יודען, געדענקט, אַז דער קאַמף געגען די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאַנד דויערט!

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 5 | Łódź, Poniedziałek, 6 stycznia 1936 | פערצענטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאָג י״א טבת תרצ״ו | № 5

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאָווער 21, טעל. 224-71.

יודישע קאָלאָניזאַציע אין עקוואַדאָר

מיטיילונג פון קאָמיטעט וועגען דער פערענדיגטער צוגרייטונגס-אַרבייט

נ י ו־י א ר ק. (יט״א) די יודישע טעלעגראַפען אַגענטור האָט ערהאַלטען פון קויטאָ, דער הויפּט־שטאָט פון עקוואַדאָר, אַ מיטטיילונג פון קאָמיטעט פאַר יודישער קאָלאָניזאַציע אין עקוואַדאָר וועגען די צוגרייטונגס־אַרבייטען צום קאָלאָניזאַציאָנס־פּלאַן אין דעם לאַנד.

צוגעאײַלט דורכ׳ן פריהצייטיגען אַנקום פון אַ גרויסער צאָהל יודיש־דייטשע פליטים, האָט דער קאָמיטעט פערענדיגט די פּלאַנירונגס־אַרבייט, וואָס האָט געדויערט העכער אַנדערטהאַלבען יאָהר, און איצט טרעט שוין צו דער קאָמיטעט צו דער באָדען־בעפעהיגונג און צום בוי פון הייזער און וועגען אויף דעם שטח פון העכער אַ מיליאָן אַקר ערד, וועלכען די עקוואַדאָר־רעגירונג שטעלט אין רשות פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע.

אַ פאָרשטעהער פון קאָמיטעט געפינט זיך אויפ׳ן וועג קיין ניו־יאָרק, וואו ער וועט זיך שטעלען אין פאַרבינדונג מיט יחידים און אָרגאַניזאַציעס, וואָס האָבען אינטערעס פאַר׳ן עקוואַדאָר־פּלאַן.

אין איצטיגען מאָמענט האָט שוין דער קאָמיטעט אין זיין רשות אַנ׳ערך 50 טויזענד אַקר באָדען צו בעזעצען אימיגראַנטען, און חוץ־לזה בעטראַכט ער איצט פערשידענע אָפּערטען, אין וועלכע עס ווערען איהם אָנגעבאָטען פרוכטבאַרע באָדען־שטחים. דער ערשטער האָט אזא באָדען־שטח געשטעלט אין רשות פון קאָמיטעט דער פּרעזידענט פון עקוואַדאָר, פרעדעריקאָ פּאַעז.

דער פאָרשטעהער פון אַ גרויסער גרופּע דייטשע יודען, וואָס זענען פאָראינטערעסירט אין עק־ [illegible] זיך געגווי בעקענט מיט די באַדינגונגען פון לאַנד און אין רעזולטאַט האָט דער דאָזיגער פאָרטרעטער פון דער גרופּע דייטשע יודען אַליין בעשלאָסען צו בעזעצען זיך אין עקוואַדאָר. אַנדערע יודישע פליטים פון דייטשלאַנד ווערען שוין איצט בעזעצט אויפ׳ן באָדען.

אין עקוואַדאָר — ווערט אין דער מיטטיילונג פון קאָמיטעט געזאָגט — עקזיסטירט נישט קיין אַנטיסעמיטיזם, עקוואַדאָר איז אפשר דאָס איינציגע לאַנד אין לאַטיינישען אַמעריקע, וואו עס איז לחלוטין נישטאָ קיין אַנטאַגאָניזם געגען אויסלענדער.

דער דורכשניטליכער עקוואַדאָרער איז אַ צוגע־לאָזענער און טאָלעראַנטער מענש, וועלכער רעס־פּעקטירט די וויסענשאַפטליכע און מאַטעריעלע דער־גרייכונגען פון אַנדערע פעלקער און בעגריסט אויפריכטיג אַלץ, וואָס ברענגט ציוויליזאַציע אין לאַנד. ער גיט זיך אָפּ אַ חשבון, אַז עקוואַדאָר דאַרף מענשען צו עקספּלואַטירען די ריזען־גרויסע רייכע און נאָך־נישט בעריהרטע ערד־שטחים פון לאַנד. די עקוואַדאָר־בעפעלקערונג בעציהט זיך דעריבער מיט בעגייסטערונג צום פּלאַן אַז קיין עקוואַדאָר זאָל אַריינקומען אַ גרויסע צאָהל אימיגראַנטען.

די צוגרייטונגס־אַרבייטען, וועלכע דער קאָמיטעט האָט שוין פערענדיגט, זענען בעשטאַנען אין דער אויספאָרשונג פון דעם אָפּגעשטאַנענעם באָדען־שטח אין טאָפּאָגראַפישער און לאַנדווירטשאַפט־ליכער הינזיכט און פון די אינדוסטריעלע מעגליכ־קייטען פון לאַנד. חוץ־לזה זענען שוין אויסגעאַרבייט געוואָרען די פּלענער פון וועגען־בוי און זייער קאָ־אָרדינירונג מיט די עקזיסטירענדע אייזענבאַהנען און שאָסעען. אין איצטיגען מאָמענט ווערען שוין כמ־ [illegible] הייזער. עס ווערט אויך בעגרינדעט אַנ׳אינסטיטוציע, וועלכע וועט אויפנעהמען די אימיגראַנטען, זיי גע־בען אָנווייזונגען און מיטהעלפען אין דער בעזיד־לונג. לסוף וועט אינגיכען איינגעשטעלט ווערען אַנ־אינפאָרמאַציאָנס־אַפּאַראַט פאַר עמיגראַציע־קאַנדי־דאַטען, וואָס וועט זיין טעטיג אין פערשידענע אייראָ־פּעאישע און אויסער־אייראָפּעאישע צענטרען.

לויט׳ן קאָנטראַקט, וואָס איז אָפּגעשלאָסען גע־וואָרען מיט דער עקוואַדאָר־רעגירונג וועגען דעם מיליאָן אַקר באָדען, ווערען די אימיגראַנטען געזי־כערט סאָציאַלע און פּאָליטישע רעכט, און רעגירונגס שטיצע אין דער פאָרם פון קאָסטענלאָזען טראַנ־ספּאָרט אין עקוואַדאָר ביז׳ן בעשטימונגס־אָרט. די אימיגראַנטען וועלען אויך זיין פריי פון שטייערן און צאָל־אָפּצאָהלען פאַר אריינגעפיהרטע מאַשינען און פּערזענליכען אייגענטום. פאַר די אימיגראַנטען וועט געגרינדעט ווערען אַ קאָאָפּעראַטיוו־באַנק, וואָס וועט זיי ערטיילען קרעדיטען און וועט דינען אַלס צענטראַל־אַפּאַראַט פאַר׳ן איינקויף און פערקויף פון סחורות.

טאָג-טעגליך

פערצווייפלונג אדער נידערטרעכטיגקייט

נאָכדעם ווי די איטאַליענישע אַעראָפּלאַנען האָ־בען באָמבאַרדירט די מיסיע פון שוועדישען רויטען קרייץ אין אַביסיניען, וואָס האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע אויפרעגונג אין דער גאַנצער וועלט און אַ שטורם פון פּראָטעסטען פון אַלע, וועלכע האָבען נאָר אַביסעל מענשליכקייט אין זיך, האָבען די איטאַליענער געפּרובט זיך צו פערטיידיגען דערמיט, וואָס דער גאַנצער אינצידענט איז נאָר אַ מיספער־שטענדניש. ס׳הייסט, אַז ס׳איז געשעהען נאָר אַ טעות. די איטאַליענישע אָבסערוואַטאָרען האָבען „נישט־דערזעהען“, אַז אין דעם בנין געפינט זיך דער שוועדישער רויטער־קרייץ, און די איטאַליענישע באָמבען־וואַרפער האָבען „שלעכט געטראָפען“.

דאָס האָבען נאָך, פערשטעהט זיך, געקענט גלויבען נאַאיווע מענשען, אָבער אַנ׳אויסרייד איז עס דאָך געווען.

איצט ברענגען די דעפּעשען יעדער ידיעות, וועגען דעם, אַז די איטאַליענישע אַעראָפּלאַנען, מיט וועלכע ס׳פיהרט אָן דעם דוטשע מוסאָליני׳ס איידעם, האָבען ווייטער באָמבאַרדירט די רויטע־קרייץ־מי־סיעס פון אַנדערע מלוכות, און דער פּראָפּאַגאַנדע־אַמט וואָס זיצט אין רוים, וועט מעהר זיך נישט קענען פערטיידיגען מיט מיספערשטענדענישען און אינצידענטען. דאָ זעהט מען אַ בולט׳ע טענדענץ פון גענעראַל־שטאַב אין אַפריקאַ צו פערצווייפעלטע שריט, צו אַזעלכע מעשים, וועלכע ווערען אונטערגע־נומען פון מענשען, וואָס האָבען שוין גאָרנישט צו פערלירען. ס׳גרעניצט דאָ פערצווייפלונג מיט ני־דערטרעכטיגקייט.

אויף ווייַנאַכטען איז נאָך מוסאָליני נישט אַריינ־געריטען אויף זיין ווייסען פערד קיין אַדיס־אַבעבאַ, ווי ער האָט צוגעזאָגט דעם איטאַליענישען פאָלק ביים אָנהויב פון דער אַפריקאַנישער עקספּעדיציע. ס׳איז מוסאָליני׳ן אויך נישט געלונגען צוצונעהמען איבער אַ העלפט פון אַביסיניען דורך דער פערמיט־לונג פון פראַנקרייך און ענגלאַנד. בכלל איז מוסאָ־ליני׳ן אין דער אַביסינישער אימפּרעזע גאָרנישט געלונגען און ווען ער האָט זיך כאָטש געוואָלט בעווייזען פאַר׳ן אָפּגענאַרטען איטאַליענישען פאָלק מיט זיינע מיליטערישע נצחונות אויפ׳ן פראָנט, זע־נען געקומען די „חוצפה׳דיגע“ אַביסיניער און גע־צוואונגען די איטאַליענישע מיליטער־אָפּטיילונגען אָפּצוגעבען אַלץ, וואָס זיי האָבען אין אָנהויב פון דער עקספּעדיציע מיט אַזויפיל מיה דערגרייכט. מוסאָליני האָט מעהר גאָרנישט צו זאָגען דעם פאָלק אויסער צו זאַמלען קידושין־רינגלעך אויף מיליטער־צוועקען און צוליב דעם קומען איצט פאָר אויפ׳ן פראָנט די פערצווייפעלטע שריט, וועלכע גרעניצען מיט נידערטרעכטיגקייט.

געוויס האַלט מוסאָליני, אַז דערמיט וועט ער אָפּשרעקען די סאַנקציע־מלוכות פאַר די גרוילקייטען פון מלחמה, אָבער צי וועט עס אַזוי זיין, צי ווייסען דען נישט אַלע שוין, אַז מוסאָליני מאַכט זיינע לעצטע אָנשטרענגונגען אויף דעם געביט? קיין אַנדער עצה האָט ער אָבער שוין נישט און אַ מענש וואָס טרינקט זיך, כאַפּט זיך אָן אפילו אין אַ שטרוי.

י.

2-טער טאָג פון צוזאַמענפאָהר פון די יודישע קאָמבאַטאַנטען

מאַרשאַלעק צאַר צוגעשיקט אַ בעגריסונגס-דעפּעשע

קאַמף צווישען אַסימילאַטאָרען און נאַציאָנאַלע יודען

וואַרשאַ, 5 (יט״א טעלעפאָניש) אין צווייטען טאָג פון צוזאַמענפאָהר פון די יודישע קאָמבאַטאַנטען, זענען היינט אַ גאַנצען טאָג געווען טעטיג 7 קאָמיסיעס. בעזונדערס וויכטיג איז די אַרבייט פון דער ערשטער קאָמיסיע, וואָס פער־נעהמט זיך מיט סאָציאַלע פראַגען און וועגען דער צוזאַמענאַרבייט פון די יודישע קאָמבאַטאַנטען מיט דער מיליטערישער מאַכט.

אין אָוונד איז פאָרגעקומען אַ פּלענאַר־זיצונג. דער מאַרשאַלעק צאַר האָט צוגעשיקט אַ בעגריסונגס־דעפּעשע.

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש) צווישען די קאָמיסיעס, וועלכע זענען היינט געוועהלט געוואָרען, געפינט זיך אויך אַנ׳אידעאָלאָ־גישע קאָמיסיע. הגם די זיצונגען פון די קאָמיסיעס זענען געשלאָסענע, דערוויסט מען זיך אָבער, אַז אין דער דערמאָנטער קאָמיסיע קומט פאָר אַ גרוי־סער קאַמף צווישען צוויי שטרעמונגען: אַנ׳אַסימי־לאַטאָרישער און אַ יודיש־נאַציאָנאַלער. די לעצטע שטרעמונג האַלט, אַז מען מוז אנטיילנעהמען אין אַלע יודישע אינסטיטוציעס און געזעלשאַפטליכע אונ־טערנעהמונגען מ׳דאַרף אויך אנטיילנעהמען אין די איצטיגע מענדעלע־פייערונגען און בכלל זיך בעטיי־ליגען אין יודיש־געזעלשאַפטליכען לעבען. די אַסי־מילאַטאָרען זענען געגען דעם.

געוועהלט דעם הרב הראשי פון א״י

נערער חסידים האָבען אויסגעשטעלט אַנ׳אייגענעם קאַנדידאַט

ירושלים, 5 (יט״א טעלעגראַפיש) אויף אַ פערזאַמלונג פון די רבני א״י איז צום הרב הראשי געוועהלט געוואָרען דער איצטיגער ראש בית דין הרב צבי פסח פראַנק. די יודישע אינסטיטוציעס זענען געגען הרב פראַנק. די נערער חסידים האָבען אַרויסגעשטעלט די קאַנדידאַטור פון הרב מנחם זעמבאַ פון וואַרשאַ.

איטאַליענער אין ארץ-ישראל

געבען גאָלד אויף דער מלחמה אין אַביסיניען

ירושלים, (י. ט. א.) פאַר׳ן לאָזען א״י האָט דער איטאַליענישער גענעראַל־קאָנסול בעקומען פאַר׳ן איטאַליענישען מלחמה־גאָלד־פאָנד, פון די איטאַליענער אין א״י 500 קדושין־רינגלעך. די בעאַמטע פון דער „באַנקאָ די ראָמאַ“ האָבען אויף דעם זעלבען פאָנד געשפענדעט 547 גראַם גאָלד און 838 גראַם זילבער, פערפליכטענדיג זיך חוץ לזה צו מאָנאַטליכע שפענדונגען פאַר׳ן איטאַליעני־שען גאָלד־פאָנד.

אונזער וואָרט

דער קאָנגרעס פון די יודישע קאָמבאַטאַנטען

די יוד. קאָמבאַטאַנטען האַלטען אָט זייער קאָנגרעס אין וואַרשע מיט גרויס פּאָמפּ. פאַר אונז זענען די קאָמבאַטאַנטען בכלל אַ ניי בעשעפעניש, וועלכע זענען אַרויסגעשוואומען אויפ׳ן געזעלשאַפטליכען לעבען ערשט גאָר אין דער לעצטער צייט און מיר האָבען זיך נאָך נישט בעוויזען צו אָריענטירען אין זייער פּראָגראַם, אָדער בעסער געזאָגט, אין זייער פּראָגראַמלאָזיגקייט.

אָבער נישט נאָר מיר האָבען זיך נישט געקענט אָריענטירען דערין, נאָר, ס׳דוכט זיך, אַז זיי אַליין, זייערע גרינדער און פיהרער, האָבען ביז איצט נאָך געטאַפּט אין דער פינסטער און האָבען נישט געקענט צונויפשטעלען קיין אידעאישען פּראָגראַם, מיט וועלכען זיי זאָלען זיך קענען בעווייזען אויף דער יודישער גאַס. הגם זיי האָבען געפּרובט אין וואַרשאַ און אין קראָקאַ, בעת די לעצטע סיים־וואַהלען אַרויסצוטרעטען אַלס אַ בעזונדערער כוח אין יודיש־געזעלשאַפטליכען לעבען. אין אַנדערע שטעט האָבען זיי דאָס געטון אין פערשידענע אַנדערע פאָרמען.

געוויס האָבען מיר גאָרנישט געגען דעם, אַז די געוועזענע קעמפער פאַר פּוילען׳ס בעפרייאונג זאָלען זיך אָרגאַניזירען, זאָלען זיך ברידערליך פער־איניגען, כדי קודם־כל צו ווייזען דער אויסערליכער וועלט וויפיל בלוט מיר האָבען צוזאַמען מיט אַנדערע אַוועקגעגעבען פאַר דער פּוילישער אומאָפּהענגיגקייט, וויפיל יודישע העלדען ס׳זענען פערבליבען אויף די שלאַכט־פעלדער, וויפיל האָבען מיט זייערע ברוסטען פערטיידיגט די אומאָפּהענגיגקייט פון דער פּוילישער מלוכה. געוויס איז אַנ׳אָרגאַניזאַציע נישט קיין עוולה, אָבער נאָר אַזוי לאַנג, ווי די דאָזיגע אָרגאַניזאַציע פּרעטענדירט נישט צו ווערען קיין פּאַרטיי אין יודישען לעבען. אַזוי לאַנג ווי די דאָ־זיגע אָרגאַניזאַציע בעמיהט זיך נישט אַראָפּצוניד־ריגען די יודישע עקזיסטירענדע פּאַרטייען און חרי־לען פערנעהמען דעם אויבענאַן צוליב דער קאָנ־יונקטור, וועלכע איז פאַר זיי אַ גינסטיגע.

די יודישע קאָמבאַטאַנטען קענען זיך האָבען זייערע פעראיינען, אָבער זיי טאָרען נישט פּרובען אויפצולעבען די פערשטאַרבענע אַסימילאַציע, וועלכע איז אָפּגעשוואונקט געוואָרען דורך דעם נאַציאָנאַלען יודענטום פון דער יודישער גאַס.

אויפ׳ן קאָנגרעס פון די קאָמבאַטאַנטען אין וואַרשאַ קומט פאָר אַ קאַמף צווישען דער אַסימילאַטאָרישער שיטה און אַ כלומרשט נאַציאָנאַל־יודישער שיטה. לויט אונזער מיינונג איז דער גאַנצער קאַמף אַן־איבריגער. מיר פעראַכטען דעם פּרוב אויפצולע־בען די אַסימילאַציע. מיר נויטיגען זיך אָבער אויך נישט, אַז די קאָמבאַטאַנטען זאָלען זיך אַריינרייסען אין יודישען נאַציאָנאַלען לעבען אַלס פּאַרטיי. איינס און דאָס צווייטע איז פאַר׳ן יודישען געזעלשאַפט־ליכען לעבען איבעריג.

מיר בעגריסען די ענטשטעהונג פון די קאָמ־באַטאַנטען־פעראיינען אַלס ברידערליכע אָרגאַניזאַ־ציע, אַלס פריינדשאַפטליכער פעראיין, מיר זענען אָבער געגען דעם אָרגאַניזירען פון אַ נייער פּאַרטיי.

ב.

פינף טויזענט דונאַם ערד האָט דער ק״ק געקויפט אין עבר=הירדן

ירושלים, 5 (יט״א טעלעגראַפיש)
אַנ׳אַראַבישע צייטונג אין עבר=הירדן טיילט מיט, אַז דער ק״ק האָט געקויפט אין עבר=הירדן 5 טויזענט דונאַם ערד.

קרעדיטען פאַר דער אינדוסטריע אין א״י

פאָדערט א דעלעגאַציע פון דער אַגענץ

ירושלים, 5 (יט״א טעלעגראַפיש)
א דעלעגאַציע פון יודישע אינדוסטריעלער האָט בעזוכט די יודישע אַגענץ. ארומרעדענדיג די געשעפטליכע לאַגע, האָט די דעלעגאַציע געפאָדערט קרעדיטען פאַר דער אינדוסטריע אין ארץ=ישראל.

מאַנגעל פון א בערזע אין א״י

ירושלים. (י. ט. א.) אין א״י פיהלט זיך וואָס ווייטער אַלץ שטאַרקער דער מאַנגעל אין אַנ׳אָפיציעלער געלד=בערזע. זייט לאַנגע חדשים עקזיסטירט פאַקטיש א נישט-אָפיציעלע בערזע אין דער „אַנגלאָ-פאַלעסטיין-באַנק", וועלכע נאָטירט כמעט אַלע ווערט פאַפּירען פון דער וועלט. דאָס טראָגט אָבער נישט קיין אָפיציעלען כאַראַקטער. און היות לעצטענס האָט זיך בעדייטענד פערגרעסערט דער פערקעהר פון ווערט=פאַפּירען אין א״י, ווערט אַקטועל די פראַגע וועגען אַנ׳אָפיציעלער געלד=בערזע מיט פערטרעטער פון די וויכטיגסטע קרעדיט=אינסטיטוציעס. אין די באַנק-קרייזען ווערט די דאָזיגע פראַגע שטאַרק בעהאַנדעלט. און מען ריכט זיך, אַז אינגיכען וועט זיך די רעגירונג פעראינטערעסירען מיט דער אנגעלעגענהייט און רעגולירען די בערזען-פערהעלטנישען אין א״י.

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעצעל-אַרצט פאַר הויט-, געשלעכטס-קראַנקהייטען און מענער-שוועכע
פּיעטריקאַווער 10, טעל. 245-21
נעהמט אָן פון 8 פריה ביז 2 מיטאָג און פון 5 ביז 8 אָוו.
זונטאָג פון 10—1 בייטאָג. אַלע אַרט אַנאַליזען
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן
א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאַסלעס
Piotrkowska 164 tel. 114-20.

רבנים און גבאים אין ליטע

מוזען אבגעבן עקזאַמענס פון ליטווישע שפּראַך, געאָגראַפיע און געשיכטע

קאָוונע, (י. ט. א.) דער אינערן-מיניסטער גען. טשאַפּליקאַס, האָט אונטערגעשריבען א פער= אָרדנונג, לויט וועלכער זיינען רבנים און גבאים פון מנינים, בתי-מדרשים און שוהלען וועלען מוזען, איידער זיי טרעטען צו צו ערפילען זייערע פליכטען, אָבגעבען פאַר א ספּעציעלער רעגירונגס=קאָמיסיע, אַנ׳עקזאַמען פון ליטוויש, ליטווישע געאָגראַפיע און ליטווישע געשיכטע. אין דער קאָמיסיע זיינען בעשטימט אַלס פאָרזיצער דער דירעקטאָר פון קולטוס-דעפּאַרטאַמענט, און אַלס בייזיצער דער קאָוונער רב הרב שפּירא און דער גענעראַל-סעקרעטאַר פון דער אגודת-הרבנים מ. איצקאָוויטש.

PRYWATNE
POGOTOWIE LEKARSKIE
Telefon
Legjonów 6
(Zielona)
12-333
czynne bez przerwy przez całą dobę.
Szybka pomoc lekarska wewszystkich specjalnośc.

געשטאָרבען א פּאָפּולערע יוד. אַרצטין אין א״י

ירושלים. (י. ט. א.) אין עלטער פון 55 יאָהר איז דאָ געשטאָרבען די פּאָפּולערע אַרצטין דר. גיטעל דאָרפמאַן. זייט 10 יאָהר האָט דר. דאָרפמאַן געאַרבייט אין דער „קופּת חולים" פון דער הסתדרות און איז געווען זעהר בעליבט אין אַלע קרייזען. זי איז אויך געווען טעטיג אין געזעלשאַפטליכען לעבען און איז געווען א מיטגליד פון דער ירושלים׳ער קהלה-פערוואַלטונג.

—*—

דאָס לעבען אין וואַרשא

(טעלעפאַנישע ידיעות פון דער הויפּט=שטאָט)

אָפּגענומען דעם דעביט פון סאָוויעטישע ווירטשאַפטליכע אויסגאַבען.

דאָס אינערן-מיניסטעריום האָט אָפּגענומען דעם דעביט אין פּוילען פון א רייה קאָמוניסטישע בראָשורען און צייט-שריפטען, וועלכע זיינען אַרויסגעגעבען געוואָרען אין רוסלאַנד אין דער דייטשער פראַנצויזישער שפּראַך.

לאַנדעס-קאָנפערענץ פון התאחדות.

אין די ערשטע טעג פון חודש פעברואַר וועט אין וואַרשא פאָרקומען א לאַנדעס - קאָנפערענץ פון דער פעראייניגטער „התאחדות"-פּאַרטיי.

געשטאָרבען דער אַכטער קרבן פון דער בוי-קאַטאַסטראָפע אויף פרעטאַ גאַס.

היינט איז אין שפּיטאַל געשטאָרבען די פרוי רובענקיכט, וועלכע איז פערוואונדעט געוואָרען בעת דער בוי-קאַטאַסטראָפע אויף פרעטאַ גאַס. דאָס איז שוין דער אַכטער קרבן פון דער דערמאָנטער קאַטאַסטראָפע.

זיך אליין צוגעשטעלט

בשעת [illegible] ספּעציע א רעוויזיע פערשוועגדונג אין איינע פון די גרעסטע וואַרשאַווער באַנק-הייזער. די פערשוועגדונג איז בעגאַנגען איינער פון די הויכע בעאַמטע פון דער דאָזיגער באַנק, א געוויסער מ. ראַפּינאָוויטש. באַלד ווי די אַפערע איז ענטדעקט געוואָרען, איז ראַבינאָוויטש אַנטלאָפען, נעכטען איז ער געקומען אין דער פּאָליציי און זיך אליין צוגעשטעלט.

אַנטייל פון יודען אין דער האַנדווערקערישער שיך - פּראָדוקציע אין פּוילען

אין שייכות מיט די בעשלוסען פון ערשטען צוזאַמענפאָהר פון ראַט פון פערבאַנד פון די האַנדווערקער-קאַמערן אין פּוילען, וועלכע פאָדערן, צווישען אַנדערן, צו פערמאַכען פאַר בעלי-מלאכות אָהן האַנדווערקער-קאַרטען און פאַר כאַלופּניקעס דעם צוטריט צו שוסטעריי, בעקומט א בעזונדערע תשובה די פראַגע וועגען אַנטייל פון יודען אין דער האַנדווערקערישער שיך-פּראָדוקציע. א בריטערע אָפּהאַנדלונג וועגען דער דאָזיגער פראַגע פערעפענטליכט ד״ר בער אין דעם נאָר וואָס ערשינענעם באַנד פון „ווירטשאַפטליכען לעבען" (האַלב-יאָהר - שריפט פון עקאָנאָמיש-סטאַטיסטישע ביוראָ ביים „צעקאָבע").

לויט דער אָפּשאַצונג פון מחבר זיינען פערהאַן אין פּוילען בערך 35.400 יודישע האַנדווערקער - וואַרשטאַטען (זעלבסטשטענדיגע און כאַלופּניקעס), וועלכע זיינען טעטיג ביי דער פּראָדוקציע פון שיך, דערפון 11.000 וואַרשטאַטען פון קאַמאַשען-מאַכער און 24.400 שוסטער-וואַרשטאַטען. אין די יודישע שיך-וואַרשטאַטען זיינען בעשעפטיגט בערך 60.000 פּערזאָן (זעלבסטשטענדיגע האַנדווערקער, כאַלופּניקעס, אַרבייטער און מיטהעלפענדע פאַמיליע-מיטגלידער), ד. ה. 34.2 פּראָצ. פון דער גאַנצער צאָהל בעשעפטיגטע אין דער האַנדווערקערישער שיך-פּראָדוקציע אין פּוילען.

[illegible] שוסטער און שטעפּער בעטרעפט בערך 19.000 און בעשעפטיגט זיינען אין זיי ארום 35.000 פּערזאָנען, די גרעסטע צאָהל יודישע שיך-וואַרשטאַטען 66.5 פּראָצ. שוסטער און 80.5 פּראָצ. קאַמאַשענמאַכער — זענען קאָנצענטרירט אויפן שטח פון די צענטראַלע וואָיעוואַדשאַפטען.

ספּעציפיש-יודישע פאַכען אין דער שוסטעריי זענען קאַמאַשענמאַכעריי, דער אַנטייל פון יודען בעטרעפט העכער 90 פּראָצ. געגריוועטע שוסטעריי א. נ. „סוחריש" שוסטעריי, וועלכע אַרבייט אויף בעשטעלונגען פון סוחרים. די דורכשניטליכע צאָהל אַרבייטער, וועלכע פאַלט אויס אויף א וואַרשטאַט, איז גרעסער אין די דאָזיגע ספּעציפיש-יודישע פאַכען אידער אין דעם שוסטער-פאַך בכלל, צוליב דער פערהעלטנישמעסיג גרעסערער אַרבייטס-צוטיילונג. דער איבערוויגענדער רוב פון יודישע וואַרשטאַטען אין דער שוסטעריי אַרבייט בלויז אין משך פון א קורצען סעזאָן אין יאָהר. אין די זעלבע ספּעציפיש-יודישע שוסטער-פאַכען געהערט דער איבערוויגענדער רוב וואַרשטאַטען צו כאַלופּניקעס, וועלכע אַרבייטען פאַרן סוחר, פערמיטלער אָדער פאַבריקאַנט. דער אָפּהענגיגקייטס - כאַראַקטער פון די דאָזיגע כאַלופּניקעס האָט זיך אין די לעצטע יאָהרען נאָך מעהר פערשטאַרקט. דער פּראָצענט יודישע שוסטער און קאַמאַשענמאַכער, וועלכע אַרבייטען אויף סחורה פון אייגענעם רויה-שטאָף, ווערט וואָס אַמאָל קלענער, דאַגעגען איז שטאַרק געוואַקסען די צאָהל וואַרשטאַטען, וועלכע אַרבייטען בלויז פון אָנפערטרויען רויה-שטאָף. (יט״א)

Doktór
Henrykowski
ספּעציעל - אַרצט פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
טראַוגוטא 9 טעל. 262-98
נעמט אָן פון 8—11 און פון 6—9 אָוונט.
זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 בייטאָג

Dr.
R. Zalcwasser
כירורג
צעגעלניאַנאַ 19, טעל. 125-17
נעהמט אָן פון 1—2 און פון 4—6.30.

א גליקליכער אנהויב פון יאָהר

דער ערשטער ציהונגס-טאָג פון דער 4-טער קלאַס 34-טע מלוכה-לאָטעריע איז אויסגעפאַלען איממאַזאַנט. 100 טויזענד זל. האָבען געוואונען די איינוואוינער פון סטאַשעמיעשיץ און אומגעגענד אויף נומ׳ 123694. אין לוצק און האראַכאָוו אין וואָהלין, האָט געהערשט אַנ׳אַלגעמיינע גרויסע פרייד פון דער ידיעה, אַז אויף דעם נומ׳ 60836 איז געפאַלען דאָס געווינס פון 50 טויזענד זל. דאָס זעלבע האָבען אויך געוואונען אין סקערניעוויץ די בעזיצער פון נומער 125977. דאָס טעגליכע געווינס פון 30 טויזענד זל. איז געפאַלען אין קראָקא אויף נ. 184277. ס׳איז אויך געפאַלען א פאַר קלענערע געווינסען צו 10 טויזענד, 5 טויזענד א. ז. וו. פאַר די געווינער, וואָס האָבען בעזיצט די גליקליכע נומערן האָט זיך שוין אָנגעהויבען אַנ׳אָנגענעהמער נייע יאָהר. די חלומות פון א סך און די סילוועסטער=פאַנטאַזיעס האָבען זיך שוין פערווירקליכט.

אין 3 וואָכען אַרום וועט אויסגעלאָזט ווערען דער מיליאָן, אויסער דעם זיינען נאָך פאַראַן אין ראָד געווינסען צו 100 טויזענד זל., 50 טויזענד זל., 20 טויזענד זל. צוזאַמען מיט די טעגליכע געווינסען צו 30 טויזענד זל. יעדעס.

וויפיל פרייד און גליק וועלען די געווינסען נאָך ברענגען טעגליך די שפּילערס.

Dr. med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראַנקהייטען
שערפּעצקע 37 (בענעדיקטאַ) 6.
נעהמט אָן פון 5—7 נאַכט.

„תומכי-אורחים"
פּאָמאָרסקאַ 18, טעל. 266-31
מיר טיילען מיט, דאָס אין פעראיינס קאַנצעלאַריע אַמטירט
אַנ׳אַדוואָקאַט
יעדען מאָנטאָג און מיטוואָך פון 8 ביז 9.30 אָוונט און ערטיילט
יורידישע עצות
פאַר מיטגלידער, שפּענדער פון אונזער אינסטיטוציע און פאַר אונפערמעגליכע— געגצליך אומזיסט.
א מינימאַלען אָפּצאָהל ווערט גענומען פאַר דורכפיהרען פּראָצעסען.
נומערן צום אַדוואָקאַט ווערען אַרויסגעגעבען פון 5—7 אָוונט.
די פערוואַלטונג.

בוכהאַלטער-בילאַנסיסט
פיהרט האַנדעלס-ביכער ביי פאַבריקאַציע און האַנדעל לויט פאָרשריפטען פון שטייער- און האַנדעלס-געזעץ. געפל. אָנפראַגען
הערשבערג,
סקלאַדאָוואַ 26, טעל. 211-72.

Dr. med.
P. Braun
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע
וואָהנט יעצט פּיעטריקאַווער 81
טעלעפאָן 100-57.
נעהמט אָן פון 8—1 און פון 4—8 אָוונט.

Dr. med.
A. Banasz
כירורג - אוראָלאָג
Wólczańska 23, tel. 139-88
נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

געדענקט, שטשעשליווי
ביי
צום ווינטער-סעזאָן. א גרויסער אויסוואַהל פון
אָריגינעלע בילליגער און טאַמאַשאָווער סחורות
אויף אנציגער און פאַלטעס
פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי זיך פערשידענע רעשטען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך
F. Szcześliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ
טעל. 156-09.
געדענקט פראָנט II שטאָק.

פאַר גאַר, ביזשוטעריע
און לאָמבאַרד-סווים צאָהלט די העכסטע פּרייזען
אליזדאָר פיאַלקאַ
פּיעטריקאַווער 7

שייטלען
מיט פאַריזער טרינדען און פערטיגע שייטלען
ביי קערש.
סקווערנאָוואַ 15

Dr. med. Niewiaźski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפ. און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדל. פון מענער - שוועכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159
פראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5 אָוונט. זונטאָג און יום טוב פון 9-1 טאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאַווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אָוו.

—הייראַטס-צוועק—

א יונגערמאַן, 39 יאָהר אַלט, אינזשיניער, אויך ספּאָרטסמאַן, נאַטוראַליזירט אין צענטראַל-אַמעריקאַ, זוכט צוליב הייראַטס-צוועק א פרויליין, בערוף: דענטיסטין, אָדער דאָקטאָר ביז 35 יאָהר אַלט.
אָפערטען אין דער דייטשער שפּראַך פאַר „D. B." אָפּצוגעבען אין אַדמיני. פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

ב״ה

איין=און=איינציגע רעפעראַט

אויף דער טעמע:
צי גייען מיר באַרג אַרויף-צי באַרג אַראָפּ
וועט געהאַלטען ווערען דורך דעם בעריהמטען פאָלקס-טריבון

משה בערנשטיין

(ליטאַ-פוילען)

היינט, מאָנטאָג, פ׳ ויחי (ד. 6 יאַנואַר), 3.30 נאָכמיטאָג
אין דער ווילקער שוהל
נוצט אויס די געלעגענהייט, קומט מאַסענווייז!

אויערען, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אַז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט.

„נישט מעגליך קיין אנדער וועג, ווי בלויז אפווארפען דעם פלאן פון לעגיסלאטיוו-ראט"
שרייבט אפיציעלער ארגאן פון ציוניסטישער ארגאניזאציע

לאנדאן. (יט"א) ניו-דזשודעא", דער אפי-ציעלער ארגאן פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, בעהאנדעלט די פראגע פון לעגיסלאטיוו-ראט און שטעלט פעסט, אז „פאר יודען איז נישט מעגליך קיין אנדער וועג, ווי בלויז אבווארפען דעם פלאן פון לעגיסלאטיוו-ראט".

„א לעגיסלאטיוו-ראט — שרייבט „ניו-דזשודעא" — האבען די אראבער אין זינען בלויז איין ציל: מאכען א סוף צו דער יודישער נאציאנאל-היים. און מען מוז זיין גערעכט — זיי זאגען ארויס די דאזיגע כוונה גאנץ אפען. זיי זאגען אפען ארויס זייער געגנערשאפט צום באזיס פון דער א"י-קאנסטיטוציע — דעם א"י-מאנדאט — און אלע זייגע קאנסעקווענצען.

א לעגיסלאטיוו-ראט מיט א מעהרהייט, וואס ווארפט קאטעגאריש אפ די קאנסטיטוציע פון לאנד, איז א זעלטזאמע אנאמאליע. אויף א סעסיע פון דער מאנדאט-קאמיסיע פון פעלקער-בונד האט מען די מאנדאטאר-מאכט געווארענט געגען אזא עקספע-רימענט.

„א זעלבסט-רעגירונג פון די אראבער — האט אויף דער דאזיגער סעסיע פון דער מאנדאט-קאמי-סיע ערקלערט פראפ. ראפאר — מוז נויטווענדיגער-ווייז, זיך שטיצען אויף דער אנערקענונג מצד די אראבער פון דער התחייבות צו גרינדען די יודישע נאציאנאל-היים. אזוי לאנג ווי די אראבער אנער-קענען נישט די דאזיגע התחייבות מוז א"י נויטווענ-דיגערווייז פערבלייבען אונטער דער דירעקטאר אדמיניסטראציע פון דער בריטישער רעגירונג".

דער אונטערשטאטס-סעקרעטאר פאר קאלאניען ענינים, וועלכער האט רעפרעזענטירט די מאנדא-טאר-מאכט, האט אין דער פולער מאס אקצעפטירט דעם דאזיגען שטאנדפונקט. ד"ר דרומאנד שילס האט נעמליך ערקלערט: „די איצט אויסגעדריקטע זאוגנ-שען פון די אראבער קענען נישט אויסגעפיהרט ווערען אין די ראהמען פון מאנדאט, און דעריבער מוזען נויטווענדיגערווייז בלייבען פראוויזאריש. פער-האנדלונגען וועגען דער שאפונג פון זעלבסט-רעגי-רונגס-אינסטיטוציעס, כל-זמן די אראבער זענען נישט גרייט אנצונעהמען א מאדוס-וויוענדי, אין וועלכער עס וועלען בעריקזיכטיגט די התחייבות'ן פון דער בריטישער רעגירונג, וואס פליסען ארויס פון מאנדאט".

מען דארף זיך משער זיין — פיהרט אויס „ניו דזשודעא" — אז די רעגירונג האט א גרונד צו גלויבען, אז די אראבער וועלען אנערקענען די קארדינאלע התחייבות'ן פון מאנדאט. די יודען האבען נישט קיין גענוגענדען גרונד פאר אזא גלויבען.

פרובט אייער גליק
אין דער סאלעקטור פון
י. א. פיינגאלד
8 שרודמיעסקא 8
און קויפט א לאס צו דער 4-טער קלאס פון דער איצטיגער 34-טער מלוכה-לאטעריע.
געדענקט, דאס הויפט-געווינס איז
א מיליאן זלאטעס!

שארפער ארויסטריט פון „דבר" געגען אימיגראציע-פראיעקט פון דער רעגירונג

ירושלים, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

דער „דבר" טרעט שארף ארויס געגען דעם אימיגראציע-פראיעקט פון דער רעגירונג, וועלכער זעהט פאר הארבע שטראפען פאר „אונלעגאלער" אימיגראציע.

אמעריקאנער ציוניסטען געגען דעם לעגיסלאטיווען ראט

ניו-יארק, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

דער פרעזעס פון די אמעריקאנער ציוניסטען ראטענבערג, האט פערעפענטליכט אנ'ערקלערונג געגען דער פראקלאמירונג פון לעגיסלאטיווען ראט.

יודישע גאסען-דעמאנסטראציע אין ווארשא
געגען דער גזרה פון לעגיסלאט.-ראט

ווארשא, 5 (טעלעפאניש)

היינט אין אווענד איז פארגעקומען א דע-מאנסטראציע פון יודישער יוגענד אויף די גאסען קארמעליצקא, דזשעלנא און זאמענהאפא געגען דעם איינפיהרען פון לעגיסלאטיווען ראט אין ארץ-ישראל.

אין דער דעמאנסטראציע האבען אנטייל-גענומען צנ'ערך 1000 פערזאן מיט א בלוי-ווייסע פאהן. אויף זאמענהאף-גאס האט די פאליציי פו-נאנדערגעטריבען די דעמאנסטראנטען.

גרויסע איינברוכס-גנבות אין ווארשא

ווארשא, 5 (טעלעפאניש) אין די לעצטע צוויי טעג זענען אין ווארשא אויסגעפיהרט גע-ווארען א גאנצע רייהע איינברוכס-גנבות, וועלכע זענען שוין לאנג נישט געווארען אין ווארשא.

אויף סקוושאנא גאס האבען גנבים ארויס-געפיהרט פון יעקב שאפשאוויטש'עס קאלאניאל-געוועלב פאר 40 טויזענד זלאטעס סחורה. אויף דערזעלבער גאס איז אויסגעפיהרט געווארען א גרויסע גנבה אין א טאבאק-געשעפט. ביי די דא-זיגע ארבייטען האבען די גנבים איבערגעריסען די טעלעפאנישע פערבינדונגען.

פאר דער פ.ק.א. איז בעפאלען געווארען די פרוי בירנשטאק און מ'האט ביי איהר צוגע-נומען 1000 זלאטעס.

כדי אויסצומיידען עפענטליכע וואהלען

בערלין, (י. ט. א.) כדי אויסצומיידען עפענטליכע וואהלען צו דער יודישער קהלה אין דרעזדען האט די רייכס-פערטרעטונג פון די יודען אין דייטשלאנד, לויט'ן וואונש פון דער דרעזדע-נער קהלה-פערוואלטונג, פערמיטעלט צווישען די פארטייען ביים פערלענגערן אויף א יאהר צייט דעם צווישענפארטייאישען אבמאך וועגען דער קהלה-לייטונג, אין משך פון דעם יאהר זאלען געשאפען ווערען דער יסוד פאר א ווייטערער פערשטענדיגונג צווישען די קהלה-פארטייען.

ראדיא - פראגראם

מאנטאג, ר. 6-טען יאנואר

9 צייט-סיגנאל. 9.03 מוזיק פון פליטען. 9.40 ידי-עות. 10 סימפ. קאנצערט. 11.57 צייט-סיגנאל. 12.03 ידיעות. 12.15 מוזיק. פריהמארגען. 1 הערשפיל. 1.20 טאנץ-מוזיק. 2.20 פליטען. 3 שמועס. 3.15 רעליגיעזער קאנצערט. 3.35 זעלגנערישע אוידיציע. 4.05 פארטעפיאן-קאנצערט. 4.35 הערשפיל. 5.50 קאנצערט. 6 שמועס. 6.10 פאעזיע. 6.15 אוידיציע פאר קינדער. 6.50 פליטען. 7.20 רעקלאמע - קאנצערט. 7.35 ספארט. 7.40 פליטען. 7.50 אקטועלער שמועס. 8 זעלנערישע אוידיציע. 8.30 אווענד-ידיעות. 8.45 לידער. 9.15 ליטעראַרישער אווענד. 9.45 ספארט-ידיעות. 10 סימפ. קאנצערט. 11 ידיעות, קאמו-ניקאטען. 11.05 פליטען.

מענדעלע-פייערונגען אין לאדז
נעכטיגע קאנפערענץ פון י. וו. א.

לויט דער איניציאטיוו פון דער היגער געזעל-שאפט פריינד פון ייווא איז אויף נעכטען צוזאמענ-גערופען געווארען א ברייטע קאנפערענץ פון אלע לאדזער יודישע קולטור-אינסטיטוציעס מיט'ן צוועק אויסצוארבייטען א געמיינזאמען פלאן פון פייערן דעם 100-יאהריגען געבוירען-טאג פון מענדעלע מוכר ספרים.

ה' ל. לעווין האט בעגריסט די פערזאמעלטע דעלעגאטען פון קרוב 20 יודישע קולטור-אינסטי-טוציעס בעקענט מיט די צילען פון דער קאנפערענץ און גערופען די יודישע געזעלשאפט אויף א אימפאר-זאנטען אופן צו פערוואנדלען דעם מענדעלע-יובילע-אום אין א יום-טוב פון דער יודישער קולטור.

א איינהאלטסרייכען רעפעראט וועגען מענדעלע'ס ראל און זיין שאפען פאר דער יודישער ליטעראטור, האט געהאלטען דער גאסט פון ווארשא לעא פינקעל-שטיין.

נאך א מיינונגס - אויסטויש פון די ה"ה: בערש-לינג, בראנד, מאשקאוויטש א. א. איז בעשלאסען געווארען צו שאפען א צענטראלען קאמיטעט פון אלע יודישע קולטור-אינסטיטוציעס אין לאדז צו פייערן דעם מענדעלע יובילעאום אין אונזער שטאט.

אויפ'ן ארט האבען א גרעסערער צאהל דעלעגא-טען אויסגעדריקט זייער גרייטקייט ביים שאפען דעם קאמיטעט און דורכפיהרען די פייערונגען געמיינזאם.

די פארשטעהער פון וויזא און „תרבות" האבען אנגעגעבען דערקלערונגען, אז זייערע אינסטיטוציעס וועלען זיך אין די געמיינזאמע פייערונגען נישט בע-טייליגען, ווייל די דערמאנטע אינסטיטוציעס האל-טען נישט יודיש אלס זייער נאציאנאלע שפראך און זיי וועלען די פייערונגען אדורכפיהרען בעזונדער.

אין די מענדעלע טעג אין לאדז זענען פאראויס-געזעהן א גרויסע צאהל מענדעלע - פייערונגען אין אלע יודישע ארגאניזאציעס און געזעלשאפטען און א גרויסע געמיינזאמע אקאדעמיע.

יובילֵיי-פייערונג פון די מארק-און טארג-פאהרער-סעקציע
ביים צענטראלען קליינהענדלער-פעראיי, פאמארסקא 15

שבת איז אין ענגלישען זאל פארגעקומען די יובל-פייערונג פון דער טארג- און מארק-פאהרער-סעקציע ביים צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין, פאמארסקא 15 צוזאמען דערמיט איז אויך געפייערט געווארען דער יובל פון דער גמילת-חסדים-קאסע וואס עקזיסטירט ביי דער סעקציע און וועלכע ברענגט אונגעהויערע נוצען די מיטגלידער פון דער סעקציע.

די פייערונג איז אין דער אנוועזנהייט פון אנ'ערך 300 פערזאן, געעפענט געווארען דורך דעם פרעזעס פון דער סעקציע ה' באומשטיק.

דאן האט דער גרינדער פון דער סעקציע ה' מענדעל מינץ אין א לענגערער רעדע אנגעוויזען אויף דער שווערער לאגע פון די מארק-און-טארג-פאהרער, וועלכע זענען ביי די איצטיגע שווערע צייט-טען אויסגעשטעלט אויף דער, גרעסטער געפאהר נישט בלויז פאר זייערע ביסעל סחורות, נאר פאר זייער לעבען. די לעצטע אונערהערטע אנטיסעמי-טישע העצע האט געברענגט דערצו, אז דער טארג-און מארק-פאהרער, וועלכער פערשפרייט די לאדז-ער טעקסטיל-פראדוקציע אין אלע ווינקעלעך פון פוילען, איז אויסגעשטעלט אויף דער גרעסטער גע-פאהר, א גרויסען נוצען ברענגט דעריבער די גמילת-חסדים-קאסע ביי דער סעקציע, וועלכע ווערט אויך אונטערשטיצט דורך די סוחרים, ביי וועלכע די פאהרער קויפען סחורות, דער רעדנער האט גערופען צו ארגאניזאציע, כדי אדורכצוהאלטען די שווערע צייט.

דעם קאסע-בעריכט האט אפגעגעבען דער קאס-סירער פון דער סעקציע ה' גייסט, דאן האבען גע-האלטען בעגריסונגען דער פרעזעס פון צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין ראטמ. כארי, וויצע-פרעזעס פון קליינהענדלער-פעראיין ה' אבראמאוויטש, פאר-שטעהער פון לויך-וועבער-פעראיין און פון די טארג-שטייער - אויף גייערס ראיאן.

פון אדוו. יוסף ווייצמאן איז אנגעקומען א בעגריסונגס-דעפעשע.

נאך דעם אפיציעלען טייל איז פארגעקומען אנ'אויפטריט פון בעקאנטען דעקלאמאטאר גראף-רובין און ביי א פרעהליכען באנקעט האט עולם פערבראכט ביז'ן ווייסען [illegible] אריין.

פערזאמלונג פון טארג-שטייער

נעכטען איז פארגעקומען א גרויסע פערזאמ-לונג פון די טארג-שטייער פון גייערס-ראיאן וועגען די אנגעוויטיגטע טארג-פראגע פון לעאנארדס פלאץ. די פערזאמלונג האט געעפענט דער פארשטעהער פון צענטראל-קליינהענדלער פעראיין פאמארסקא 15 אין גייערס-ראיאן ניקיר קאמפעל. אלס פארזיצער פון דער פערזאמלונג איז געוועהלט געווארען דער עהרען-פרעזעס פון די לאדזער טארג-שטייער ה' מענדעל מינץ, וועלכער רעט וועגען דער לאגע פון טארג-שטייער און ווייזט אן אז אלע לאדזער טארג שטייער מוזען זיין געאייניגט כדי זיי זאלען זיך קענען פערטיידיגען אין אלע זייערע אנגעוויטיגטע פראגען.

גלייכצייטיג טרעט ארויס מיט א פוילישע רעדע ווייל עס זענען אנוועזענד פוילישע טארג-שטייער פרעזעס פון צענטראל-קליינהענדלער פעראיין פא-מארסקא 15, ראטמאן פ. כארי.

א פארשטעהער פון דעם צענטראלען קליינהענד-לער פעראיין פאמארסקא 15 ל. פרייס האלט א רע-פעראט געווידמעט די טארג-פראגע.

עס רעדען נאך דער פרעזעס פון די טארג-שטייער ה' בוימשטעק, ה' קופערמינץ, גוזשעסשאק און וואליציעשאק, עס ווערט אנגענומען פאלגענדע רעזאלוציע: די אלע הענדלער ווילען דורכאויס בלייבען ווייטער הענדלען אויף לעאנארדס מארק אין עס ווערט אויך בעשלאסען דאס אלע טארג-שטייער פון לעאנארדס פלאץ און פון גייערס מארק ווי פון אומגעגענד איינצושרייבען זיך אלס מיטגלי-דער און פעראיין ביי זאוואדזקי 10.

מארגען — גרויסע פראטעסט-פערזאמלונג אין פילהארמאניע-זאל

מארגען אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע-זאל א גראנדיעזע פאלקס-פערזאמלונג געגען אנווארפען דעם לעגיסלאטיוו-ראט אין ארץ-ישראל.

דאס היגע נאציאנאלע יודענטום, וועלכעס איז ענטפערט פון דער דאזיגער נייער גזירה, וועט דארפען לאזען הערען איהר שארפען פראטעסט גע-גען אנווארפען די דערמאנטע קערפערשאפט, וועל-כע איז עלול צו שאדען אונזערע אינטערעסען אין ארץ-ישראל.

מיט רעדעס אויף דער פראטעסט-פערזאמלונג וועלען ארויסטרעטען די פיהרענדע פערזענליכקיי-טען פון נאציאנאלען יודענטום אין לאדז.

נייע 3-זלאטע-געריכטס-שטעמפעל-מארקען

פון 1-טען פעברואר וועט געלאזט ווערען אין אומלויף געריכטס-שטעמפעל-מארקען פון נייעם מוסטער אין ווערט פון 3 זלאטעס. די ביז איצטיגע שטעמפעל-מארקען 10 זלאטעס וועלען זיין גילטיג ביז'ן 15 פעברואר.

די אלטע געריכטס-שטעמפעל-מארקען וועלען אויסגעטוישט ווערען אין די שטייער-אמטען ביז צום 29 פעברואר.

אבערקאנטאר משה קוסעוויצקי ווערט אין זאל פילהארמאניע דאווענען קומענדיגען שבת

דאס דאווענען אין זאל פילהארמאניע איז נישט פארגעקומען מחמת דעם, וואס דער וועלט-בעריהמטער אבערקאנטאר איז געווען קראנק. לויט דער לעצטער נאכריכט איז דער געזונד-צושטאנד פון גרויסען עמוד-קינסטלער א בעפרידיגענדער און וועט שוין היינטיגען פרייטאג אין זאל פיל-הארמאניע דאווענען. די דאזיגע נאכריכט וועט ביי די לאדזער מתפללים געוויס ארויסרופען גרויס צופרידענהייט.

די געקויפטע בילעטען זענען גילטיג.

רעפעראט אין דער ווילקער-שוהל

היינט 3,30 נאכמיטאג וועט אין דער ווילקער-שוהל האלטען א רעפעראט דער בעקאנטער רעד-נער משה בערנשטיין א. ד. ט. צי געהען מיר בארג ארויף צי בארג אראפ.

Dr.
Wołkowyski
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
ספעצ.: פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקה.
בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
נעמט אן פון 8—11 בייטאג און 4—9 אווענד.

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליזען
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אווענד.
זונטאג און חגאות פון 9—1

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציעל-ארצט פאר מענער-שוועכע - בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענד.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr.
B. Robinzon
אינערליכע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף 10 פאמארסקא 10
פראנט, 2טער שטאק, טעל. 131-86.
נעהמט אן פון 6 ביז 8 אין אווענט.

דײַטשע בעוואָפֿנונגס־קאָניונקטור
דערגרייכט דעם העכסטען פּונקט אין 1935

אין „קוריער פּאָראַנני" איז פֿערעפֿענטליכט אַ אינטערעסאַנטע קאָרעספּאָנדענץ פֿון בערלין וועגען דער לאַגע אין דער דייטשער ווירטשאַפֿט נאָך דריי יאָהר היטלער הערשאַפֿט, מיר ברענגען אייניגע זעהר אינטערעסאַנטע אויספֿיהרונגען אין דער דאָזיגער קאָרעספּאָנדענץ:

אויב עס וואָלט עמיץ געוואָלט מיט איין וואָרט בעצייכנען דעם וויכטיגסטען עלעמענט פֿון דער דריי־טשער אינערליכער און אויסערליכער פּאָליטיק אין פֿערגאַנגעם יאָהר וואָלט ער געמעגט ריזיקירען — נישט מאַכענדיג קיין פֿעהלער — צו זאָגען, אַז דאָס איז געווען — בעוואָפֿנונג.

איצט ענדערט זיך די לאַגע אין דער היינטיגער הויפּט־יסוד פֿון היטלערס פּאָליטיק איז צו פֿערזיכע־רען זיך פֿון איין זייט אינערליכע רוה און פֿון דער אַנדערער זייט אויסערליכע. דאָס בעזייטיגען פֿון דער גאַס די אַרבייטסלאָזע, פֿערקלענערט ביז צו אַ מינימום די שאַנסען פֿון יענע עלע־מענטען, וואָס קענען ווערען געפֿעהרליך פֿאַר'ן נאַציאָנאַל סאָציאַליסטישען רעזשים. נישט ווענינער איז געווען וויכטיג פֿאַר'ן קאַנצלער אַזאַ אינטערנאַ־ציאָנאַלע לאַגע, אַז דער רעזשים זאָל נישט פֿאַלען אונטער אויסערליכע קלעפּ. דאָך איז צום אָנהויב פֿון 1935 אַ רייהע מלוכות געווען פֿעראינטערעסירט אין פֿאַלען פֿון נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישען רעזשים הגם זיי זענען נישט געווען גענויגט אונטערצונעה־מען וועלכע עס איז דירעקטע אַקציע. ביי אַזעלכע בעדינגונגען, איז דאָס שאַפֿען אַ שטאַרקע אַרמעע געווען גינסטיג סיי פֿאַר די אינערליכע סיי פֿאַר דער אויסערליכער לאַגע. נאָך מעהר דאָס פּראָבלעם פֿון בעקעמפֿען די אַרבייטסלאָזיגקייט אין די ראַהמען פֿון דער רעאַליזירונג פֿון דער דאָקט־רין אין 1933 וועגען אַנדערהען די קאָניונקטור, אַדער אין יאָהר 1934 פֿון דער דאָקטרין פֿון שאַפֿען אַרבייט, איז אין 1935 געוואָרען נישט מעהר צו האַלטען. גאַנץ איינפֿאַך דער פּראָגראַם, וואָס גיט בעשעפֿטיגונג די אַרבייטסלאָזע האָט נישט מעהר גענוגט.

מיט דער גאַנצער פֿעראַנטוואָרטליכקייט אָפּ־געבענדיג זיך אַ חשבון פֿון דעם ריזיקאָ, וואָס איז דערמיט פֿערבינדען, שטעלען מיר די טעזע, אַז דער קאַנצלער האָט זיך ענטשלאָסען צו געהן אויפֿן וועג פֿון גרויסע און שנעלע בעוואָפֿנונגען קודם־כל אונטערן איינפֿלוס פֿון דער נויטווענדיגקייט צו פֿערזיכערען אַרבייט די אינדוסטריע אַרבייטער. פֿער־שטעהט זיך, אַז די אינטערנאַציאָנאַלע לאַגע האָט טאַקע אונטערגערוקט אַזאַ לעזונג פֿון פּראָבלעם און אַרבייטס בעשאַפֿונג. עס אונטערליגט נישט קיין ספֿק, אַז דער מאָטיוו פֿון די בעוואָפֿנונגען איז אין דער ערשטער רייהע געווען אַ סאָציאַלער און ערשט אין דער צווייטער רייהע אַ פּאָליטישער.

אונזערע בעטראַכטונגען וועלען מיר פּרובירען סטיצען אויף ווירטשאַפֿטליכע מסקנות. די צאָהל אַרבייטסלאָזע האָט אין יאָהר 1927 בעטראָפֿען 1,21 מיליאָן, אין יאָהר 1928 — 1,58 מיליאָן, אין יאָהר 1929 — 2,04 מיליאָן, אין יאָהר 1930 — 3,70 מיליאָן, אין יאָהר 1931 — 5,06 מיליאָן, — 3,71, אין יאָהר 1934 — 2,35, אין יאָהר 1935 אין יאָהר 1932 — 5,36 מיליאָן, אין יאָהר 1933 1,98 מיליאָן.

ווי עס זעהט ווירקליך אויס אויף דעם דייטשען אַרבייטס־מאַרק קען מען אורטיילען לויט די פֿאַר־אויסזעהונגען פֿון אינסטיטוט צו פֿאָרשען די קאָ־ניונקטור, לויט וועלכע אין משך פֿון ווינטער וועט צוליב די קאָניונקטור פֿאַקטאָרען די צאָהל אַרבייטס לאָזע שטייגען פֿון אַ מיליאָן ביז 1,5 מיליאָן. דאָס גאַנצע פּאָליטישע לעבען פֿון דייטשלאַנד בלייבט און וועט אויף לאַנגע יאָהרען בלייבען אונטערן דרוק פֿון אַ אַרמעע אַרבייטסלאָזע אי דיסטריע אַרביי־טער, וועלכע מען דאַרף געבען אַרבייט.

אָנהויב 1934 האָט וויצע־מלוכה־סעקרעטאַר אין דייטשע פֿינאַנץ־מיניסטער ריינהאַרד אויף אַ פּרעסע קאָנפֿערענץ ערקלערט, אַז אין משך פֿון צוויי יאָהר וועט די אַרבייטסלאָזיגקייט אין דייטש־לאַנד פֿולשטענדיגט ליקווידירט ווערען. ריינהאַרדט האָט זיך ערלויבט אויפֿצושטעלען אַזאַ טעזע, זיי־ענדיג אונטערן איינדרוק, וואָס די אַרבייטסלאָזיגקייט האָט זיך אין 1933, ד. ה. אין ערשטען יאָהר פֿון דער היטלעריסטישער איבערקעהרעניש פֿערקלע־נערט, אויף 1,35 מיליאָן. איצט נאָך צוויי יאָהר, געפֿינט זיך נישט קיין איין מענש אין דייטשלאַנד, וואָס זאָל נישט מוזען מסכים זיין דערמיט, אַז די צאָהל אַרבייטסלאָזע, וואָס וואַקעלט זיך פֿון 1—2 מיל־יאָן, וועט בלייבען אַ שטענדיגע ערשיינונג. עס פֿערשטעהט זיך, אַז דאָס איז אַ ריזיגע היפּאָטעק, וואָס בעלאַסטעט די דייטשע רעגירונג. זי איז נאָך שווערער צוליב דעם, וואָס אונטער דער דראָהונג פֿון פּאָליטישע קאָנסעקווענצען, קען מען נישט פֿער־עפֿענטליכען קיין מאָראַטאָריום ד. ה. אויפֿהערען צאָהלען אונטערשטיצונגען. מען דאַרף אָננעהמען, אַז מינדעסטענס איין מיליאָן אַרבייטסלאָזע זענען מענשען, וואָס האָבען זיך פּראָפֿעסיאָנעל דעקלאַסירט, וועלכע וועלען מיט שוועריגקייטען בעקומען אַמאָל וואָס עס איז פֿאַר אַ בעשעפֿטיגונג. ענטוועדער דאָס זענען עלטערע מענשען, אָדער אַזעלכע, וואָס האָבען פֿערלוירען קוואַליפֿיקאַציעס אין זייערע פּראָ־פֿעסיעס, אַזוי אַז מען קען זיי ביי גאָרנישט בעש־עפֿטיגען.

פֿערגלייכענדיג די צוויי מיליאָנענדיגע אַרמעע אַרבייטסלאָזע פֿון סוף 1935, מיט דער כמעט גלייכער ציפֿער פֿון סוף 1929, קען מען מעהר ווענינער קו־מען צו פֿאָלגענדען אויספֿיהר: צום סוף 1929 האָט די אינערליכע קאָניונקטור פֿון דייטשלאַנד אָנגעה־הויבען, וואָס אַנאַמה, קאַליע, צו ווערען, אָבער דאָך האָט זי זיך געפֿינען אויפֿ'ן העכסטען פּונקט. פּונקט אַזוי קען אויך דער סוף פֿון 1935 בעטראַכט ווערען אַלס העכסטער פּונקט פֿון דער קאָניונקטור, וואָס איז אָנגעדרעהט געוואָרען דורך דער מלוכה. אין יאָהר 1929 ווען די ווירטשאַפֿטליכע אויפֿלעבונג איז אָפּהענגיג געווען קודם כל פֿון דייטשען עקספּאָרט און ערשט אין דער צווייטער רייהע פֿון דער אינערליכער לאַגע, האָט די צאָהל אַרבייטסלאָזע בעטראָפֿען 2 מיליאָן. אָהן שום ספֿק וועט אין לויפֿענדען יאָהר, ווען 2/3 פֿון די אינוועס־טיציעס האָט געמאַכט די מלוכה, אָנשטרענגענדיג זיך אויסערגעוועהנליך, איז נאָך שווערער צו רע־כענען דערמיט, אַז די צאָהל אַרבייטסלאָזע וועט פֿאַלען אונטער צוויי מיליאָן. פֿערשטעהט זיך, אַז עס זענען אויך מעגליך וואַקלונגען, אָבער נישט קוקענדיג אויף אַלעם דוכט זיך אונז אַז די צוויי מיליאָנענדיגע אַרמעע אַרבייטסלאָזע קען מען בע־טראַכטען פֿאַר דייטשלאַנד פֿאַר דער אונטערשטער גרעניץ פֿון דער אַרבייטסלאָזיגקייט. בכדי צו אונ־טערשטיצען אונזער מיינונג ווילען מיר ברענגען אַלס אַרגומענט דאָס יאָהר 1928 ביי דער ציפֿער פֿון 1,58 אַרבייטסלאָזע, האָבען די מלוכה'שע אינ־וועסטיציעס בעטראָפֿען נאָר 20 פּראָצענט, בעת איצט בעטראָפֿען זיי 66 פּראָצענט.

פֿערשטעהט זיך, אַז אַלץ ווייזט אָן דערויף, דאָס דער איצטיגער אָפּנעהמער יז אויך די איצטיגע סיבה פֿון דער קאָניונקטור פֿון די לעצטע צוויי יאָהר זענען געווען די דייטשע בעוואָפֿנונגען. אין אַ נאָך העלער ליכט בעווייזט זיך, די דאָזיגע טעזע ווען מיר שטעלען פֿעסט, אַז די דייטשע מלוכה־באַהנען, איינער פֿון די הויפּט־קליענטען פֿון דער שווערער אינדוסטריע האָבען צוליב דער נישט גינסטיגער פֿינאַנציעלער לאַגע שוין דעם פֿער־גאַנגענעם זומער פֿערקלענערט זייערע בעשטעלונ־גען און אין הערבסט האָבען זיי זיי אינגאַנצען מבטל געמאַכט.

דעריבער איז שוין היינט פֿאַר אַלע קלאָהר אַז די דייטשער קאָניונקטור געפֿינט זיך אין אַ גרויסער סכנה, בעזונדערס צוליב דעם, וואָס אַלע הויפּט פּראָדוקציע צווייגען שטיצען זייער עקזיסטענץ אויף דער בעוואָפֿנונגס קאָניונקטור. ווי לאַנג וועט אָבער נאָך דייטשלאַנד זיין אימשטאַנד אַדורכצופֿיהרען איהרע בעוואָפֿנונגען, בכדי פּשוט נישט דעריטרינקען צו ווערען אין ים פֿון שטאָהל און גראַנאַטען?

עס איז אמת, אַז אַ דאַנק דער בעוואָפֿנונגס־קאָניונקטור זענען די שטייערען און צאָלען, וואָס האָבען אין די גוטע יאָהרען פֿון 1925/1928 בעטראָפֿען אַן ערך 2,4 מיליאַרד מאַרק, און זענען אין יאָהר 1933 געהאַלטען ביז 17 מיליאַרד, צוריק געשטיגען ביז צו דער פֿריהערדיגער הויך. וואָס קומט אָבער דערפֿון אַרויס אויב די פֿינאַנציעלע לאַגע פֿון דייטש־לאַנד איז פֿון דעם מין, אַז דער מלוכה ביודזשעט פֿאַר'ן יאָהר 1935 איז נישט קיין עפֿענטליכער פֿאַקט, נאָר ווערט געהאַלטען שטרענג בסוד, קיינער ווייסט אויך נישט ווי הויך עס זענען די דייטשע חובות. זיי קענען פּונקט אַזוי גוט בעטרעפֿען 20 מיל־יאַרד, ווי 40 מיליאַרד. מיר ווייסען נאָר, אַז די גאַנצע קאָניונקטור איז אָנגעדרעהט מיט דער הילף פֿון קורץ־טערמיניגע עמיסיעס, וואָס ווערען רע־דיסקאָנטירט אין דער דייטשער מלוכה באַנק.

עס פֿערשטעהט זיך, אַז עס האָט צו קאָנ־ווערטירען דעם דאָזיגען ריזיגען חוב אויף אַ לאַנג טערמיניגען. וואָס דאָס איז פֿאַר אַ געוואַלדיגע איבערמענשליכע אַרבייט בעווייזט דער פֿאַקט, וואָס אין יאָהר 1935 האָט ער בעוויזען צו קאָנווערטירען קוים 3 מיליאַרד. די לייט־טעזע פֿון דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער פֿינאַנציעלער ווירטשאַפֿט איז די לאָזונג: „די סומען, וואָס זענען נויטיג צו בעקעמ־פֿען די אַרבייטסלאָזיגקייט און בעוואָפֿנונגען מוזען אַמאָל געדעקט ווערען פֿון די פֿאָלקס־אָפּשפּאָרונגען און פֿאָלקס אָפּצאָהלונגען". אָהן שום ספֿק איז עס אַ ריכטיגער פּרינציפּ. ווי אַזוי זעהען אָבער אויס די שאַנסען צו רעאַליזירען דעם דאָזיגען פּרינציפּ אויב אין יאָהר 1929 האָט די פֿערדינסטען און לויהנען בעטראָפֿען 11,8 מיליאַרד מאַרק און אין יאָהר 1935 נאָר 7,5 מיליאַרד מאַרק."

—X—

שווערע פּראָבלעמען פֿאַר דער פֿראַנצויזישער פּאָליטיק
ערב דער לעצטער סעסיע פֿון פּאַרלאַמענט

די לעצטע פּאַרלאַמענטאַרישע סעסיע איז בלויז ספֿק געווען אַ זעהר אינטענסיווע: די וויכטיגסטע פּאָליטישע און פֿינאַנציעלע פּראָבלעמען זענען בע־האַנדעלט געוואָרען. צו די פּראָבלעמען פֿון דער אי־נערליכער פּאָליטיק געהערען קודם כל די נייע גע־זעצען, וואָס זענען נעגען די פֿאַשיסטישע ליגעס, דאָס פּראָגען פֿון געוועהר און די מאָרד־העצעס אין דער פּרעסע.

איצט איז די רעגירונג גענוג בעוואָפֿענט מיט אָפּיציעלע געזעצען צו פֿערטיידיגען דעם רעפּובלי־קאַניש - פּאַרלאַמענטאַרישען רעזשים געגען יעדער סכנה. עס זענען פֿעראַן שאַנסען, אַז די דאָזיגע בעוואָפֿענטע ליגעס וועלען זיך אַליין אויפֿלעזען, אַזוי אַז עס וועט נישט דערגעהען צו אַדמיניסטראַטיווע מיטלען.

אין דער אויסלענדישער פּאָליטיק: אַ נצחון פֿון דער פּאָליטיק פֿון פֿעלקער־בונד. די לעצטע רעדע פֿון לאַוואַל איז אַן אַבסאָלוטע אָנערקענונג פֿון העריאָס פּאָזיציע, ד. ה. פֿון דער פּאָליטיק פֿון קאָלעקטיווע סאַנקציעס געגען דעם צד, וואָס וועט דורך דעם פֿעל־קער־בונד אָנערקענט ווערען אַלס אָנגרייפֿער. אמת, די דאָזיגע רעדע האַרמאָנירט נישט זעהר מיט דער ביז איצטיגער טאַקטיק פֿון לאַוואַל. זי בעווייזט אָ־בער דעם ווילען פֿון פֿראַנצויזישען פּאַרלאַמענט צו בלייבען ביי די פּרינציפּען פֿון פֿעלקער־בונד.

די לעצטע סעסיע האָט ערלעדיגט דעם בודזשעט פֿון 1936. נאָך לאַנגע ויכוחים האָבען דער פּאַרלאַ־מענט און סענאַט ענדגילטיג אָנגענומען די פֿאָרשלאַ־גען פֿון דער רעגירונג מיט אייניגע ענדערונגען. נאָר דערמיט איז דער פֿינאַנציעלער פּראָבלעם נישט בע־לעזט געוואָרען, דער דעפֿיציט נישט בעזייטיגט, און דער עיקר — די פּאָליטיק פֿון שטענדיגער דעפֿלאַציע האָט קיין שום נוצען נישט געבראַכט דער אַלגעמיי־נער ווירטשאַפֿטליכער ענטוויקלונג פֿון לאַנד. די וואַק־סענדע אַרבייטסלאָזיגקייט בעווייזט פֿערקעהרטע רע־זולטאַטען.

די נייע און מסתמא שוין לעצטע סעסיע פֿון היינ־טיגען פּאַרלאַמענט, וואָס עפֿענט זיך אין מיטען יאַ־נואַר, וועט האָבען אויך נישט ווייניגער וויכטיגע פּראָבלעמען צו לעזען. און קודם כל שטעהט אויפֿן סדר היום די פֿראַגע פֿון ראַטיפֿיצירען דעם פֿראַנ־צויזיש־סאָוויעטישען פּאַקט. דער רעפֿערענט, דעפּו־טאַט האַגרי טאָרעס, האָט זיין בעריכט שוין ענטגיל־טיג צוגעגרייט, און זיינע טעזיסען זענען בעשטעטיגט דורך דער פּאַרלאַמענטאַרישער קאָמיסיע פֿאַר אויסלענדישע ענינים. עס זענען פֿאָרלויפֿיג נישט פֿער־האַן קיין שום סיבות, דעם ענין נישט צו בעטראַכטען שוין אין יאַנואַר.

אמת, אין דייטשלאַנד האָט זיך לעצטענס פֿער־שטאַרקט די אַגיטאַציע געגען דאָזיגען פּאַקט, און וואָס מעהר עס דערנעהנטערט זיך דער מאָמענט פֿון ראַטיפֿיצירונג, אַלס העפֿטיגער ווערען די אָנפֿאַלען אויף דעם פּאַקט אין דער פּרעסע פֿון דריטען רייך.

אין זיין לעצטער רעדע אין פֿראַנצויזישען פּאַר־לאַמענט האָט לאַוואַל ערקלערט, אַז אָהן אַ פֿערשטענ־דיגונג מיט דייטשלאַנד קען נישט זיין געזיכערט דער איראָפּעאישער שלום. לאַוואַל האָט צוגעגעבען, בכדי צו בערוהיגען היטלערן, אַז דער סאָוויעטיש־פֿראַנצוי־זישער פּאַקט איז נישט געווענדעט געגען דייטשלאַנד און אַז ער שטיצט זיך אויף דעם קאָווענאַנט פֿון פֿעל־קער־בונד.

דערויף איז געקומען אַ קלאָרע תשובה פֿון דייטשלאַנד. „די פּאָליטישע און דיפּלאָמאַטישע קאָר־רעספּאָנדענץ", וואָס דריקט אויס די אָפֿיציעלע שטעלונג פֿון היטלער'ס רעגירונג, האָט געענטפֿערט: „די ראַטיפֿיצירונג דורך דעם פֿראַנצויזישען פּאַרלאַ־מענט פֿון פֿראַנצויזיש - סאָוויעטישען פּאַקט וועט נישט בייהעלפֿען דער פֿראַנצויזיש - דייטשער דער־נעהנטערונג. עס איז נישט גענוג צו ערקלערען, אַז דער דאָזיגער אָפּמאַך שטיצט זיך אויף דעם פּאַקט פֿון פֿעלקער־בונד. פֿערקעהרט, דאָס קען נאָך בלויז פֿערשטאַרקען דעם אומצוטרוי, וואָס איז שוין אַזוי אויך גענוג גרויס פֿון דייטשלאַנד געגען אַ פֿאָרם פֿון קאָלעקטיווער זיכערהייט, וואָס מאַכט מעגליך דראָהענדע מיטלען"...

אויף דעם פּשוט'ען לשון הייסט עס: אויב דער פֿראַנצויזישער פּאַרלאַמענט וועט ראַטיפֿיצירען דעם פֿראַנצויזיש - סאָוויעטישען פּאַקט, קען נישט זיין קיין רייד פֿון אַ פֿראַנצויזיש - דייטשער פֿערשטענ־דיגונג.

וועט די דייטשע דראָהונג ווירקען? וועט די פֿראַנ־צויזישע רעגירונג ווייטער ציהען מיט דער ראַטי־פֿיצירונג צוליב דער אומצופֿרידענהייט פֿון היטלערן?

דאָס וועט מען זעהען תיכף ביים אָנהויב פֿון דער יאַנואַר־סעסיע. עס ווייזט אָבער אויס, אַז דער פּאַרלאַמענט וועט זיין גענוג קאַטעגאָריש, און דער ענין וועט אין אָנהויב פֿון נייעם יאָהר ערלעדיגט ווערען פּאָזיטיוו — דורך דער ראַטיפֿיצירונג. בלויז אַ קליינע גרופּע דעפּוטאַטען וועט אַקצעפּטירען די שטעלונג פֿון טעטענדזשע, עקסטרעם - רעאַקציאָנערען דעפּוטאַט און פֿיהרער פֿון דער נאַציאָנאַליסטיש - פֿאַשיסטישער יוגענט, לויט וועלכער פֿראַנקרייך דאַרף געבען פֿרייע הענד היטלערן אין מזרח...

די גרויסע מעהרהייט פֿון פּאַרלאַמענט פֿערשטעהט גוט, אַז אַזאַ פּאָליטיק איז נעגען די אינטערעסען פֿון פֿראַנקרייך גופֿא.

דאָס צווייטע פּראָבלעם, וואָס וועט שטעהען פֿאַר דער נייער סעסיע, וועט זיין פֿאַקטיש ליקווידירען די יעניגע ליגעס פֿון האַלב־מיליטערישען כאַראַקטער, וואָס וועלען זיך אַליין נישט אויפֿלעזען.

דער פֿראַנצויזישער פּאַרלאַמענט וועט נאָך שטעהן פֿאַר ערנסטע פֿראַגען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַביסיניש - איטאַליענישער מלחמה. וועלכע געהט אריין אין דער שווערסטער תקופֿה. עס זענען מעגליך גאַנץ שאַרפֿע קאָמפּליקאַציעס — דאָס וועט זיין אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ווייטערדיגער פּאָלי־טיק פֿון פֿעלקער־בונד, וואָס דאַרף בעשטימט ווערען סוף יאַנואַר: ווייטערדיגע סאַנקציעס, זייער אויסבריי־טערונג אויף נאַפֿט א. אז. וו. לויט לאַוואַלס ערקלע־רונג, זאָל די פֿראַנצויזישע רעגירונג ביי דער דאָזיגער פּאָליטיק פֿון פֿעלקער־בונד - סאַנקציעס אויפֿריכטיג מיטאַרבייטען — ביז צום סוף. די מיליטערישע מאַכט פֿון ענגלאַנד און פֿראַנקרייך האָט אויפֿגעדעקט דעם ביז - איצטיגען סוד, אַז דער פֿראַנצויזישער פּרעמיער זאָל שוין האָבען אָנגענומען אַ רייהע מיטלען פֿאַר יע־דע עוואַנטואַליטעט.

נאָר דאָס וויכטיגסטע פּראָבלעם, וואָס שטעהט פֿאַר דער פֿראַנצויזישער עפֿענטליכקייט, זענען די וואַהלען צום נייעם פּאַרלאַמענט, דער דאַטום איז נאָך נישט פֿעסטגעשטעלט, נאָר אין יעדען פֿאַל זע־נען געבליבען בלויז אייניגע געציילטע חדשים פֿאַר דער נייער סעסיע.

די פֿראַגע פֿון די וואַהלען און וואַהל־טאַקטיק ווערט געשטעלט אויף דעם סדר - היום, און די פּאַרטייען וועלען באַלד נאָך די פּאָליטישע פֿעריען ד. ה. מיט דעם אָנהויב פֿון דער יאַנואַר - סעסיע, אָנהויבען אויסאַרבייטען זייער פּלאַטפֿאָרם און זייער טאַקטיק. מצד דעם „פֿאָלקס־פֿראָנט" ווערט געפֿיהרט אַן ענערגישע פּראָפּאַגאַנדע פֿאַר'ן לינקען בלאָק, וואָס זאָל אַרייננעהמען די אַלע אָרגאַניזאַציעס, וואָס גרו־פּירען זיך אַרום דער איצטיגער פֿאָלקס - בעוועגונג.

דאָס פֿערשטאַרקט די שאַנסען פֿון לינקען בלאָק צו די נאָהענטסטע וואַהלען.

עס בלייבט אָבער אַ שווערע פֿראַגע: וועלכע רע־גירונג וועט דורכפֿיהרען די וואַהלען?

די היינטיגע רעגירונג פֿון לאַוואַל?

אָדער אַן אַנדערע?

אין יעדען פֿאַל — די סעסיע פֿון יאַנואַר וועט האָבען וויכטיגע פּראָבלעמען צו לעזען: סיי פֿון אינערליכער, סיי פֿון אויסערליכער פּאָליטיק.

מ. יאַרבלום

קלאָג־ליד פֿון ענדעקישען אָרגאַן אויף „חורבן־ירושלים",
וואָס איז אַראָפּגענומען געוואָרען פֿון רעפּערטואַר פֿון „טעאַטער־פֿילם"

די דירעקציע פֿון „פּוילישען טעאַטער" האָט אַראָפּגענומען פֿון אַפֿיש נאָך עטליכע פֿאָרשטעלונ־גען די פּיעסע פֿון קאַנטשינסקי „חורבן ירושלים". די גאַנצע פּוילישע פּרעסע מיט'ן אויסנאַהם פֿערשטעהט זיך, פֿון דער עקסטע - ענדעקישער האָט וועגען דער פּיעסע פֿערעפֿענטליכט אַזעל־כע רעצענזיעס, אַז עס וואָלט געווען ממש אַ אומזין מצד דער טעאַטער - דירעקציע ווען זי זאָל נאָך ווייטער אויפֿפֿיהרען דאָס דאָזיגע האָבען אַרויסגעגעבען וועגען קאַנטשינסקי'ס „חורבן ירושלים" אַ צושמעטערדיגע קריטיק. עס איז געשטעמפּעלט געוואָרען אַלס אַ געשמאַקלאָזע מאַכערייקע אָהן שום קינסטלערישען ווערט, און עס האָט נאָר געהאַט די איינציגע „מעלה", וואָס פֿון דער סצענע האָט מען געקענט הערען לאָזונגען און שלאַג־ווערטער געגען יודען, וואָס זענען איצט אַזוי צום האַרצען דעם דער ענדעקעס אויפֿגעהעצטען און פֿערפֿיהרטען המון.

די דירעקציע פֿון „טעאַטער פּאָלסקי" האָט אַראָפּ־גענומען דאָס שטיק פֿון רעפּערטואַר זיכער נישט צוליב די אַנטיסעמיטישע טענדענצען, וואָס עס ענט־האַלט וואָהרשיינליך האָבען דאָ דעצידירט מאָטיוון פֿון ריין קינסטלערישען כאַראַקטער. אָבער פֿאַר דעם יודען - פֿרעסערישען ענדעקישען „דזיענניק נאַראָ־דאָווי" האָט עס שוין געגעבען אַ גוטע געלעגענהייט אַרויסצוטרעטען מיט אַ געוואַלד געגען דער יודישער „דיקטאַטור". אין נעכטיגען „דזיענניק נאַראָדאָווי" איז געווידמעט דער דאָזיגער פֿראַגע, אַ לייט - אַר־טיקעל, וואָס שטעלט מיט זיך פֿאָר אַן אָנגעהערטען יודענהעצערישען ווילדען אויסדרוק, וואָס אַפֿילו אויף די שפּאַלטען פֿון דעם אַנטיסעמיטישען אָרגאַן איז עס אַ זעלטענהייט. אַזוי למשל, שרייבט די צייטונג צווישען אַנדערעם:

„און די קליינע שטעטעלעך זאָגען די יודען שוין פֿון לאַנג מיט שטאָלץ צו די פּוילישע בירגער: „דאָ זענען נאָר די גאַסען אייערע, די הייזער געהערען שוין לאַנג צו אונז". אין די גרויסע שטעט איז דער פּאַרטשעריט פֿון פֿערפֿיהרישען פֿערגעקומען מיט אַ גרעסערע דיסקרעציע. אַלץ אַ מעהר קאָמפּליצירטער פּראָצעס האָט ער געפֿאָדערט מעהרער פֿערטרויען און בסדר'דיגע איינשלעפֿערען די פּוילישע וואַכזאַמקייט. איצט, זעהט אויס, האָבען זיך די יודען דערפֿיהלט זעהר שטאַרק, אויב זיי רעכענען זיך שוין נישט מיט פֿאָרזיכטיגקייטען - מיטלען און טרעטען אַרויס אָהן מאַסקע. בעהערשענדיג אונזער ווירטשאַפֿטליכען לע־בען, רייסען זיי זיך אַריין אין דער פּאָליטיק, צושטע־רען דעם פּוילישען אינטעליגענטען שיכט און לע־גען זייער האַנד אויף אונזער קולטורעל שאַפֿען.

זיי זענען שוין פֿול אויף די אוניווערזיטעטען, וואו זיי בעאַרבייטען אַלע „געלעהרטע" און פּראָפּאַ־גאַנדירען דעם געדאַנק פֿון אונזער יוגענד. זיי זענען פֿול אין די רעדאַקציעס, וואו זיי שאַפֿען די „פּוי־לישע עפֿענטליכע מיינונג". זיי זענען פֿול אין די טעאַטערס, אַקאַדעמיעס, אינסטיטוציעס און אַנדערע אינסטיטוציעס, וואָס דינען אונזער קולטורעל און אַרטיסטיש שאַפֿען. אין ערגעץ קענען מיר נישט זיין אַליין. איבעראַל שטופּען זיי זיך אַריין, איבעראַל הערשען זיי אָהן פּאַרדאָן, רעקלאַמירען דאָס זייערי־גע, אונטערשטיצען די פֿערזשידישטע, בעקעמפֿען אויף טויט און לעבען יעדע ערשיינונג פֿון אונאָפּהענגיגען

(ווייטער זעה סוף זייט)

דארפיש לעבען אין ארץ־ישראל

(אַ בריף)

מיר איז ביינעשטאנען זכות אבות איך האב בע־קומען א שטעלע אין א שול אין כפר יהושע — דאס איז דער ערשטער דארף אין עמק יזרעאל.

באלד דעם ערשטען טאג, ווי איך בין געקומען אין שול, האבען די קינדער פארגעלעגט מאכען אנ־אויספלוג זענען מיר געגאנגען קיין יקנעם. מיר זע־נען אדורך דעם נחל קישון. דער וואסער איז א מוט־נער, וויל דער באדען איז א ליימיגער און זומער איז דער קישון קלענער ווי אויער „ביאלע". נאר נאך די רעגענס ווערט ער א טייך מיט טייכען גלייך — פרייט און טיף.

יקנעם פארנעהמט א שטח פון 20.000 דונאם. הנזדעם האט דא דער קק"ל 3000 דונאם, וועלכע ווע־רען צוגעגרייט פאר דער קאלאניזירונג פון מיטעל־שטאנד (13 פונט א דונאם). ס'בויערט דא א דרי־טען ברונעם און דא געפינען זיך שוין א — 40 צריפים פון די ערשטע קאלאניסטען.

אנטקעגען זעהט מען דעם כרמל און אויפן שפיץ א איינזאמען איטאליענישען קלויסטער.

דער כרמל איז בעדעקט מיט שטיינער און קליי־נע קשאקעס זיין אויסזעהן איז איננאנצען גרין.

כפר־יהושע פארמאגט 60 משפחות מיט ווירטשאפ־טען, און א 10 אהן אזעלכע, ווי איך למשל. די ווירט־שאפט בעשטעהט פון א קוה, אדער 2, אנ'עופות־שטאל פון 100 ביז 500 שטיק, א גארטען פון פער־שידענע פרוכט ביימער, ווי: ווייטרויבען, עפעל, טרייפ־פרוכט, גראנאטען א.א. און אקער־ערד וואו מ'זייט: ווייץ, קוקורוזע און גראזען.

דער דארף איז געבויט רונדיג, ווייזט אויס צו שויך־צוועקען, אין צענטער: די פאלקס־שול, א סאר־נעווקע, די קאאפעראטיווע קראם, די מילכעריי און דער בית עם, פון האנדווערקער וואוינען דא לעת עתה כאר א שמיד, א שוסטער און א וועבער. ס'רוב דירות זענען נאך באראקען, הייריאהר איז מען צוגע־טראטען צו בויען הייזער, א טייל געלד דערויף האט געגעבען די אגענץ, א טייל מוז איטליכער לייען און די איבעריגע פון פריוואטע אפשפארונגען.

דריי מאל טעגליך ווערט די מילך געבראכט אין דער מילכעריי און אלע פריהמארגען ווערט עס גע־שיקט אין חיפה אין קאאפעראטיוו „תנובה", אין משך פון פערגאנגענעם יאהר האבען די פויערים פון כפר יהושע (נישט קיין קבוצה) נאר מושב עובדים) בעקומען פאר אייער און עופות 1.500 פונט, פאר מילך 2.500 פונט, פאר ווייץ און קוקורוזע 5.000 פונט, חוץ די אליינאויסהאלטונג, אויב מ'זאל דאס רעכענען אין ארבייטס־טעג, קומט אויס פאר פעלד־ארבייט 1,1 פונט א טאג, פון מילך 65 פיאסטער און פון עופות 45 פיאסטער א טאג.

אמת, די פריהערדיגע יאהרען זענען נישט געווען אזעלכע גוטע. מ'האט א שיין ביסעל געליטען, איצט אבער איז דא דער לעבען פערפעסטיגט, ווען מיר פער־מאגען עטליכע הונדערט אזעלכע דערפער אין לאנד, וואלטען מיר אנדערש אויסגעזעהען.

דער דארף הייסט כפר־יהושע אויפן נאמען פון יהושע כאנקין, וועמענס 70 יאהריגען יובל מיר פייער־ען איצט.

מיט אלע דארפישע ענינים פיהרט אן א ועד, וועלכער ווערט געקליבען יעדער יאהר, און עס קלינגט דער גלאק, איז א סימן אז מ'רופט צו א פערזאמ־לונג פון ועד, אויף דער לעצטער פערזאמלונג איז גע־שטאנען יעהר א וויכטיגע פראגע, יעדער פויער פער־מאגט דא 150 דונאם, האט מען זיי פארגעלייגט אז מ'וועט זיי געבען געניג וואסער צו קענען פיהרען אנ'אינטענסיווע ווירטשאפט פון פרוכט און ירקות און דערפאר זאל זיך יעדער בעגנוגען זיך מיט 25 דונאם און די איבעריגע אוועקגעבען נייע קאלאניס־טען. די וואסער וועט מען ציהען פון עמק זבולון דורך רעהרען, לאנג האט מען זיך מתוכח געווען און צו קיין החלטה נישט געקומען — מ'וועט זעהן אויף ווי־פון דער נייער פלאן גיט באמת אנ'עקזיסטענץ־מעג־ליכקייט.

און דארף איז פאראן א כאר און דער דאקטאר, א דייטשער פליט שפילט פיאנא, קלייבט מען זיך צו־נויף שבת צו נאכט מ'זינגט מ'שפילט און מ'טאנצט אין די דארפישע פרדים, אין די שטיועל, נאכן רעגען — יורה — מוז מען דא אנטון גומענע שטיוועל, קליין און גרויס. ווי די קאנאליזאציע ארבייטער ביי איך, וויל דער באדען איז דא ליימיג. אין שטוב טוט מען אויס די שטיועל און די קינדער געהען ארום אין שקארפעטען אדער שיכלעך. אבער נאך די רעגענס קומען שיינע טעג ווי ביי אייך יעדען זומער און אויפן פעלד איז אלץ גרין., אין חשון האט מען שוין געזייט ווייץ.

מיר בעקומען טעגליך דעם „דבר" — קיין אנדער צייטונג ווערט דא נישט געליינט, דער פאסט בעד־אמטער איז דער שוחט — ער ברענגט די פאסט פון חיפה און צוטיילט איהר.

אין שול האבען מיר נישט קיין בעדינטע — אלע ארבייטען ווערען געטון דורך די קינדער; מ'וואשט מ'רייניגט, מ'ראמט אונטער דער השגחה פון א לעהרער.

אין גרופע קינדער ארבייט אין שטוב ווירט־שאפט, א צווייטע — אין גארטען, א דריטע אין סטא־לעריי און א 4טע — האנד־ארבייט, אלע וואך ביי־טען זיך די גרופעס מיט דער ארבייט.

די קינדער־פערזאמלונגען ווערען געפיהרט דורך די קינדער, איין קינד — א פארזיצער, און א צווייטער — א סעקרעטאר, דא ווערען בעהאנדעלט פער־שידענע פראגעס אין שייכות מיט דער ארבייט, אויס־פיהרונג, אנקלאגעס, פארשלאגען צו פערבעסערונג א.אז.וו. די לעהרערס זענען דא נאר אבסערוואטאר־רען, צייטענוויז נעהמען זיי אויך א ווארט, די דאר־פישע קינדער זענען גאנץ אנדער ווי די שטאטישע.

מיר האבען געמאכט א שפאציר אין א וועלדעל פון איילבירטען, וואס געהערט צום קק"ל, דא האבען די קינדער אנגעריסען א 30 פלעכען זיתים (א פלעך איז 20 ליטער) פריהער איז נישט געווען קיין צייט צו רייסען די איילבירטען, פלעגען די אראבער זיך אויף זיי מרחם זיין.

נאך א שפאציר האבען מיר געמאכט אין נהלל, וואו מיר האבען געזעהען די פארשטעלונג פון „הבימה" — „דעם גולם'ס חלום" פון לייוויק. אין נהלל איז פערהאן א גרויסער זאל אויף פאר־שטעלונגען פארן גאנצען קרייז. מיר זענען אויך גע־פאהרען אויף א משא־אויטא אין חיפה זעהען דעם פילם: „צו א נייעם לעבען". אבער דער עיקר שפא־צירען וועלען זיך אנהויבען נאך די רעגענס, נאך פורים. דעמאלט גייען מיר ארום אויף א גאנצע וואך וואנדערען איבערן לאנד — מיר גייען צו ירושלים און ים המלח. דאס גייט אריין אין בוד־זשעט פון שול.

די בעציהונגען אין שול זענען אמת חבר'יש — דא הערט איהר נישט: „הער לעהרער, אדער „הער וויזיטאטאר" — דא גילט אזא אופן פון ריידען אלס סינאנים פון א ווידעל־ווארט.

וואס ס'טוט זיך אין לאנד ווייסט איהר מסתמא בעסער פון מיר — מיר פערנעהמען זיך נישט מיט פאליטיק, נישטא דערויף קיין צייט — דאס לעבען דא דרייט זיך גיך און מ'קען זיך נישט אפהאלטען און פערטראכטען. איין זאך איז קלאר און בולט — ס'איז כדאי געווען צו ארבייטען פארן קרן־קימת — דער, וואס וויל זעהען א"י אין אנ'אטעם־טאן מיט אמת'דיגע א"י־לופט, זאל זיך אראפכאפען אין עמק, אדער אין איינעם פון די עמק'ס, מיר האבען שוין עטליכע — כן ירבו.

יצחק זעלדין

לובלין בעקומט א פלאץ א. נ. פון פולק. בערעק יאסעלעוויטש

בעשלוס פון לובלינער מאגיסטראט. — לובלין, קראקוי און קאצק וועלען בויען א מאאוזאלעאום אויף יאסעלעוויטשעס קבר. — לובלינער ארכיטעקטען ארבייטען אויס פרטים פון א קאנקורס. — אביסעל אינטערעסאנטע פרטים אין שייכות מיט דער לעצטער זיצונג פון לובלינער קאמיטעט צו בעעהרען דעם אנדענק פון די געפאלענע יודישע זעלנער.

לובלין. אויף דער לעצטער זיצונג פון'ם קאמיטעט צו בעעהרען דעם אנדענק פון די יו־דען, וואס זענען געפאלען פאר פוילען, אונטער'ן פארזיץ פון פולק. טשאפלינסקי איז אויספיהרליך בעהאנדעלט געווארען דער פארשלאג פון ראבינער קאפ. ראאב צו בעעהרען ווי געהעריג דעם אנדענק פון פולק. בערעק יאסעלעוויטש, סיי דורך אנרופען אין לובלין א גאס אויף זיין נאמען און סיי דורך בעזארגען ווי געהעריג זיין קבר.

ה' פולק. טשאפלינסקי האט מיטגעטיילט דעם קאמיטעט, אז לויט ווי מען האט איהם מודיע געווען, האט דער מאגיסטראט פאזיטיוו ערלעדיגט די שריפט־ליכע ווענדונג פון קאמיטעט און בעשלאסען, אז איי־נע פון די לובלינער גאסען: צירולניטשע, יאטעטשנע און פלאץ טארגאווע זאל אנגערופען ווערען א. נ. פון בערעק יאסעלעוויטש.

דער קאמיטעט איז מסכים, אז דאס זאל זיין דער פלאץ טארגאווע, וועלכער וועט אנגערופען ווע־רען: „פלאץ פון פולק. בערעק יאסעלעוויטש".

דער פארשלאג וועט דורכ'ן מאגיסטראט אי־בערגעשיקט ווערען אין שטאט־ראט און ערשט ווען דער שטאט־ראט וועט דעם פארשלאג אננעהמען, וועט דער קאמיטעט דורכפיהרען א עפענטליכע פייע־רונג ביים ענדערען דעם נאמען.

עס איז גלייכצייטיג ארומגערעדט געווארען די פראגע וועגען

קבר פון בערעק יאסעלעוויטש.

עס ווייזט זיך ארויס, אז ביז איצט איז דער קבר פולשטענדיג פערלאזט און ווינציג האבען גע־וואוסט וואו דער קבר געפינט זיך.

דאס קבר געפינט זיך 3 קילאמעטער הינטער קאצק. אויף יענעם ארט איז יאסעלעוויטש געפאלען אין קאמף מיט די רוסען.

גראף זשולטקאווסקי האט אין יאהר 1909 גע־לאזט אויסקריצען אויף א ריזען־שטיין א געהערי־גען אויפשריפט און איהם אוועקגעלייגט אויפ'ן איינ־זאמען בערגעל אנשטאט א מצבה. דער צארישער מאכט איז דער אויפשריפט נישט געפעלען און זי האט בעשלאסען דעם שטיין צו קאנפיסקירען און דעם גראף צוציהען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכ־קייט. דאמאלס האט דער גראף זשולטקאווסקי — אין א פינסטערע נאכט — בעהאלטען דעם שטיין טיף אין דער ערד און אויף שנעל אוועקגעשטעלט אנ'אנדערען שטיין, בלויז מיט'ן נאמען פון בערעק יאסעלעוויטש.

ערשט אין יאהר 1918 איז יענער ערשטער שטיין ארויסגענומען געווארען פון דער ערד און אוועקגעלייגט אויפ'ן קבר.

אין יאהר 1933 איז דורך'ן ראבינער קאפ. ראאב איינגעארדענט געווארען די ערשטע פייערונג צו דער יאהר־צייט פון יאסעלעוויטשען, אויף זיין קבר זענען זיך צונויפגעקומען טויזענטער יודען און קריסטען, דעלעגאטען פון פערשידענע ארגאניזאצ־יעס. די צווייטע פייערונג איז איינגעארדענט געווא־רען דורכ'ן זעלבען ראבינער אין פאריגען יאהר. ביים נעהמען ערד פון יאסעלעוויטשעס קבר צום קאפיעץ פון מארשאל. דאס מאל איז מען שוין צום דאזיגען קבר געקומען פון אלע עקען לאנד.

ווען די לובלינער דעלעגאציע איז געווען אין קראקא, האט זי זיך דערוואוסט, אויף דער קאנ־פערענץ אין קהלה־זאל, אז קראקא גרייט זיך צו שטעלען אין שטאט א דענקמאל לכבוד פולק. בע־רעק יאסעלעוויטש.

דער פרעזעס פון דער קראקאווער קהלה, ה' ד"ר לאנדוי, האט דאמאלס ערקלערט, אז קראקא וועט נישט צוטרעטען בויען דעם דענקמאל כל־זמן עס וועט דאס קבר נישט ארומגענומען ווערען מיט'ן געהעריגען פיעטעט.

קראקא איז גרייט דערויף צו אסיגנירען 5000 זל.

דאמאלס איז עס ביים ראבינער קאפ. ראאב געבוירען געווארען א פלאן, אז אויפ'ן קבר פון פולק. יאסעלעוויטש זאל אויפגעבויט ווערען א מאאוזאלעאום.

אין קאצק — ריכטיגער אין דער גמינע ביאר־לאבושעג איז אבער פערהאן א יודיש־פוילישער קאמיטעט, וועלכער האט זיך שוין קאנקרעט פער־נומען מיט'ן ארומצוימען דאס קבר. דער דאזיגער קאמיטעט האט בלויז צווישען די ארומיגע פויערען, וועלכע רעדען מיט שטאלץ וועגען זייער בערעקען צונויפגעזאמעלט 1,400 זל. דער קאמיטעט האט שוין פארטיג 3 פראיעקטען וועגען א פערצוימונג, די צייכענונגען פון די דאזיגע פראיעקטען האט דער קאצקער קאמיטעט צוגעשיקט קיין לובלין צום קאמיטעט אונטערן פארזיץ פון פולק. טשאפלינ־סקי מיט א קאנקרעטע פאדערונג, אז דער לובלינער קאמיטעט זאל זיין פלאן ווי אמשנעלסטען רעאלי־זירען, אנדערש זאל מען נישט שטערען דעם קאצ־קער קאמיטעט פאר זיין אייגען געלד, דורכצופיהרען די פערצוימונג ארום קבר, וועלכער טאר שוין לענגער נישט בלייבען אזוי אפען.

דער לובלינער קאמיטעט האט היינטיגע וואך אויספיהרליך די דאזיגע פראגע ארומגערעדט און נאך א דיסקוסיע, אין וועלכער עס האבען אנטייל גע־נומען די ה"ה: פולק. טשאפלינסקי, ראבינער קאפ. ראאב, פרעזעס בראמבערג, אדוואקאט שטיינהאבער, עליאש בראמבערג און אינזש. בעקער געקומען איינ־שטימיג צום אויספיהר, אז די פראיעקטירטע פער־צוימונג דורכ'ן קאצקער קאמיטעט קען נישט בעפ־רידיגען. דער לובלינער קאמיטעט פערמעסט זיך ערנסט אויף א מאאוזאלעאום. עס איז דעריבער בעשלאסען געווארען, אז חוץ דעם קראקאווער קהלה־פרעזעס ד"ר לאנדוי און דער גראף זשולטקאווסקי, וועלכע זענען שוין צוקאאפטירט צום קאמיטעט, זאל איינגעלאדען ווערען אין לובלינער קאמיטעט נאך א פארשטעהער פון קאצקער קאמיטעט, כדי געמיינ־זאם מיט צוזארבייטען א"ום מאאוזאלעאום־פראיעקט. ווייטער איז אנגענומען געווארען דער פארשלאג פון ה' אינזש. בעקער צו שאפען א קאמיסיע פון לוב־לינער ארכיטעקטען, וועלכע זאלען אויסארבייטען פרטים צום קאנקורס וועגען א מאאוזאלעאום־פראי־עקט. עס איז נאך אנגענומען געווארען דער פאר־שלאג פון ראבינער קאפ. ראאב צו ווענדען זיך צום פערבאנד פון די פוילישע יודען אין אמעריקא, אז דער דאזיגער פערבאנד זאל מיטהעלפען אויפ־שטעלען דעם מאאוזאלעאום.

די ווענדונג וועט געמאכט ווערען דורך דער פוילישער אמבאסאדע אין אמעריקא.

נאר זי סטראשעט!

(שטיפעריי) — פון ב. קאוונער

פינף יאהר זענען מיר ארומגעגאנגען אידער מיר האבען חתונה געהאט.

פריהער האב איך געוואלט דעם שידוך און זי האט געוואלט און מיין טאטע האט נישט געוואלט.

דערנאך האבען איהרע עלטערען געוואלט, און אז זיי האבען געוואלט האט מען שוין אונטערגע־שיקט מענשען צו מיין טאטען אז ער זאל אויך וועלען.

און אז דער טאטע מיינער האט ווידער געוואלט, האט ער און איהרע עלטערען אזוי לאנג איינגעטע־נהט מיט אונז, ביז מיר האבען ווידער אמאל געוואלט

און אז אלע האבען שוין געוואלט איז די ליבע צווישען מיר און מיין מיידעל נישט ווערט געווען קיין אויסגעבלאזען איי.

אבער מיט דער צייט האט זיך די ליבע אליין א נעהם געטון צו דער ארבייט און זי האט אונז אר־רויסגעפיהרט אויפן ריכטיגען וועג.

און כדי די ליבע זאל זיך נישט אפקיהלען האט איהר פאטער מיר דערלאנגט פינף טויזענד דאלאר נדן.

דאס האט א סך געהאלפען אונטערצירהען דאס הארץ מיינס, עס זאל ברענען...

הכלל מיר האבען מיט מזל חתונה געהאט און זיך געזעצט אין 5 שעהנע צימערען מיט שעהנע מעבעל.

צוויי וואכען איז אונזער לעבען געגאנגען בשלום: נישט מעהר ווי צוויי וואכען.

צום סוף פון די צוויי וואכען איז מיין ווייבעל, מיין אסתר, אויפגעשטאנען פריהער ווי אלע מאל און מיר געלאזט וויסען אז זי וויל אוועק פון מיר; מיך פערלאזען, זי האט חרטה אויפן שידוך, זי האט מיך פיינט, פיינט ווי א שפין.

מילא, זאג איך, אויב דו האסט מיך פיינט ווי א שפין, דארפסטו מיט מיר נישט זיין אונטער איין דאך; נעהם צונויף דיינע אלע זאכען און געה זיך געזונטערהייט און זאל דיר גאט צושיקען א אנדער מאן, א בעסערען, א שענערען און א רייכערען. דו ביזט עס ווערט, ביזט א שעהנע און א יונגע, און א קלוגע און א פריה, טא געה זיך אוועק זיי גליקליך אהן מיר!

דערהערט אזעלכע ווערטער, איז זי געבליבען שטעהן, ווי געפלעפט, צומישט; זי האט זיך נישט גע־ריכט אז איך וועל צושטימען...

האט זי זיך צעוויינט ווי א קינד, ארויפגעפאלען אויף מיין האלז און אויסגעבליפיעט:

„איך וועל דיך זיכער פערלאזען... זיכער, ווי מיר האבען היינט מיטוואך אויף דער וועלט; נאר נישט איצט, שפעטער... איך וויל נישט אוועק פון דיר אט אזוי א... איך וויל אוועק פון דיר מיט א קינד... עס זאל מיר זיין פרעהליכער... וויל איך ווארטען"...

„אויב דו ווילסט ווארטען, בין איך צופרידען" — זאג איך — „איך טרייב דיך חלילה נישט אר־רויס."

און גאט האט געהאלפען, צום יאהר האט שוין מיין ווייבעל געהאט א שעהן יונגעלע מיט שווארצע הערעלעך און שווארצע אויגעלעך — געראטען אין מיר.

„נו? וואס הערט זיך? האסט דאך שוין א קינד... [illegible]"

„איך וועל דיך זיכער פערלאזען, מיין טייע־רער, נאר נישט איצט; דאס קינד איז נאך צו קליין, צו שוואך און איך אליין בין אויך נישט מיט אלע־מען; זאל נאר דאס קינד אונטערוואקסען, זיך שטעל־לען אויף די אייגענע פיס, דאן וועל איך דיך פערלא־זען . . ."

דריי יאהר שפעטער:

„נו, אסתר'ל וואס הערט זיך? דאס קינד לויפט שוין ארום, דו ביזט געזונט, דעם נדן האבען מיר שוין צו'פטרט, מאך א סוף, אסתר'ל..."

„איך מוז נאך ווארטען, טייערערע, ביז אונזער קינד וועט אריין אין שול."

אז דוד איז אריין אין שול האט זי אפגעלייגט דאס פערלאזען מיך ביז ער וועט ענדיגען די שול און אריין אין גימנאזיום.

איצטער האלט שוין דוד'ל אין ענדיגען דעם אוני־ווערזיטעט, ער וועט ארויס מיט א גאלדענעם מע־דאל.

אבער מיין אסתר איז נאך אלץ נישט פערטיג מיך צו פערלאזען...

איצטער זאגט זי, מוז ערשט דוד האבען הילף: ער מוז אוועק אין א שפיטאל אויף צוויי יאהר; ער מוז האבען פראקטיק...

דערוויילע ווערען מיר בידע אלט און גרוי, און מיר זענען מאן און ווייב, און מיר זענען אונטער איין דאך און איך ווארט מיט אונגעדולד אז אונזער זוהן זאל שוין ווערען א דאקטאר און ווערען זעלבסט־שטענדיג...

אבער מיין הארץ זאגט מיר אז אפילו דעמאלט וועט מיך מיין ווייבעל אויך נישט פערלאזען...

זי וועט שוין אויסזוכען תירוצים פון אונטער דר'ערד; קיין תירוצים, ווי איהר זעהט, פעהלען איהר נישט אויס; זי האט מעהר תירוצים ווי האר אין קאפ.

איך בין זיכער אז ווען אונזער זוהן וועט שוין זיין א פערהייראטער, וועט זי וועלען ווערען א באבע, דערלעבען אייניקלעך, און דעמאלט וועט זי שוין זיין צו אלט... וואו זשע וועט זי דעמאלט געהן?... וועט זי דעמאלט אריינגעהמען? סיידען אין א מושב זקנים... וועל איך דאך דעמאלט אויך זיין אלט און צובראכען... וועט מען אונז, הייסט עס, צוזאמען אריינגעהמען אין א מושב זקנים...

פרעגט זיך די פראגע: ווען זשע וועל איך בלייבען אליין, אהן איהר?...

ווען זשע וועט זי מיך קענען פערלאזען?

און אויב, ווידער, זי וועט מיך קיין מאל נישט קענען פערלאזען טא וואס זשע סטראשעט זי אלע יאהרען?

מיינט זי טאקע אז זי וועט מיך אפשרעקען מיט איהרע סטראשונקעס?

דערוויילע האבען מיר שוין אט אזוי א אפגע־לעבט 24 יאהר און ווער ווייסט ווי לאנג מיר וועלען זיך נאך אזוי מוטשען...

ווען איך האב חתונה געהאט מיט מיין אסתר'ן האב איך זיך נישט פארגעשטעלט אז זי וועט מיך אזוי מיאוס אפנארען! א מענש זאל 24 יאהר צייט סטראשען מיט פערלאזען מיך און נישט האלטען ווארט; דאס דארף מען קענען: און זי קען עס.

אז ס'איז נישטא קיין מזל העלפט קיין זאך נישט, זאגט מען.

אט האט מיינער א פרייכט חתונה געהאט דעם זעלבען חודש וואס איך. איז באלד אויף מארגען, זיין ווייבעל אוועק פון איהם און — ביזן היינטיגען טאג! און ער האט געהאט שכל און מעהר נישט חתונה געהאט.

און מיך סטראשעט מען שוין 24 יאהר און עס הויבט זיך נישט אן און ס'לאזט זיך נישט אויס!!!

מזל דארף מען האבען...

אויף די חורבות פון א פייער מיט הונדערט יאהר צוריק, זענען אויפגעבויט געוואָרען די הימעלקראצער אין וואָל סטריט

הונדערט יאהר זינט דער ביזנעס-געגענד פון ניו-יארק איז פערניכטעט געווארען פון פלאמען

(ספעציעלע קארעספאנדענץ)

איצט איז ניו יארק די שטאט פון שטיין, אייזען און שטאל. ברעכט אמאָל אויס א גרויס פייער, ווערט עס שנעל לאָקאַליזירט, אַזוי אַז די שכנישע געביידעס זענען בעשיצט פון די פלאמען: מיר האָבען אויך איבער גאנץ ניו־יארק די סאמע מאָדערנסטע פייער־בריגאדעס, וועלכע קומען צום פלאץ פון פייער עטליכע מינוט נאָכדעם ווי דאָס פייער ברעכט אויס.

גאנץ אנדערש איז געווען די לאגע אין ניו יארק מיט הונדערט יאהר צוריק. די געביידעס אין ביזנעס־געגענט, דאָרט וואו עס געפינט זיך איצט דער וואָל סטריט ראיאן, זענען אויך געווען גאנץ שטארקע און מאסיווע, אָבער פון די איצטיגע איינריכטונגען צו פערמיידען פייערען און זיך צו בעשיצען פון זיי — האָט מען נאָך נישט געוואוסט.

ניו יארק איז שוין דעמאָלט געווען די הויפט־האנדעל שטאט פון אַמעריקע מיט א בעפעלקערונג פון 270 טויזענד נפשות און מיט יעדען טאג איז די בעפעלקערונג פערגרעסערט געווארען, סיי פון אימיגראנטען, סיי פון דער אַלגעמיינער בעפעלקערונג פונם לאנד, וואָס האָט זיך געצויגען צו דער גרויסער, וואַקסענדיגער מעטראפאליע.

די וואסער־בעדינונג פון ניו יארק איז אָבער געווען הינטערשטעליג לגבי דעם ראשיגען וואוקס פון דער שטאט. וואַסער אונטער דער ערד האט מען געצויגען אויף אַ גאַנץ בעגרעניצטען שטח און דאָס דורך הילצערנע רעהרען. קיין שטענדיגע פייער־בריגאדעס זענען נישט געווען און דאָס לעשען פון פייערען, וועלכע פלעגען אויסברעכען זעהר אָפט, איז געטון געוואָרען פון די בירגער פרייוויליג.

עס זענען אַפילו יא געווען צוגרייטונגען פון וואַסער אין פאַל פון א פייער. דאָס זענען געווען די שטאטישע ציסטערנעס, אין וועלכע מען האָט געזאמעלט די ברכה פון די רעגענס, אָבער די גרעסטע פון אָט די ציסטערנעס האָט מעהר ווי 600 גאלאן וואַסער נישט געקאָנט אַריינעמען. עס זענען אויך געווען פריוואטע ציסטערנעס אין די מעהר רייכערע און גרעסערע הייזער און פלומפען צוגעגרייט פאַר יעדען נויט־פאַל, אָבער דאָס אַלץ איז געווען פון נישטיגען בעדייט אין פערגלייך מיט די אמת׳ע מיט־לען, מיט וועלכע מען האָט געדאַרפט אָנגעמען צו פערזיכערען די שטאט פון פערלענדענדיגע פלאמען.

אין א מיטוואָך אויענט, 9 א זייגער, דעם 16־טען דעצעמבער, 1935, האָט מען בעמערקט פלאמען אויף א 5־שטאקיגער געביידע אויף מוירטשענט סטריט, וואָס איז איצט בעקאַנט אלס האַנאָווער סטריט, נישט ווייט פון סיטי־האָל, און ער האָט גלייך גענומען אַרויסגעבען פייער־אַלאַרמס. דער ריזיגער גלאק האָט אַנגעזאָגט דער בעפעלקערונג פון ניו יארק, אַז עס האָט אויסגעבראכען א גרויס פייער.

דער אָפרוף פון די פרייוויליגע פייערלעשער איז אָבער געווען א שוואַכער. דאָס רוב פון זיי זענען געווען אויסגעמאַטערט פון א גאנצער רייהע פייערען, וועלכע האָבען אויסגעבראכען איבער ניו יאָרק מיט א וואָך פריהער.

געווען איז עס ערב דעם קריסטמעס יום־טוב און ניו יארק איז געווען פול מיט מענשען פון אַנדערע שטעט, וועלכע זענען געקומען אין דער גרויסער שטאָט לעבען א גוטען טאָג. עס זענען אויך פאַרגעקומען חתונות און א גאַסט אויף אַ חתונה יענעם אָוונט איז אויך געווען דער דעמאָלטדיגער ניו יארקער מעיאר לאָרענס, וועלכער איז געקומען אין דער בעגלייטונג פון א רייה שטאטישע בעאַמטע. ווען דער פייער האָט אויסגעבראכען, האָט דער מעיאר געג[illegible] דעם חתן, זיינע פריינט און בעקאַנטע אויף די „שמחה״ און ער איז מיט זיי געלאָפען העלפען ראטעווען דעם ביזנעס־געגענט פון ניו יארק פון די פלאמען, וועלכע האָבען זיך געהאַלטען אין איין פערשפרייטען.

געווען איז יענע נאכט א שעהנע ווינטער־נאכט, אָבער אַ צפון־מערב־ווינט האָט אָנגעזאָגט א שאַרפע קעלט און אויך צעבלאזען די פלאמען אין פערשידענע זייטען. ברענענדיגע שפענער זענען גע־פלויגען פון אַלע זייטען און אונטערגעצונדען פרישע בנינים; דער פראסט איז געווארען אלץ שטארקער און דאָס וואַסער איז פערפרוירען געוואָרען. ביזנעס־לייט, וועמענס געשעפטען און הייזער האָבען זיך געפונען אין יענעם געגענט האָבען זיך פערנומען מיט אַרויסראַטעווען זייערע סחורות, וועלכע זיי האָבען אויפגעפיהרט אין דערבייאיגע קלויסטערס, וואָס זענען צוליב זייער שטיינער־בוי געווען מעהר אָדער ווייניגער פערזיכערט פונ׳ם פייער. צו דעם אַלץ איז נאָך צוגעקומען די צרה, וואָס אין א סך הייזער זענען געווען לאַגערען פון בלייי פון פערשידענע ברען־מאַטעריאַלען, וועלכע האָבען דאָס פייער נאָך מעהר פערגרעסערט.

דאָס פייער האָט פערניכטעט זיבעצען בלאָקס, נאָהענט צו 700 געביידעס זענען צושמעטערט געוואָרען און דער שאָדען האָט בעטראָפען 20 מיליאָן דאָלאַר.

דאָס פייער פון 16־טען דעצעמבער, 1835, האָט אָבער געהאָט אַ גוטע זייט. אויף די חורבות פון די פערניכטעטע געוואָרענע בנינים האָט מען אויפגעשטעלט נייע געביידעס, מעהר זיכערע געגען פייער־אומגליקען. מען האָט מעדערניזירט די פייערלעשער־דינסט, געבויט נייע רעזערוואוארען און עס זענען אָנגענומען געוואָרען געזעצען, וואָס האָבען בעגרעניצט דעם בוי פון הילצערנע געביידעס.

אויב די וואָל סטריט און סיטי האָל געגענט איז היינט דער גרעסטער געשעפטס־צענטער אין דער וועלט, האָט מען דאָס אין אַ היפשער מאָס צו פערדאַנקען דעם פייער אין דער נאַכט פון 16־טען דעצעמבער מיט הונדערט יאָהר צוריק. אויף די חורבות פון יענעם פייער האָט מען אָנגעהויבען צו בויען די היינטיגע, פייער־זיכערע וואָלקען־קראַצער.

מ. וויזשניצקי.

ליבע איז שטארקער פון שכל ביי א פרוי, וואס פערלאזט איהר מאן

אין א געוויסער קאפע האט זיך מיט עטליכע חדשים צוריק בעוויזען א יונגע דאמע, פון דער פרעמד, קיינער האט זי נישט געקענט און קיינער האט נישט געקענט דערגעהען קיין טאָלק, וואָס ברענגט זי אין קאפע, וואוהין עס קומען געוועהנ־ליך מענשען, וואס האבען זיך נישט וואו אהינצוטון, און וועלכע קענען זיך איינס דאָס אַנדערע, און בע־רעדען זיך איינס דאָס אַנדערע.

פלוציב האָט מען בעמערקט, ווי איינער פון די שטענדיגע זיצערס אין קאפע, איז צוגעקומען צו יענעם ווייבעל און געזעסען מיט איהר עטליכע מי־נוט. האָט מען זיך אַ נעם געטון צו איהם און געוואָלט ביי איהם דערגעהען ווער דאָס ווייבעל איז.

וואָלט דאָס ווייבעל נישט געווען שעהן און יונג, וואָלט פון איהר נישט אַראָפּגעקוקט קיין אינטעלי־גענץ און היינטוועלטיגקייט, וואָלט מען זיך אויף איהר אפשר נישט געווען אומגעקוקט, אָבער אַי א שעהנע און א יונגע, אי א נעט אָנגעטאָענע און אי אַנ׳אינטעליגענטקע, זענען שוין געווען בעלנים, וואס האָבען חשק געהאַט זיך צו צושאַרען צו איהר. אָבער שאַר זיך צו, אַז דו ווייסט נישט מיט וועמען דו געהסט צום טיש.

איז מען בעפאַלען דעם חברה־מאַן פון אַלע זייטען: „ווער איז דאָס ווייבעל? פון וואַנען קאָנ־סטו זי? וואָס טוט זי דאָ, און וואוהין געהט זי?״

און דער מענש האָט זיך נישט געלאָזט בעטען און דערצעהלט:

„ער קען זי, ער קען איהרע עלטערען און קען אויך איהר מאַן.

„זי האָט א מאַן?״ — און דער עולם איז גע־וואָרען מעהר נייגעריג, און מען איז צוגעשטאַנען צו איהם: „נו, דערצעהל ווייטער, דערצעהל״.

און ווידער האָט ער זיך נישט געדונגען און דערצעהלט: „יא, זי האָט א מאַן און האָט צו מיט א געליבטען. אַ סברא, אַז זי האָט דעם געליבטען ליב געהאַט נאָך איידער זי האָט מיט איהר געזעצליכען מאַן חתונה געהאַט. אָבער עפּעס האָט מען געפיהרט רכילות, אַז זי האָט אויפגעגעבען דעם געליבטען, און געגאַנגען צו דער חופה מיט דעם געזעצליכען מאַן. נאָך דער חתונה האָט זי זיך דער־וואוסט, אַז מען האָט אוממיסטען אָנגערעדט אויפ׳ן געליבטען, כדי זי זאָל מיט איהם נישט הייראַטען.

זי פערלאזט איהם צוליב א געליב־טען, אבער דערנאך געפינט זי אויס אז זי איז איינע אליין. און מ׳ענער בעטראכטען זי פאר א לייכטזיניגע

האָט זי זיך מיט איהם געטראָפען און — די ליבע האָט זיך איבעראַנייס צעפלאַמט.

„דער געזעצליכער מאַן האָט זיך דערוואוסט, אַז זי טרעפט זיך מיט איהר אַמאָליגען ליבהאָבער, האָט ער געמאַכט א סקאנדאל, איז זי אַנטלאָפען. זי איז געוועזען זיכער, אַז דער פריהערדיגער געליבטער וועט איהר נאָכלויפען, ווייל מסתמא האָט ער איהר געשוואָרען, ווי דאָס טוען, געוועהנליך, אַלע פאַלשע געליבטע, אַז ער וועט איהר נאָכלויפען אין עק וועלט. אָבער אַזוי גיך ווי זי האָט פערלאָזט די שטאט, האָט ער בעקומען קאַלטע פיס און האָט מורא זיך צו ריהרען פון אָרט; ער האָט מורא פאַר איהרע על־טערען און נאָך מעהר האָט ער מורא פאַר איהר מאַן, וועלכער סטראשעט איהם מיט פערפאָלגונג און סקאַנדאַלען״.

און אָט אַזוי דרעהט זיך ארום דאָס יונגע, שעהנע ווייבעל איינע אַליין. בייטאג זוכט זי אַרבייט, און אין די אָווענטען קומט זי אין קאפע־הויז.

אָט די אינפאָרמאַציע האָט זיך באַלד צעטראָגען צווישען די געסט, וואָס דאָס רוב פון זיי גאַרט נאָך אַזעלכע פאַטשטען און נאָך אַזעלכע רכילות׳ן.

די אינפאָרמאַציע האָט זיך ביי יעדען טישעל אַנדערש צעוויקעלט. ווען עס איז אָנגעקומען צום לעצטען טישעל האָט עס שוין געהייסען, אַז די יונגע, שעהנע דאַמע האָט אוועקגעוואָרפען אַ מאַן מיט צוויי פיצלעך קינדער און איז אַנטלאָפען מיט׳ן מאַנ׳ס א פריינט, אַז זי האָט דעם געזעצליכען מאַן בעגנב׳עט און קען זיך דערפאַר פערגינען צו לע־בען א גוטען טאָג צוזאַמען מיט׳ן געליבטען; אַז איהר מאַן זוכט זי, וואו די וועלט האָט אַן עק און קען זי נישט געפינען, און אַז איצט האָט זי דער געליבטער אויך אוועקגעוואָרפען.

און דאָס האָט געגעבען מוט די ליידיג־געהער צו צושאַרען זיך צו דער ווייבעל.

— וואָס וויל מען פון מיר? — האָט דאָס ווייבעל געפרעגט מיט פערדרוס פאַרוואָס ווילען זיי מיך פערטרייבען פון דאַנען?

איך האָב איהר נישט געוואוסט, וואָס צו ענט־פערען. נאָר ווען איך האָב זיך איינמאָל צערעדט מיט איינעם, וואָס האָט זי איינגעלאַדען אין יודישען טעאַ־טער, האָט ער מיר אָהן צערעמאָניעס געענטפערט:

— וואָס איז מיט איהר אַזוי דער יחוס? זי האָט אוועקגעוואָרפען איין מאַן, אַ צווייטער האָט זי אוועק־געוואָרפען, און איצט וועל איך זיין דער דריטער, צי דער פערטער, אָדער דער טייוועל ווייסט דער וויפילטער... אַזעלכע פרויען קלייבען, געוועהנליך, נישט איבער״.

פון וואַנען האָט עס דער מענש גענומען אַזאַ טעאָריע?

דער אמת איז דאָך, אַז דווקא ווייל די פרוי האָט געקענט אַזוי פיל מקריב זיין איבער איהר ליבע צו אַ צווייטען מאַן, בעווייזט עס, אַז די פרוי איז גרייט צו טאָן אַלץ פאַר דעם מענשען, אין וועמען זי איז פערליבט. אָבער פון וואַנען ווייס דער בטלן, אַז זי האָט אויך איהם ליב? פון וואַנען ווייס ער, אַז זי האָט שוין אויפגעהערט ליב צו האָ־בען דעם צווייטען, און איז אצינד גרייט צו פערליבען זיך אין אַ דריטען? און פון וואַנען האָט זיך גע־נומען צו איהם די חוצפה צו דענקען, אַז וויבאַלד די פרוי האָט אוועקגעוואָרפען א געזעצליכען מאַן צוליב א ליבע מיט א צווייטען מאַן, קען זי יעדער ליידאַק קריגען ווי גלייך? זי וואָלט געווען א צלאָזענע פרוי?

אָבער פאָרט איז עס אַזוי. צווישען מענער זע־נען פערהאַן א סך פראים, וואָס דענקען, אַז אויב די פרוי זינדיגט קעגען איין מאַן, קען זי נאָכדעם שוין געהען פון איין האַנט צו דער אַנדערער, פון איין מאַן צו א צווייטען.

אוודאי קען א פרוי אַ סך מקריב זיין פאַר איהר ליבע צו א מאַן, אָבער זי דאַרף דאָך פריהער ליב האָבען!

די פרוי, וועגען וועלכער עס איז אַצינד די רייד, קען ממש נישט אָנקוקען יענע האַלבע־אידיאָ־טען, וואָס וואַגען איהר פאַרצולייגען פערשידענע צ׳ווייי־דייטיגע אָנבאָטען. זי פערהאַסט זיי.

רעדט־זשע אָבער מיט די דאָזיגע נאַראָנים, וועלען זיי אייך זאָגען, אַז זיי זענען גרויסע חכמים און גרויסע פסיכאָלאָגען.

ב. לערנער.

דער זינדיגער זוהן פון גרויסען רבי׳ן פון ליאדי

פון מנשה אונגער

— איך האָב זיך דערוואוסט פון דער נייער רעליגיע, וואָס דו פרעדיגסט — האָט דאָס יונגע גלח׳ל געזאָגט — לערן אויך מיט מיר!...

ר׳ משה האָט אָבער געמיינט, אַז מען געהט איהם אויספּראָבירען, און ער האָט נישט גערן גע־ענטפערט:

— ווער האָט דאָס דיר געזאָגט? איך זיץ נאָר אַליין און טו תפילה.

— מיר ווילען אָבער אויך דיזעלבע תפילות טון וואָס דו — האָט זיך דאָס גלח׳ל נעבעטען.

— נישט דאָ — האָט ר׳ משה געענטפערט מיט בטחון, זעהענדיג, אַז דאָס גלח׳ל מיינט עס ערנסט — דאָ זענען אַ סך געטשקעס פאַרהאַן, דאַרף מען קומען צו אַנ׳אָרט וואו דער אויר איז ריין...

— טאָ לאָמיר אַנטלויפען פון דאַנען — האָט זיך דאָס יונגע גלח׳ל געבעטען.

— איך קאָן נישט, די וועגען דאָ זענען מיר פרעמד. איך קום פון ווייט און מען וועט מיך באַלד כאַפּען.

— איך וועל דיר צוהעלפען — האָט דאָס יונגע גלח׳ל מיט פרייד געזאָגט.

ר׳ משה האָט געפיהלט, אַז דאָס יונגע גלח׳ל איז אויך בעדריקט גלייך ווי ער און איהם איז די עצה זעהר געפעלען, און ער האָט געפרעגט:

— ווען קאָנען מיר עס טון?

— שוין, באַלד, איך האָב די שליסלען פון די טויערען.

— אָבער מ׳וועט דאָך אונז דערקענען? — האָט ר׳ משה מיט שרעק געפרעגט.

— מיר וועלען זיך איבערטון — האָט דאָס יונגע גלח׳ל מיט פרייד געענטפערט.

און באַלד איז דאָס יונגע גלח׳ל אַרויסגע־לאָפען און גלייך צוריק אַריינגעקומען אָנגעטון ווי אַ משמש׳ל ביי אַ רבי׳ן און האָט געבראַכט פעקלעך מלבושים, וואָס ר׳ משה און אַנדערע האָבען איבערגעלאָזט, ווען זיי זענען אַריין אין מאָנאַסטיר.

ר׳ משה און דאָס יונגע גלח׳ל האָבען זיך בערגעטון פאַר אַרימע פויערים. ר׳ משה האָט געזוכט צווישען די פעקלעך א שטיק שטריק צו פערבינדען דעם אויסגעקראָכענעם שפענצער, און פלוצלינג האָבען זיינע פינגער אָנגעריהרט אַ גאַרטעל. ער האָט איהם גלייך אַ כאַפּ געטון און דערמיט זיך אַרומגעגאַרטעלט זיין גוף, און גלייך איז ער עפּעס אַנ׳אַנדער מענש געוואָרען... ווי אַ נייע נשמה וואָלט אין איהם אַריינגעזעצט געוואָרען...

און אינמיטען נאַכט, ווען אַלע גלחים זענען שוין געהאַט געשלאָפען און דער עלטסטער פון זיי האָט געטראַכט א פּלאַן ווי אַזוי איבערצורעדען ר׳ משה׳ן, ער זאָל דערזעהען דאָס ליכט פון דער פּראַוואָסלאַווער אמונה, האָבען זיך אין געהיים אַרויסגעגנב׳עט צוויי מענשען פון מאָנאַסטיר, ר׳ משה און דאָס יונגע גלח׳ל און האָבען זיך געלאָזט וואַנדערען איבער דער וועלט...

יאָהרען אויף יאָהרען זענען פערגאַנגען. ר׳ משה איז שוין כמעט דורכגעגאַנגען גאַנץ רוסלאַנד. אומעטום האָט ער זיך נישט אויסגעגעבען ווער ער איז. דער עלטסטער פון מאָנאַסטיר האָט אַרויסגעלאָזט אַ קלאַנג, אַז דער „הייליגער מאַן״ איז פון צופיל תשובה טאָן געשטאַרבען. ר׳ משה האָט געוואַנדערט איבער רוסלאַנד פערשטעלטערהייט און האָט אָנגעטאָן די גרעסטע יסורים, כדי תשובה צו טאָן אויף די זינד, וואָס ער איז בעגאַנגען אין פעטער־בורג. ער האָט תמיד געטראָגען אויף זיך דעם גאַר־טעל, וואָס דער פאָטער זיינער האָט איהם געגעבען אַ מתנה, כדי עס זאָל איהם אָפּהיטען פון אַלעם שלעכטען. ער האָט זיך אַרומגעשלעפּט איבער שטעט לעך, וואו עס זענען געווען גרויסע יארידים, און פלעגט זינגען לידער און די פויערים האָבען איהם דערפאַר געגעבען נדבות.

ער פלעגט זיך אוועקשטעלען אינמיטען גאַס; דער בעגלייטער זיינער, דאָס יונגע גלח׳ל, פלעגט צושפּילען אויף אַ גאַרמאָשקע, און ער פלעגט זינגען דאָס ליד:

„לא אמות כי אחיה״...

און די פויערים פלעגען זיך אַרומשטעלען און אויסהערען זיין געזאַנג מיט גרויס פאַרכטיג־קייט, ביז זיי פלעגען אָנהויבען מיטזינגען:

„זה השער לה׳,
„אַך, דאַמניע, דאַמניע (האר) —
האָט ר׳ משה געצויגען מתיקות׳דיג
די ווערטער —
„צדיקים יבואו בו,
„אַך, דאַמניע. דאַמניע...״

און דאָס יונגע גלח׳ל האָט צוגעשפּילט אויף דער גאַרמאָשקע און די פויערים אַרום האָבען מיט־געזונגען:

„עטא צווערא גדיע דאָך סאם,
„אַך, דאַמניע, דאַמניע,
„כטא זאסלוזשיט בודיעט טאם,
„אַך, דאַמניע, דאַמניע!...״

און איז ר׳ משה געקומען אויף אַ יאריד, וואו עס זענען אויך געווען יודען, האָט ער אויך א יו־דיש ליד געזונגען, און די יודען האָבען פאַר רחמנות איהם געגעבען נדבות, אָבער מעהר ווי איין קאָפּיקע האָט ער קיינמאָל נישט געוואָלט נעמען.

ר׳ משה פלעגט אָפּוואַרטען ביז עס האָבען זיך אַרום איהם געשטעלט א קופּקעלע יודען, און ער האָט אָנגעהויבען צו זינגען:

„אַ שעהן יודעל בין איך געווען,
די שכינה האָט אויף מיר גערוהט;
„אַצינד בין איך א משומד נישט קיין יוד,
„אַך וועלט, אַך, בעדויערט מיין בעשטאנד,
„דער שטן האָט מיך אָנגערעדט צו אַזעלכען שטאנד...״

(דאָס ליד איז געדרוקט אין י. ל. כהנים לידער־זאמלונג, נאָר אַנשטאָט „שטויי״ שטעהט „געלטיי״).

און פון זיינע אויגען האָבען זיך געגאָסען טרעהרען..

און פלעגען די יודען איהם אָנהויבען צו פרע־גען שאלות, פון וואַנען ער איז און וואוהין ער געהט, פלעגט ער מיטאַמאָל נעלם ווערען, און מען האָט שוין נישט געוואוסט וואוהין ער איז אַהינגע־קומען.

* * *

אַזוי האָט ר׳ משה געוואַנדערט יאָהרען און יאָהרען. פאַר דער צייט איז ער שוין איינגאַנצען גרוי געוואָרען און נשתנה־צורה געוואָרען, אַזוי אַז אַפילו די „אייגענע״, די גאָר נאָהענטע פריינד פון אַמאָל, וואָלטען איהם נישט געווען דערקענט.

ר׳ משה איז געגאַנגען אָנגעטון אין א בגד פון לייוונט, אויפ׳ן קאָפּ — א רימענע היטעל מיט אויערען, וואָס זענען געווען צוגעבונדען אונטער׳ן קינבאַק; אויף די פיס האָט ער געטראָגען ראַגאָזשע־נע שיך מיט רימענע שנירלעך; אויף דעם לייוונ־טענעם בגד האָט ער געטראָגען דעם גאַרטעל און אין דער האַנט א שטעקען.

זיין בעגלייטער, דעם יונגען גלח, האָט ער שוין פון לאַנג געהאַט פערלוירען. ער איז אומעטום געשלאָפען אין „הקדש״ און געגעסען צוזאַמען מיט די שטאָטישע אָרימעלייט. ער האָט מיט קיינעם נישט גערעדט.

און אַזוי איז ער געגאַנגען פון אָרט צו אָרט, ביז ער איז אָנגעקומען אין דעם שטעטעל פּאָסטאַוו. דאָרט האָט ער זיך א ין אויפגעה[illegible] אין „הקדש״, און ביינאַכט פלעגט ער [illegible] דעם שמש פון „הקדש״ ער זאָל זיינע הענט און פיס צובינדען צו פיר סלופּעס, וואָס זענען געשטאַנען אין שול־הויף, ווייל אַזוי וויל ער שלאָפען...

(סוף — מאָרגען)

נייער פאלקסבלאט
דאס לאדזער לעבן
נייער פאלקסבלאט

מאנטאג, 6 יאנואר
י"א טבת תרצו

זון-אויפגאנג 7.47
זון-אונטערגאנג 3.36

געקומען צו אַן אויסגלייך וועגן שחיטה-געלד
צווישן די שעכטערס און דער קהלה
היינט ביינאכט הויבט מען שוין אן צו שעכטען

נעכטען איז אין קהלה - לאקאל פארגעקומען א קאנפערענץ צווישן דער קהלה און די שעכטער וועגן ליקווידירען דעם קאנפליקט, וואס איז ענטשטאנען צווישן די דערמאהנטע צדדים, וועגן דעם טאריף אויף שחיטה, וואס האט געברענגט דערצו, אז די שעכטער האבן אינגאנצען אפגעשטעלט די שחיטה אין לאדז.

אין דער קאנפערענץ האט זיך בעטייליגט די קהלה-פערוואלטונג, פארזיצער פון קהלה-ראט, ראבינאט און א גרויסע דעלעגאציע פון די שעכטער מיט'ן פרעזעס פון'ם שעכטער-הורטאזניקעס-פעראיין, ראזענזאן בראש.

די קאנפערענץ האט געעפענט פרעזעס מינצבערג, און האט ערטיילט דאס ערשטע ווארט דעם פארשטעהער פון די שעכטער, פרעזעס ראזענזאן, וועלכער האט אנגעוויזען, אז די שעכטער האבן זיך געוואלט ריכטען מיט דעם נייעם טאריף אויף שחיטה, וועלכען די מאכט האט פעסטגעשטעלט אין איהר צירקולאר פון לעצטען חודש. דער קהלה-פרעזעס האט אבער אהן דער פערשטענדיגונג מיט די שעכטער זיך בעמיהט, אז דער טאריף זאל געענדערט ווערען, וואס ער האט אויך אויסגעפיהרט. אזוי קומט איצט אויס, אז אנשטאט שחיטה-געלד האט געזאלט ביליגער ווערען, וועט עס איצט טייערער ווערן. בעזונדערס פאר קעלבער און בהמות ביז 180 קילא, פאר וועלכע דער טאריף זעהט נישט פאר קיין שום פערביליגערונג, דאגעגען פערלאנגט די קהלה פאר נאכט-שחיטה מיט 50 פראצענט טייערער, וואס איז קיינמאל נישט געווען אין לאדז. ער האלט, אז דאס איז אן עולה בנוגע די קצבים, וועלכע דארפען נישט און קענען נישט אויסהאלטען דעם איצטיגען שחיטה-בודזשעט. ער לעגט פאר, אז די קהלה זאל איינגעהען אויף די סטאוקעס, וועלכע געפינען זיך אין ערשטען צירקולאר פון דער מאכט.

פרעזעס מינצבערג האלט, אז די קאנפערענץ איז זעהר וויכטיג קודם-כל דערפאר, אז די עפענטליכקייט זאל נישט געשפייזט ווערען מיט קיין נישט-ריכטיגע ידיעות. די קצבים האבן מיטגעטיילט אז זיי זאגען זיך אפ פון דער נאכט-שחיטה, אבער זיי האבן בייטאג אויך נישט געשאכטען און די שטאט איז געבליבען אויף שבת אהן כשר פלייש. ווען מ'האט אונז מיט צוויי יאהר צוריק געצוואונגען איבערצונעמען די שחיטה, האט מען אונז אויך געוואלט צווינגען, אז מיר זאלען דעם קהלה-בודזשעט שטיצען אויף א טייל פון דער שחיטה-הכנסה, אויף וואס מיר האבן נישט געוואלט איינגעהען. מיר האבען דאס נישט געוואלט טון און צום גליק נישט געטון. מיר האבען געהאט נישטיגע רוחים פון דער שחיטה, און איך בין גרייט — זאגט פרעזעס מינצבערג — צו שטעלען צו דיספאזיציע די בילאנסען און בודזשעט פון דער שחיטה, כדי זיך דערין איבערצוצייגען. אין איצטיגען מאמענט זענען מיר געווען גרייט צוריקצוגעבען די שחיטה די מאכט ערלויבט דאס אבער נישט. מיר זענען איינגעגאנגען אויף א רעדוקציע פון די פענסיעס פון שחיטה-פערסאנאל, אבער ביז א גרעניץ. לויט א בעשלוס פון ראבינאט און כלל-טוער, קען די קהלה ווייטער נישט געהען. אויב דער ראבינאט וועט ערקלעהרען, אז מ'קען נאך רעדוצירען פון פערסאנאל אדער פון די פענסיעס, וועט די קהלה דערויף איינגעהען און דאס שחיטה-געלד וועט קענען ביליגער ווערען. די קצבים — זאגט פרעזעס מינצבערג — האבען זיך צופיל פערגאלאפירט.

די רבנים יאקובאוויטש און פיינער ערקלעהרען, אז די שחיטה קען נישט צוריק איבערגעגעבען ווערען די שוחטים צוליב כשרות-פראגען און אויך, אז דער פערסאנאל פון דער שחיטה איז נישט פערגרעסערט געווארען.

ה' אדלער (שעכטער) ערקלערט, אז די שחיטה איז ביי די לעצטע סטאוקעס טייערער געווארען. ער רעכענט אויס אז ביי די איצטיגע טייערע נאכט-שחיטה וועט ארויסגעהן ביים שעכטען קליינע בהמות 25 גראשען אויפ'ן קילא פלייש, די לאגע פון די קצבים איז א שלעכטע, ער לעגט פאר, אז ס'זאלען בעשטעטיגט ווערן די ערשטע סטאוקעס פון דער וואיעוואדזטווע.

ה' ירחמיאל ציגאמאן (קעלבער - שעכטער פעראיין) ווייזט אן, אז אויב א קאלב שעכטען האט פריהער געקאסט 1.85 זל., האט די קהלה דאס רעדוצירט ביז 1 זל. 75 און ביי דער נאכט-שחיטה וועט דאס קאסטען 2.45 זל. אנשטאט 1.85 זל. ווי ס'האט ביז איצט געקאסט. ער האלט, אז די שוחטים דארפען נישט פערדינען קיין 1000, 800 און 600 זל. א חודש בעת א קצב פערדינט נאר 50 זל. א וואך. ער האלט ווייטער, אז מ'האט צוגענומען נייע 3 הויכע בעאמטע אין דער שחיטה. ס'רעדען ווייטער פרעזעס פון קהלה-ראט ליבערמאן, אדוו. שערמאן (פארשטעהער פון די שעכטערס), די שעכטער אייזען, לעווקאוויטש, פעלדאן, טיפענבאך און רבנים הארצשטארק און דאמב.

פרעזעס ראזענזאן טראגט אריין א פארשלאג, אז די קהלה זאל נעמען די סטאוקעס לויט'ן צירקולאר פון דער וואיעוואדזטווע. דערביי וועלען די שעכטער געבען א ספעציעלען צושלאג, וועלכער זאל אוועקגעהן אין א בעזונדערע קאסע און נאכ'ן יאהר אויב ס'וועט זיך ארויסווייזען, אז די קהלה וועט האבען א דעפיציט וועלען די שעכטער צוצאהלען דאס געלד.

פרעזעס מינצבערג ענטפערט אלע רעדנער, ער אנערקענט, אז אויב מ'זאל רעכנען די נאכט-שחיטה פאר קעלבער און קליינע בהמות איז די שחיטה טייערער ווי זי איז געווען אין דורכשניט אבער וועט דאס אויסמאכען נישט טייערער, דער פרעזעס ערקלערט, אז א שוחט ביי דער קעלבער-שחיטה נעמט נאר 400 זל. א חודש. צום סוף איז דער פרעזעס מסכים איבערצוגעבען דעם ענין א קאמיסיע פון ביידע צדדים, וועלכע זאלען דעם קאנפליקט ערלעדיגען.

די קאמיסיע, וואס איז בעשטאנען פון די ה"ה פרעזעס ליבערמאן, שוויאטלאווסקי, הרב יאקובאוויטש און הארצשטארק מצד דער קהלה און די ה"ה ראזענזאן, ציגאמאן, אדוו. שערמאן און פראנקעל מצד די שעכטער האט גליך אפגעהאלטען א זיצונג וועלכער האט נישט געגעבען קיין רעזולטאט.

צום סוף האט פרעזעס מינצבערג געמאכט דעם פארשלאג, אז אלע קהלה-סטאוקעס זאלען בלייבען נאר פאר קעלבער אין דער נאכט-שחיטה זאל גערעכענט ווערען נאר 2 זלאטים.

אויפ'ן ארט האבען די שעכטער נישט געגעבען קיין ענטגילטיגען ענטפער, שפעט ביינאכט האט דער פרעזעס ראזענזאן זיך נאך פערשטענדיגט מיט'ן קהלה-פרעזעס מינצבערג און ס'איז געקומען צו אנ'אויסגלייך לויט'ן פארשלאג פון פרעזעס מינצבערג, אזוי אז היינט ביינאכט וועלען די שעכטערס שוין שעכטען כשר פלייש.

געפונען דעם קאפ, די הענד און פיס
פון דעם ערמארדעטען קוביק

דער אכזריות'דיגער מארד, וועלכער איז בעגאנגען געווארען דורך 3 פרויען און 2 נישט-ענטוויקעלטע יוגענדליכע פערברעכער, איבער דעם ארבייטער פון דער „יודזעיוער מאנופאקטור", סטאניסלאוו קוביק, איז שוין אינגאנצען אויפגעקלעהרט געווארען. ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, איז דער מארד בעגאנגען געווארען אין דער וואוינונג פון דער פאמיליע ביעלטשיק אויף דאמבראווסקא 67. דער מארד איז בעגאנגען געווארען אין דער נאכט פון 22 אויפ'ן 23 דעצעמבער, די מערדערינס זענען בעגאנגען דעם מארד מיט דער הילף פון א ראזיר-מעסער מיט וועלכן זיי האבן קוביקן איינגעשניטען דעם האלז. קוביק איז געשטארבען אויפ'ן ארט. דעם טויטען קערפער האבען די מערדערינס געהאלטען אין שטוב פון 23 ביז'ן 24 דעצעמבער. דעמאלט האבען די מערדערינס ביי איהם אפגעהאקט דעם קאפ, די הענד און פיס. דעם קערפער אליין האבן זיי איינגעפאקט אין א זאק, פערנייהט און אזוי-ארום איז פאר זיי לייכטער געווארען דאס ארייגווארפען דעם טויטען קערפער אין טייך פון שייבלער'ס פאבריק אויף פושענדזעלניאנא 72, וואו ער איז אויך געפונען געווארען דורך דער פאליציי.

נאכ'ן ענטדעקען די עקעלהאפטע און אכזריות'דיגע מערדער איז די פאליציי געווען פערנומען מיט זוכען דעם קאפ, הענד און פיס פון דעם ערמארדעטען. די ענערגישע אויספארשונג פון דער פאליציי האט געברענגט דעם געווינשטען ערפאלג.

אין א קלאזעט אויף דעם אזוי-גערופענעם רויטען מארק אין באלוט האט מען געפונען א קליין פעקעל ארומגעוויקעלט מיט פאפיר און א שנורעל. ס'זענען ספעציעל ארויסגערופען געווארען די פייערלעשער, וועלכע האבען מיט זייערע וואסער-שפריצען אפגערייניגט דאס פעקעל און דאן האט מען עס געעפענט. אינ'ם פעקעל איז געלעגען דער קאפ פון קוביק'ן, אפגעשניטען ביז'ן האלז. הגם דער קאפ איז געלעגען 10 טעג אין קלאזעט, האט ער נאך דערהאלטען דעם נארמאלען אויסזעהען. מיט א פירטעל שעה שפעטער האט מען געפונען 2 פעקלעך מיט די הענד און האלבע פיס פון ערמארדעטען. מ'האט אויך געפונען א פעקעל מיט דעם פאלטא, 2 העמדער און אנדערע קלייניגקייטען פון ערמארדעטען.

די צווייטע האלבע פיס האט מען געפונען אויף דאמבראווסקא 34.

ווי ס'ווייזט זיך ארויס, האבען די מערדערינס אפגעשניטען דעם קאפ מיט א ראזיר-מעסער, די הענד און פיס האבען זיי אפגעשניטען מיט א מעסער, אויסברעכענדיג גלייכצייטיג די ביינער.

די געפונענע קערפער-טיילען זענען אפגעשיקט געווארען אין פראזעקטאריום.

240 קינדער זענען בעקליידט געווארען
דורך דער פערוואלטונג פון דער תלמוד-תורה א. נ. פון הרב מייזעל

נעכטען איז פארגעקומען א הערליכע פייערונג פון פערטיילען מלבושים פאר 240 קינדער פון דער ת"ת אויפ'ן נאמען פון הרב מייזעל.

די דאזיגע פייערונג האט בעוויזען וואס מ'קען אויפטוען דעמאלט ווען ס'איז פערהאן די געהעריגע מאס איניציאטיווע און ענערגיע צו ארבייטען לטובת ארימע און עלענדע קינדער. ווען מ'האט געזעהען די קינדער, וועלכע זענען בעקליידט געווארען מיט פאלטאס, אנצוגען, העמדער, שיך זאקען און שאלען מוז מען מודה זיין, אז די ברכה פון מלבוש ערומים איז נישט געווען קיין ברכה לבטלה.

די פערוואלטונג פון רב'ס ת"ת טוט אלץ כדי אויפצוהאלטען די אינסטיטוציע וואו ס'בעקומען רעליגיעזע און וועלטליכע בילדונג 360 קינדער, און בעקומען אויך צו עסען אין דער אייגענער קיך, וועלכע ווערט אנגעפיהרט שוין זייט 10 יאהר דורך דער ענערגישער פרוי גינזבורג. די איניציאטיוו צו בעקליידען די נאקעטע און בארוויסע קינדער איז געקומען מצד דעם פערוואלטונגס-מיטגליד ה' פנחס מאנדעלבוים, וועלכער האט מיט פיל מיה און אנשטרענגונג דורכגעפיהרט צו בעקליידען 240 קינדער.

די פייערונג עפענט ה' שמחה בארנשטיין איינער פון די לעהרער אין דער תלמוד-תורה, ער האלט דערביי א לאנגע רעדע וועגען דער מצוה פון מלבוש-ערומים, דאן רעדען נאך א צווייטער לעהרער פון דער תלמוד-תורה ה' קלמן ראובן קליינהענדלער און ה' לאנדוי. אלע ווייזען אן אויף די פערדינסטען פון פערוואלטונגס-מיטגליד ה' מאנדעלבוים ביים אדורכפיהרען די אקציע צו בעקליידען די תלמוד-תורה-קינדער.

דאן האט דער פרעזעס קאסעיוויטש איבערגעשניטען דעם באנד פון מלבושים-לאגער און דער קאסיר פון תלמוד-תורה ה' ליטמאן האט געמאכט די ברכה מלבוש-ערומים. דאן זענען בעקליידט געווארען די 240 קינדער מיט די בעסטע און שענסטע מלבושים, וועלכע וועלען ווארימען די קינדערליך דורך דעם שווערען ווינטער.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע
און געשלעכטס-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעלעפאן 141-32
עמפאנגס-שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אווענט

טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20, טעל. 213-84

לעצטער טאג! אײלט אייך צו זעהן **לעצטער טאג!**

דאס פובליקום איז בעגייסטערט פון אונזער גרויסען סוקסעס!

אונזערע פרייזען פון 54 גר. ביז 1.50
ביליגער ווי אין קינא!

היינט מאנטאג, 9.30 אווענט

אויפטריטען פון די בעליבטע ארטיסטען:

דזשעני שמולאוויטש און יעקב פישער

אין דער לוד-קאמעדיע

דער גרויסער פערדינער

בילעטען צו בעקומען א גאנצען טאג אין דער טעאטער-קאסע.

די שטאט האט איבערגענומען דאס באלוטער שחט-הויז

שבת איז פארגעקומען דאס איבערנעהמען דורך דער שטאט דעם בעוועגליכען אינווענטאר פון בעוועזענעם באלוטער שחט-הויז. אין דער אדמיניסטראציע וועלען זיין בעשעפטיגט 4 פערזאן.

ווי מיר דערוויסען זיך האט די שטאט-פערוואלטונג בדעה אין דער נאהנטסטער צייט צו לאזען אין בעטריב דאס שחט-הויז.

ביז'ן 15 יאנואר
דארפען בעלייגט ווערען די שטייער-ליסטעס פון לאקאטארען

אין הסכם מיט די פארשריפטען פון דער פערעפנטליכטער פאבאר-ארדינאנציע זענען די הויז-בעזיצער און זשאנדצעס מחויב ביז'ן 15 ד. ח. בעלייגען אין די פינאנץ-אמטען די ליסטעס פון לאקאטארען און זייערע משפחה-מיטגלידער, וואס זענען זעלבסטשטענדיגע פערדינער.

די הויזבעזיצער דארפען חוץ די דאזיגע ליסטעס אויך בעלייגען אנ'אלגעמיינע רשימה פון זייערע לאקאטארען.

דאס נישט דערפילען די דאזיגע פליכט וועט בעשטראפט ווערען לויט דער שטייער-ארדינאציע צו נישט אנמעלדען הכנסה צום בעשטייערען.

קאנטראלירט די פאבאר-רשימות

(א) פון 2טען ביז 16טען יאנואר 1936, וועלען אין מיליטערישען ביורא ביי דער שטאט פערוואלטונג פעטריקאווער 165, אין די ביורא שעה'ן אויסגעלעגט ווערען די רשימות פון די פאבארפליכטיגע פון יאהרגאנג 1915.

די פעראינטערעסירטע פאבאראווע דארפען קאנטראלירען די ריכטיגקייט פון דער רעגיסטראציע און אויב זיי וועלען בעמערקען א פעהלער אדער אונפינקטליכקייט דארף מען וועגן דעם באלד מעלדען

די לעצטע 6 צוגאב-קאמיסיעס

(א) די שטאטישע סטאראסטווע האט פעסטגעשטעלט די טערמינען ווען עס וועלען אמטירען די לעצטע צוגאב פאבאר-קאמיסיעס אין יאנואר, פעברואר און מערץ ה. י.

דעם 15טען יאנואר — פאר פ.ק.או. לאדז — שטאט 1; דעם 28טען — פאר לאדז-שטאט 2.

דעם 15טען פעברואר — פאר פ.ק.או. לאדז-שטאט 1; דעם 28טען — פאר פ.ק.או. 2.

דעם 15טען מערץ — פאר פ.ק.או. לאדז-שטאט 1; דעם 28טען מערץ — פאר לאדז-שטאט 2.

די קאמיסיעס וועלען אמטירען אין לאקאל אויף פעטריקאווער 145.

אין אפריל וועט קיין צוגאב פאבאר-קאמיסיע נישט זיין טעטיג און אין מאי וועט פארקומען דער נארמאלער פאבאר.

פערמשפט א מערדער

דער 25-יאהריגער זיגמונט הצלאסיצוויטש, וועלכער האט דעם 8 סעפטעמבער ד. י. דערמארדעט שוואגער זיינעם עדמונד דידריך איז פערמשפט געווארען אויף 6 יאהר טורמע.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26.

היינט און פאלג. טעג!
אויסערגעוועהנליכער דאפעלט-פראגראם!

I

מעכטיגע אינהאלטסרייכע דראמע א. נ.

2 יתומים

אין די הויפטראלען:
R. DEREANE i JAN MARTINELLI

II

אלס אויסערן פראגראם א פילם
מיט מעלאדיע און געזאנג א. נ.

„JULIKA"

מיט Gustaw Fröhlich און Gita Alpar

אנהויב 4 נאכמ. שבת און זונטאג 12 פריה.

טעאַטער
„ראָזמאַיטאָשצי"
צעגעלניאַנאַ 27.
דיר.: דוד צעלמייסטער.
בילעטען פון 11—2 און פון 5 נאָכמיטאָג צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.

פרעגט
בײַ די,
וואָס האָבען
שוין געזעהן!

הײַנט מאָנטאַג
2 פאָרשטעלונגען! 2
4 בײַטאָג
(צו ביליגע פּרײַזען)
און 9 אָוונט

יצחק נאָזשיק׳ס פרײליכע סאַטירע
תל=אָביב
געשפּילט אויף יודיש!

טראַגעדיע, וואָס אַ לאָדזער האָט איבערגעלעבט אין ניו=יאָרק

דורך אַ צופאַל איז אויסגעמיטען געוואָרען אַ חתונה צווישען אַ שוועסטער פון ניו=יאָרק און אַ ברודער פון לאָדז

עס איז געווען זומער־צײַט. זי צוזאַמען מיט נאָך עטליכע שול־מײדלעך האָבען אָפט גענומען שפּאַצירען צו פוס אין פערשידענע פּלעצער ווײַט פון ניו־יאָרק. אײנמאָל זענען זײ געפאָהרען אַזוי ווײַט אַז ביז די ניאַגאַרא פאַללס. אײגענטליך איז דאָס נישט געווען אײנגאַנצען קײן פאָהרען, ווײַל אַ טײל וועג זענען זײ געפאָהרען און אַ טײל געגאַנגען צופוס.

דאָרט, בײַ דעם מעכטיגען וואַסער־פאַל, אויף דער קענעדער זײַט, האָבען זײ זיך באַגעגענט מיט אַ יודישען יונגערמאַן. אסתר איז איהם געפעלען געוואָרען מעהר ווי אַלע אַנדערע מײדלעך, וואָס זענען דאָרט געווען. ער האָט מיט איהר גערעדט מעהר און פרײַנדליכער, ווי מיט אַלע אַנדערע.

דער יונגערמאַן איז געווען אַ הויכער ברונעט, אַ קלוגער און אַ געבילדעטער. ער איז אסתר׳ן אויך געפעלען געוואָרען. און אין שטונדע צײַט זענען זײ בעפרײַנדעט געוואָרען און אַלע מײדלעך האָבען מקנא געווען אסתר׳ן, וואָס זי האָט אַזוי אויסגענומען בײַ דעם שעהנעם, געבילדעטען יונגענמאַן.

ווען אסתר האָט געהאַלטען בײַם צוריקקעהרען זיך אַהײם, האָט זיך דער יונגערמאַן איהר ערקלערט אין ליבע. זי האָט זיך געפיהלט זעהר געשמײכעלט דערמיט און זײ האָבען אָפּגערעדט צו טרעפען זיך אין ניו־יאָרק, ווײַל אויך ער איז געווען אַ ניו־יאָרקער.

ווען אסתר׳קע איז געקומען אַהײם, האָט זי אַלעמען דערצעהלט וועגען איהר אַנגענעהמער בעגעגניש. אַפילו דעם סובלאָקאַטאָר גילדין האָט זי עס אויך דערצעהלט.

חתן קומט צו דער חתונה, איז אָבער געגען אַ יודישער חופּה און אַנטלויפט.

ווען אַט דער יונגערמאַן, מר. גרין, איז געקומען זײַן ניו־יאָרק, האָט ער זיך אָנגעפאַנגען אָפט טרעפען מיט אסתר׳ן. זי האָט איהם אָפט מאָל געבעטען, אַז ער זאָל קומען צו איר אַהײם, אָבער ער האָט איהר געזאָגט, אַז ער האָט פײַנט צו חברן זיך מיט פאַמיליעס און נישט געוואָלט קומען צו איהר און הויז אַרײַן. זי האָט איהם אַפילו געבעטען, אַז צוליב איהרע טאַטע־מאַמע זאָל ער מאַכען אַן אויסנאַהם, אָבער ער האָט איהר ענטזאָגט. ער האָט זיך אַרויסגעוויזען צו זײַן זעהר אַן אײַנגעשפּאַרטער.

און דאָס איז נישט געווען די אײנציגע זאַך, בײַ וועלכער ער האָט אַרויסגעוויזען זײַן עקשנות און נישט געוואָלט נאָכגעבען. אויף טריט און שריט האָט ער געהאַנדעלט ווי אַן אײַנגעשפּאַרטער, ווי אַן עקשן. זי האָט איהם אָבער דאָך ליב געהאַט און ער זי — אויך.

און נישט קוקענדיג אויף זײַן שווערען כאַראַקטער, איז זי דאָך מסכים געווען מיט איהם צו הײַראַטען. ווען ער האָט איהר ענדליך געמאַכט אַ הײַראַטס פאָרשלאַג, האָט זי איהם גערן אָנגענומען.

אָבער דאָ איז געקומען אַ נײַע שוועריגקייט. ער האָט איהר ערקלערט, אַז ער איז געגען אַ רעליגיעזער חתונה, אַז ער וויל נישט קײן חופּה און קידושין, אַלטמאָדישע צערעמאָניעס, ווײַל ער איז אַ ראַדיקאַל און גלויבט נישט אין די אַלע זאַכען.

אסתר האָט דאָס איבערגעגעבען צו איהרע עלטערען, וועלכע האָבען דערפון זעהר געליטען. אָבער אַזוי ווי אסתר האָט איהם ליב געהאַט, האָבען זײ דאָס אַראָפּגעשלונגען און בעשלאָסען צו געפינען אַ מיטעל ווי מיט איהם דורכצוקומען. ער האָט דאָך ליב זײער טאָכטער, פּונקט ווי זי האָט איהם ליב — וועט מען שוין געפינען אַן עצה.

אסתר האָט אָבער געוואָלט צופרידענשטעלען איהרע עלטערען מיט אַ שטיקעל יודישע חתונה און זי האָט בעשלאָסען צו האַנדלען דיפּלאָמאַטיש. זי האָט געוואוסט, אַז זי קען בײַ איהר חתן גאָרנישט אויספיהרען מיט בייזען, האָט זי מיט איהם גענומען אײַנ׳טענה׳ן מיט גוטען. זי האָט איהם געזאָגט, אַז זי גיט איהם אַלצדינג נאָך. אָבער — אַ מאָהלצייט מעג מען דאָך מאַכען. אלזא, ווילען די עלטערען מאַכען אַ מאָהלצייט אין טאָג, ווען זי געהט אַוועק פון זײער הויז וואוינען מיט איהם. מען וועט אײַנלאַדען אײניגע פרײַנט און קרובים און מען וועט צוזאַמען פערברענגען. נאָך לאַנגע טענות האָט דער יונגער מר. גרין ענדליך צוגעשטימט צו אַ פאַמיליען מיטאָג.

אסתר איז געווען איבערגליקליך. זי האָט אָנגעזאָגט איהרע עלטערען די בשורה. דער פאָטער האָט דאַן ערקלערט, אַז ער וועט צוגרייטען אַ ראַבּיי מיט אַ חופּה. ער איז געווען זיכער, אַז ווען אַלע וועלען זײַן צוזאַמען, וועט ער נישט וועלען פערשעהמען די עלטערע לײַט און וועט צושטימען צו אַ חופּה. עס איז דאָך פאָרט אַן אײדעלער יונגערמאַן.

מען האָט בעשלאָסען צו מאַכען די „דיפּלאָמאַטישע" חתונה אין אַ זונטאָג. די עלטערען האָבען צוגעגרייט אַ פײַנעם מאָהלצייט און האָבען אײַנגעלאַדען זײערע פרײַנט און קרובים. אסתר האָט זיך אײַנגעפּוצט טאַקע גאַר ווי אַ כלה צו דער חופּה.

די געסט זענען זיך צוזאַמענגעקומען. אײנער פון זײ איז געווען דער ראַבּאַי. אין קיך איז שוין געשטאַנען אַ צונויפגעלײגטע חופּה. דער יונגער מר. גרין איז צו דער געלעגענהייט אויך געקומען אויסגעפּוצט אין אַ נײַעם הוט און שיך. מ׳האָט איהם מיט דער כלה אַוועקגעזעצט אויבענאָן.

אַ ווײַלע האָט מען אַביסעל געשמועסט פון וועלט זאַכען. דאַן האָט זיך דער פאָטער פון דער כלה אָנגערופען:

— אַזוי ווי מיר זענען אַלע דאָ פערזאַמעלט, צוליב דער חתונה פון מײַן טאָכטער צו מר. גרין, וואָלט איך געמאַכט אַ פאָרשלאַג, אַז מען זאָל שוין שטעלען אַ חופּה, ווי עס פיהרט זיך בײַ יודען.

דער יונגער מר. גרין איז געוואָרען אַנ׳אָנגעצונדענער. דאָ האָט זיך אסתר אַרײַנגעמישט און איהם געבעטען.

— דזשעק, טו דאָס צוליב מײַנע טאַטע־מאַמע. איך בין בײַ זײ אַנ׳אײנציג קינד. עס וועט נעהמען בלויז פינף מינוט. וואָס שאַדט עס דיר?

דער חתן, דזשעיקאָב גרין, האָט געזעהען, אַז מ׳האָט דאָ איהם „אַרײַנגענאַרט" און דאָס האָט איהם, דעם שטאַרקען עקשן, פערדראָסען. ער איז אויפגעשפּרונגען פון זײַן אָרט און האָט מיט כעס ערקלערט:

— איך וויל עס נישט! איך וויל קײן שום צערעמאָניעס. איך האָב פײַנט, אַז מ׳רעדט מיט מיר אָפּ אויף אײן אופן און מ׳האַנדעלט אויף אַ צווייטען.

און ער איז אַרויסגעלאָפען פון הויז.

דער פערליבטער סובלאָקאַטאָר מישט זיך אַרײַן און ראַטעוועט די סיטואַציע.

מען קען זיך פאָרשטעלען, וואָס עס האָט זיך אָפּגעטאָן אין גרינבערגס הויז, נאָכדעם ווי דער חתן איז אַנטלאָפען. אַלע געסט זענען געבליבען געפּלעפט. די מחותנים, מר. און מרס. גרינבערג האָבען זיך געפיהלט שרעקליך בעליידיגט און זענען געווען אויסער זיך פון בזיון און קרענקונג.

אָבער די הויפּט געטראָפענע איז געווען אסתר. זי איז געוואָרען היסטעריש. זי האָט געוויינט און געשריגען מיט כעס אויף דעם אַנטלאָפענעם חתן. ס׳האָט געדויערט אפשר אַ שטונדע צײַט ביז מ׳האָט זי בערוהיגט און אײַנגעשטילט.

די געסט זענען זיך פונאַנדערגעגאַנגען און די מחותנים מיט דער כלה זענען געבליבען אַלײן פערשעהמטע און בעליידיגטע.

אין אָוונט איז דער סובלאָקאַטאָר גילדין אַהײמגעקומען. ער האָט געוואוסט, אַז עס דאַרף זײַן אַ „הײמישע" חתונה בײַ אסתרן, איז ער ספּעציעל אַוועק צו זײַן שוועסטער און דאָרט פערבראַכט דעם טאָג. ווען ער איז צוריקגעקומען איז שוין געווען אַהיים צײַטען אין אָוונט. און דאָס, וואָס ער האָט דאָ געטראָפען איז פאַר איהם געווען אַ געוואַלדיגע, אַנ׳אומגעהויערע איבעראַשונג. ער האָט געזעהען, ווי אַלע דרײַ געהען אַרום פעראומערטע און ער האָט באַלד פערשטאַנען, אַז קײן חתונה איז נישט געווען.

ער האָט קײן פראַגעס נישט געוואָגט צו שטעלען, אָבער שלאָפען איז ער שוין נישט געגאַנגען. ער איז געבליבען זיצען בײַ זיך אין צימער. עס האָט נישט לאַנג געדויערט און מר. גרינבערג איז אַרײַנגעגאַנגען צו איהם און איהם אין קורצען דערצעהלט די ווילדע געשיכטע, וואָס איז דאָ געשעהען. גילדין האָט אויס העפליכקייט אויסגעדריקט זײַן בעדויערען, אָבער טיף אין הארצען איז ער געווען צופרידען.

* * *

עס זענען אַוועק טעג. אסתר׳ס עלטערען האָבען זיך אַביסעל בערוהיגט. אסתר אַלײן האָט בײַ זיך פעסט בעשלאָסען מעהר איהר חתן דזשייקאָב גרין אויף די אויגען נישט צו לאָזען, אָבער דערשלאָגען איז זי אַלץ געווען. אַ קלייניגקייט, אַזאַ בעליידיגונג!

אין דער זעלבער צײַט איז דער יונגער מר. גילדין געוואָרען בײַ זיך מוטיגער און ער האָט אָפט פערפיהרט געשפּרעכען מיט אסתר׳ן. זי, ווידער, האָט זיך וואָס אַ טאָג אַלץ מעהר איבערצייגט, אַז גילדין איז זעהר אַ סימפּאַטישער און אײדעלער יונגערמאַן. זי האָט זיך אויך שנעל איבערצייגט, אַז ער געפעלט איהר, — נישט ווענינגער ווי גרין.

און גאָר אין גיכען איז צווישען אסתר׳ן און גילדינען געוואָרען אַ שידוך און זײ האָבען חתונה געהאַט.

(סוף — מאָרגען)

גוט מאָרגען!

אי, אַ שטיקעלע בשר!..

אין שטעטעל קאָכט זיך. סטוט זיך אויף טיש און אויף בענק. וואָס איז געשעהן? אַ שטרײַק פון די שעכטערס! נישטאָ קײן פלייש, אַ וואַזשנע מעשה — פלייש!

מיר געבען דאָ איבער אַ געשפּרעך צווישען 2 יודען:

— וואָס זאָגט איהר, ר׳ מנשה, צו דער פערקאָכטער קאַשע?

— וואָס פאַר אַ קאַשע?

— נו, די מעשה מיט דער שחיטה. דאָס איז דאָך אומדערהערט, לאָזען אַ שטאָט אָהן אַ פּיצעל בשר?

— פּיש... פּיש.. אַ וואַזשנע מעשה. נו, איז מה רעש? מ׳שעכט נישט? וועלען זיך אין לאָדז אַרומדרעהען נאָך אַביסעל בהמות...

— וואָס בעפּעט איהר? ס׳געהט דען וועגען די בהמות, ס׳האַנדעלט זיך דאָך וועגען די צוויי פיסיגע, וואָס קאָנען נישט לעבען אָהן אַ שטיקעל פלייש. ווי קען מען לעבען אָהן אַ קאָטלעט? אָהן אַ בעפשטיק? אָהן אַ גוליאַזש? אָהן אַביסעל „וואַנטרובקי ז׳קאַרטאָפעלקאַמי?"

— אַ וואַזשנעמיציאַצע מיט דעם גאַנצען פלייש. אַז איך עס אײַנגאַנצען נישט קײן פלייש, לעב איך נישט?

— טאַ וואָס עסט איהר?

— אַבימעלע שפּינאַט, אַ ביסעלע „מאָרכעווקי נאַ מאַסלע" — סאַמע וויטאַמין!

— וויטאַמין, שמיטאַמין! דאָס זענען מאכלים פאַר אַ קאָזע — נישט פאַר אַ מענש! נאָך דעם ביסעל גראָז, אַז מ׳עסט נאָך אַ גוטען בעפשטיק, לויגט זיך צו בענשען!...

והשנית, וועלען דאָך צוליב דעם שטרײַק פון די שעכטערס, לײַדען הונדערטער, הונדערטער אַנדערע מענשען.

— וועלכע מענשען?

— אַז ס׳וועט נישט זײַן קײן פלייש, וועלען מענשען זיך נישט פערדאַרבען, און אַז מענשען וועלען האָבען געזונדע מאָגענס, וועלען דאָקטוירים זיצען אָהן אַ שטיקל אַרבייט, וועט מען נישט לייזען פאַר קײן ריצין־ציול. בײַ די פעלדשער׳ס וועלען פעראָסט ווערען די קריסטירען, נו איז דאָס נישט אַ סקאַנדאַל?...

— איהר האָט אַ טעות, פעטער. די דאָקטוירים וועלען נישט לײַדען, די פעלדשערס אויך נישט, פאַר ריצינאָויל וועט מען לייזען מעהר ווי ביז איצט.

— ווי אַזוי?

— די „פּיערוושעושנענע" רעסטאָראַנען און באַרען, האָבען געוואוסט, אַז ס׳גרייט זיך אַ שטרײַק פון די שעכטערס.

— נו, איז וואָס?

— האָבען זײ זיך פערזאָרגט מיט „סחורה". אײנער האָט זיך פערזאָרגט אויף אַ וואָך צײַט. אַ צווייטער אויף צוויי וואָכען, אַ דריטער — אויף אַ גאַנצען חודש.

— זאָגט איך נישט, פעטער, אַבי פאַר ריציני־אייל וועט מען לייזען.

וואָס מיר אַביסיניען און ווער מיר ענדרעקעס? לאָדזער יודען האָבען איצט אַ גרעסערע דאגה:

— אַ שטיקעלע בשר!

אַב—נעק

שטורמדיגע צײַטען

69

ראָמאַן

— אַך, יאַ, איך דערמאָן זיך שוין! — ענטפערט דער פּאָלקאָווניק, — איך האָב טאַקע געזאָגט דעם דירעקטאָר פון דער „נאַבעל"־פירמע, — ער איז מײַנער זעהר אַ גוטער בעקאַנטער, — אַז אַ געוויסער קיביראַוו גרייט זיך צו כאַפּען סעלים־כאַנ׳ען, אָבער איך בין טיף איבערצייגט, אַז ער האָט עס מעהר קײנעם נישט דערצעהלט, ווײַל ער האָט מיר געגעבען זײַן עהרען־וואָרט, אַז ער וועט עס האַלטען שטרענג בסוד. איך בין דעריבער ערשטוינט, הערענדיג פון אײַך, אַז סעלים־כאַן ווייסט וועגען דעם. גאָט מײַנער, ווי אַזוי איז דאָס מעגליך? זאָל דער דאָזיגער דירעקטאָר טאַקע האָבען אויסגעפּלוידערט דעם סוד? ער איז דאָך זעהר אַ פעראַנטוואָרטליכער מענש!

— ער האָט נישט אויסגעפּלוידערט, אײַער געשפּרעך מיט איהם איז געוואָרען אונטערגעהערט... איך האָב דאָך אײַך שוין דעמאָלט געזאָגט, אַז סעלים כאַן האָט זײַנע שפּיאָנען אומעטום. און, איך בעט אײַך, לאָמיר טאַקע פון דאַנען אַוועקגעהען, אימיצער פון סעלים־כאַנ׳ס שפּיאָנען קען נאָך בעמערקען, אַז איך רעד מיט אײַך.

זײ האָבען זיך פערקירעוועט אין אַ זײַטיג, פּוסט געסעל. קיביראַוו האָט גענומען דערצעהלען דעם פּאָלקאָווניק וויפיל צרות עס האָט איהם פערשאַפט טימיראַזעוו׳ס אונפאָרזיכטיג אַרויסכאַפּען זיך פאַר׳ן דירעקטאָר פון דער „נאַבעל"־פירמע וועגען דעם פּלאַן פון אָפיציר קיביראַוו".

— עס איז דערגאַנגען אַזוי ווייט. — האָט קיביראַוו צוגעגעבען מיט אַ שמייכעל, — אַז איך בין געווען געצוואונגען צו „דערהרג"ענען" קיביראַוו׳ן.

— וואָס ?! — האָט דער פּאָלקאָווניק אויסגערופען, — איך פערשטעה אײַך נישט. וואָס זענען דאָס פאַר אַ רייד? צי זענט איהר נישט אַמאָל אַרונטער פון זינען? וואָס הייסט, איהר זענט געצוואונגען געווען צו דער׳הרג׳ענען קיביראַוו׳ן?..

— אַנ׳אַנדערער אויף מײַן אָרט, הער פּאָלקאָווניק, וואָלט זיכער אַראָפּ פון זינען נאָך די אַלע שווערע נסיונות, וואָס איך האָב טאָג־טעגליך אויסצושטעהן. איהר האָט געהאַט די מעגליכקייט צו זעהען, ווי שרעקליך שווער עס איז צו שפּילען די ראָל, וועלכע איך שפּיל. אָבער נישט קוקענדיג אויף דעם אַלעם, זענען נאָך די געדאַנקען בײַ מיר גענוג קלאָר און איך ווייס זעהר גוט וואָס איך רעד. אַזוי ווי איהר ווייסט, הער פּאָלקאָווניק, צוליב אײַער אונפאָרזיכטיגקייט בין איך געווען געצוואונגען צו „דערהרג׳ענען" קיביראַוו׳ן און טאַקע צוליב דעם געפין איך זיך איצט דאָ, אין גראָזני...

— אָבער, קיביראַוו, איהר לעבט דאָך, — שמייכעלט דער פּאָלקאָווניק טימיראַזעוו, — אדרבא, גיט מיר צו פערשטעהן, וועגען וואָס ס׳האַנדעלט זיך.

— דאָס איז מיר דערווייל אונמעגליך צו ערקלערען, הער פּאָלקאָווניק, — ענטפערט קיביראַוו, — איהר וועט זיך אַלץ אינגיכען דערוויסען און דאַן וועט איהר שוין זעהן, ווי אונמעגליכע זאַכען קענען ווערען מעגליך! צום ווידערזעהן, הער פּאָלקאָווניק, צום ווידערזעהן נאָכ׳ן כאַפּען סעלים־כאַנ׳ען!

— וואָס אײַלט איהר זיך, קיביראַוו?

— זײַט מוחל, איך מוז צוריקגעהען צו סעלים־כאַנ׳ען. צום ווידערזעהן!

דער נײַגעריגער טימיריאַזעוו האָט נאָך עפּעס געוואָלט זאָגען, אָבער קיביראַוו איז מיט שנעלע טריט פון איהם אַוועק.

סעלים־כאַן האָט זיך גענומען גרייטען צום אַנפאַל אויף דער פירמע „נאַבעל", און קיביראַוו האָט דעם דאָזיגען אַנפאַל געוואָלט אויסנוצען אויף צו פערווירקליכען זײַן פּלאַן. אַנ׳אינערליכע שטים האָט קיביראַוו׳ן געזאָגט אַז אויב ער וועט איצט נישט אויסנוצען די דאָזיגע געלעגענהייט, אַדער, אַז אויב איהם וועט איצט נישט געלונגען צו פאַקען סעלים־כאַנ׳ען, וועט ער שוין קײנמאָל זײַן פּלאַן נישט קאָנען פערווירקליכען און ער וועט נאָך דערצו פערשפּילען זײַן לעבען.

מ׳האָט געדאַרפט דורכפיהרען דעם פּלאַן נאָך אײדער דער פּאָליציי וועט געלינגען אַרויסצושלעפּען כאַכאַנאַוס טויטען קערפּער פון סטאַוו. מיט׳ן מאָמענט ווען מ׳וועט אַרויסציהען כאַכאַנאַוו׳ס טויטען קערפּער, וועט דאָך פאַר דער פּאָליציי קלאָר ווערען, אַז דאָס צעטעלע וועגען ערמאָרדעטען קיביראַוו׳ן איז ספּעציעל געשריבען געוואָרען, כדי אַרײַנצופיהרען די מאַכט אין אַ טעות, כדי צו פערווישען דעם אמת, מאָרד איבער כאַכאַנאַוו. די דאָזיגע ידיעה וועט זיכער דערגעהען צו סעלים־כאַנ׳ען און קיביראַוו קען אַזוי־אַרום זעהר לײַכט דערקענט ווערען. סעלים כאַן וועט זיך דאַן לײַכט כאַפּען, אַז זײַן „געטרייער פרײַנד אַלי" האָט איהם מיאוס אָפּגענאַרט...

מ׳האָט דעריבער געמוזט פאַר יעדען פּרײַז וואָס צום שנעלסטען דורכפיהרען דעם פּלאַן. וואַרטען, אָפּלעגען — וואָלט איצט פאַר קיביראַוו׳ן געווען אַ טויט־אורטייל, דערוויסט זיך סעלים־כאַן, אַז מ׳האָט פון סטאַוו הינטער גראָזני אַרויסגעשלעפּט דעם טויטען קערפּער פון כאַכאַנאַוו׳ן, — און דאָס קאָן דאָך געשעהען אין די נאָהענטסטע טעג, — דאַן איז אַלץ קאַפּוט, דאַן מעג ער, קיביראַוו, זיך געזעגענען מיט דעם לעבען!

מ׳מוז דעריבער וואָס שנעלער צואײַלען סעלים־כאַנ׳ען, ער זאָל אויספיהרען דעם אַנפאַל. קיביראַוו ווייסט, אַז אויב ער וועט אַדורכלאָזען די איצטיגע געלעגענהייט, וועט איהם שוין נישט אָנקומען אַזוי לײַכט צו פערווירקליכען זײַן פּלאַן.

און ער הויבט אָן צו טענה׳ן מיט סעלים־כאַנ׳ען

— דו ווייסט, כאַן, איך האָב דיר גאָר פערגעסען וועגען דעם צו זאָגען. זײַענדיג אין גראָזני, האָב איך מיך דערוואוסט, אַז „נאַבעל׳ס" אַרבייטער בעקומען אויסגעצאָהלט זײער פענסיע נישט אַלע חודש, נאָר אַלע וואָך. ביז איצט פלעגט מען טאַקע אויסצאָהלען אַלע חודש, אָבער איצט האָט מען, אויף דער פאָדערונג פון די אַרבייטער, אָנגעהויבען אויסצאָהלען אַלע וואָך, אַזוי אַז יעדען שבת איז אין דער קאַסע פערהאַן ביז אַ הונדערט טויזענט רובעל. צו וואָס זאָלען מיר אָפּלעגען אונזער „זיזיט" ביז׳ן ערשטען? עס איז אַלעמאָל בעסער פריהער, מ׳קאָן דאָך קײנמאָל נישט וויסען, וואָס עס קאָן ברענגען דער מאָרגענדיגער טאָג, נישט אמת, כאַן?

און אַזוי ווי סעלים־כאַן האָט געהאַט אַ שטאַרקען צוטרוי צו זײַן „ליבען פרײַנד אַלי", האָט ער זיך צוגעהאָרכט צו זײַן עצה און בעשלאָסען דעם אַנפאַל דורכצופיהרען שוין דעם נאָהענטסטען שבת.

אַזוי ווי צו דעם דאָזיגען אַנפאַל וועלען איהם נויטיג זײַן העכער 50 מאַן, און אַזוי ווי אין לאַגער זײַנעם האָבען זיך דעמאָלט געפונען נישט מעהר ווי עטליכע און צוואַנציג מאַן, האָט ער אַרויסגעשיקט עטליכע פון זײַנע מענשען אין די נאָהענטסטע אַאולען, צונויפצורופען די אַלע, וואָס האָבען געהערט צו זײַנע „מיטאַרבייטער" און האָבען זיך צוליב דער געהיימער אַרבייט זײערער געפונען אין די דערפער, נאָר דאַן ווען זײ פלעגען נויטיג זײַן צו אַ „שטיקעל אַרבייט", פלעגט זײ סעלים־כאַן רופען.

אין אַ פינסטערען אָוונט, — דאָס איז געווען דעם 22־טען נאָוועמבער, 1913, — האָבען זיך אין אַ קלײנעם טאָל צווישען בערגלעך פערזאַמעלט נאָהענט פון זעכציג מאַן פון סעלים־כאַנ׳ס מענשען מיט סעלים־כאַנ׳ען בראש.

אַלע האָבען געהאַט רעוואָלווערען און קינזשאַלען און זיך גרייט געמאַכט צו געהען פאַר סעלים־כאַנ׳ען אין פײַער אַרײַן.

— כ׳דאַרף זײ געבען גענויע אַנווײַזונגען, מ׳דאַרף זײ אָנזאָגען, ווי אַזוי זײ דאַרפען זיך נוהג צו זײַן, — האָט סעלים־כאַן געזאָגט צו קיביראַוו׳ן,

— דו, אַלי, רעדסט דאָך זעהר שעהן. רעד פאַר זײ.

(ווייטער קומט)

ספאָרט-בעוועגונג

וועגען דער בעציהונג פון דער יוד. געזעלשאַפט צום ספאָרט-וועזן

לעצטענס לאָזען זיך הערען פיל שטימען מצד די ספאָרט־טוער וועגען דער מכלומרשט־שלעכטער בעציהונג פון דער לאָדזער יודישער געזעלשאַפט צום ענין ספאָרט.

איך פיהל מיך נישט בערופען צו רעדען אין נאָמען פון אָט דער קריטיקירטער געזעלשאַפט. דאָך אָבער קומען אויפ'ן געדאַנק געוויסע נעגאַטיווע ערשיינונגען אין יודישען ספאָרט־לעבען, וועלכע מוזען ברענגען שאָדען דער אידעע פון פיזישען רענעסאַנס.

וואָס מען זאָל נישט זאָגען וועגען דער בעציהונג צום ספאָרט, מוז פעסטגעשטעלט ווערען, אַז די לאָדזער יודישע געזעלשאַפט, דעקט פריי־וויליג אַ ריזיגען בודזשעט, וועלכער בעטרעפט, לויט מיין מיינונג, פיל צעהנדליגער טויזענדער זלאָטעס יעהרליך, דערביי מוז בעמערקט ווערען, אַז דער פאַקטישער, עפעקטיווער רעזולטאַט איז אַ פיל קלענערער, ווי מען וואָלט זיך דאָס געקאָנט ווינשען.

עס זענען דאָ פיל, ליידער זעהר פיל פראַגען, וועלכע פערטייערן און צושפליטערן די ספאָרט־אַרבייט. די געזעלשאַפט קאָן, און ווייס דאָס נישט פערשטעהן.

למשל: צו וואָס עקזיסטירען אין לאָדז אַזוי־פיל ספאָרט־קלובען מיט איין און דערזעלבער אידעאָלאָגיע, מיט דעמזעלבען מענשען־מאַטעריאַל אָבער מיט בעזונדערע, קאָסטבאַרע לאָקאַלען, אַדמיניסטראַציע א.אַז.וו. צו וואָס און צוליב וועמען אזא צושפליטערונג? צוליב וואָס און צוליב וועמען האָבען אויפגעהערט די פרובען צו פעראייניגען די אַנשטרענגונגען פון אַלע לאָדזער ספאָרט־טוער?

צו וואָס טויג די פּאַרטייאישע דיפערענצירונג פון די איבעריגע ספאָרט־אָרגאַניזאַציעס?

צי גלויבט דען באמת אַנ'ערנסטער מענש אין דעם, אַז אין איין קלוב הויבט מען אַנדערש דעם פוס, צי מען וואַרפט אַנדערש דעם באַלעם, ווי אין אַ צווייטען קלוב, וועלכען וויל זיך אָנטשעפען אָן אַ פאַהן מיט אַנ'אַנדער פאַהן?

ווער קאָן דאָס פערשטעהן אין דער יודישער געזעלשאַפט?

אָבער כדי מעגליך צו מאַכען די עקזיסטענץ פון די אַלע קליינע ספאָרט־קרעמלעך, מוז מען האָ און פיל געלד און די מידע יודישע געזעלשאַפט גיט דאָס געלד, וואָס וויל מען נאָך פון איהר?

פאַרוואָס בעווייזט מען נישט אַמאָל פאַרצולייגען דער געזעלשאַפט אַ שטיקעל חשבון, וויפיל קאָסט דאָס אויפהאַלטען די אַלע שילדען פון די ספאָרט־אָרגאַניזאַציעלעך און וואָס בעקומט מען דערפון עפעקטיוועס, וויפיל פאַקטישע יודישע ספאָרטלער ווערען פאַר דעם געלד אויסגעבילדעט און אויסגעשולט?

אויב די ספאָרט־טוער ווילען האָבען טענות צו דער יודישער געזעלשאַפט, זאָלען זיי אָנהויבען פון זיך און זאָלען זיי בעווייזען זייער פעראַנטוואָרטונגס־געפיהל, זייער געזעלשאַפטליכע דיסציפלין און זייער פעהיגקייט אָנצופיהרען מיט אַ פעראייניגטען יודישען ספאָרט־פראָנט, וועלכער איז דאָך ביי די היינטיגע צייטען אויך אַ גאַר וויכטיגער אָפּשניט אויפ'ן אַלגעמיינעם יודישען קאַמפס־פראָנט.

צבי מייזלער

„י. ק. פ." — ו. ק. ב.

(שוויענטאָ־לאָוויצע-שלעזיען) 4:12

דער נעכטיגער באָקס־מעטש וועגען דער פוילישער מייסטערשאַפט צווישען דעם היגען „יקפ" און שלעזישען 1 ק. ב. האָט זיך פערענדיגט מיט אַ פערדינטען נצחון פון „יקפ" 4:12.

די רעזולטאַטען זענען געווען פאָלגענדע:

שוועד געווינט דורך אַ וואַלקאָוער, יוויל זיין געגנער האָט געהאַט אַנ'איבערגעוויכט.

אין צווייטען קאַמף האָבען זיך געטראָפען באַרטניאַק מיטן רענאָמירטען יאַזשאַמבעק. דער קאַמף איז אין אַלגעמיין געווען אַ גלייכער. באַרטניאַק איז כמעט די גאַנצע צייט געווען אַ גלייכער געגנער. יאַזשאַמבעק האָט אַ בעסערע טעכניק. געזיגט האָט יאַזשאַמבעק, הגם אויף אַ רעמי־רעז.־ האָט באַרטניאַק כשר פערדינט.

ספאָדענקעוויטש האָט געוואונען ביי פינטאַ.

וואָזשניאַקעוויטש האָט אין דער צווייטער רונדע בעזיגט נאָוואַ'ן דורך אַ ק. אָ.

טאַבאָרעק־שווירק. דאָס איז געווען דער עמאָציאָנעלסטער קאַמף פון טאָג. געזיגט האָט דער לאָדזער.

פיעטושאַק האָט בעזיגט זשעזשיקן און וואורב האָט פערשפּילט צו גוואָזשדזשען.

ריכטער ה׳ וועלט אויס וואַרשאַ.

קראָשענדער-נאַפּלאַניא (אינאָוויראַצלאַוו) 7:9

פיר-מעטשן אין קויש-באַל

נעכטען האָט זיך אין לאָדז אָנגעהויבען דער פיר־מעטש אין קויש־באַל פאַר מענער צווישען די רעפּרעזענטאַנצען פון פּויזען, קראָקא, לאָדז און וואַרשאַ. אין ערשטען טאָג זענען די רעזולטאַטען געווען פאָלגענדע:

פּויזען—קראָקא 7:31

וואַרשאַ—לאָדז 25:27

פון וועלט-פערבאַנד „מכבי"

צענטראַלער סקי-לאַגער אין קרעמעניץ.

דער צענטראַל־קאָמיטעט אָרגאַניזירט אין קרעמעניץ, אָנהויבענדיג פון 19 יאַנואַר און ענדיגענדיג דעם 4 מערץ 1926, אַ צענטראַלען שולונגס־לאַגער פאַר סקי־אינסטרוקטאָרען און אינסטרוקטאָרקעס.

אין די ראַהמען פון לאַגער וועלען פאָרקומען צוויי־וואָכען קורסען, וועלכע וועלען אַרומנעמען:

1) שולונגס־קורסען פאַר אינסטרוקטאָרען און אינסטרוקטאָרקעס אין סקי.

2) קורסען פאַר לערנען סקי־פאָהרען, פאַר אָנפענגער און אַוואַנסירטע.

דער אָפּצאָהל פאַר אַ צוויי־וואָכען קורס, צוזאַמען מיט בעשפייזונג און קוואַרטיר, בעטרעפט 45 זלאָטים.

די טיילנעמער אין די קורסען, וועלען בעקומען 82% הנחה אויף די באַהנען. די אָנטיילנעהמער־קאַרטע אויף דעם קורס, וועלכע איז נויטיג פאַר בעקומען די באַהן־הנחה, וועלען מיר אַרויסשיקען באַלד נאָך בעקומען די ווענדונג און דעם אָפּצאָהל פאַרן קורס.

צו ענדע פון די קורסען, וועלען פאָרקומען עקזאַמענס פאַר אינסטרוקטאָרען פון פ. ז. ג. ווי אויך פערמעסטונגען אויף צו בעקומען די אָפּצייכנונג פון פ. ז. ג.

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן קורס דאַרף מען זיך ווענדען לויט דעם אַדרעס פון דער צענטראַלע פון „מכבי", וואַרשע, קרולעווסקא 20 וו. 4, ביילעגענדיג דעם שיין אויף דעם אָפּצאָהל, וועלכער דאַרף ווערען איינגעצאָהלט לויט אונזער קאָנטאָ פ. ק. אָ. נומער 29.314 אויף דעם נאָמען פון ד"ר י. לייבונער — וואַרשע.

זיצונג פון אַקציאָנס-קאָמיטעט פון וועלט-פערבאַנד „מכבי".

די זיצונג פון אַקציאָנס־קאָמיטעט פון וועלט־פערבאַנד „מכבי", וועלכע האָט געזאָלט פאָרקומען דעם 4־טען און 6־טען יאַנואַר 1936 אין פּאַריז, איז וועגען נישט פאַראויסגעזעהענע סיבות אָפּגעלעגט געוואָרען.

די זיצונג וועט פאָרקומען אין דער צייט פון דער ווינטער־מכביאַדע — 18—24 פעברואַר 1936 אין באַנסקא ־ ביסטריצא (טשעכאָסלאָוואַקיי).

וויזיטאַציעס פון די קלובען.

אין מאָנאַט דעצעמבער איז קאָנטינואירט געוואָרען די מאַסען־אַקציע פון וויזיטירען די קלובען, וועלכע איז אָנגעהויבען געוואָרען אין נאָוועמבער פ. י. די וויזיטאַציעס פון די קלובען האָט דורכגעפיהרט אין נאָמען פון צ. ק. פרוי מגר. נעהאַמקיס־לעבענבאַום, וועלכע האָט וויזיטירט 5 קרייזען: ווילנער קרייז, נאָוואָגרודקער, ביאַליסטאָקער, לעמבערגער און וואָליניער קרייז, האָבענדיג אין די וואוינערטער פון די קרייזען לענגערע קאָנפערענצען מיט די קרייז־עקזעקוטיוועס, אויף וועלכע עס איז בעשטימט געוואָרען דער פּלאַן פון אַרבייט.

אין אַלגעמיין האָבען די וויזיטאַציעס אַרומגענומען 40 קלובען אין 27 ערטער: עס זענען וויזיטירט געוואָרען: ווילנא, נאָוואָגרודעק, ניעסוויעז, סטאָלפּצע, באַראַנאָוויטשע, אויגוסטוב, שצוצין, סובאַלק, ביאַליסטאָק, נאָוואָ־מיש, בריסק, לובלין, קוטנא, טאָמאַשאָוו, סטרי, דראָהאָביטש, באָריסלאַוו, סטאַניסלאַוואָוו, רעלאַטין, קאָלאָמיא, רישע, קרעמעניץ, דובנא, לוצק, קאָוועל און ראָוונע.

די וויזיטאַציעס האָבען נעדאַרפט פעסטשטעלען דעם צושטאַנד פון דער אַרבייט פון די קלובען אויפן אידעאישען, אָרגאַניזאַציאָנעלען און ספאָרטליכען געביט, ווי אויך דאָס בעשטימען דעם פּראָגראַם פון דער אַרבייט אין דער צוקונפט.

זאַל פילהאַרמאָניע טעל. 213 84

א סאָוויעטישער גאַסט אין לאָדז!

מיטוואָך, דעם 8. ד. ח. 8.30 אָוונט נור איין-איינציגער קאָנצערט פון סאָוויעטישן פענאָמענאַלן פידעל-שפילער פון וועלט-רוהם

Dawid Ojstrach

לאַורעאַט אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלן פידעל-קאָנקורס א. נ. ה. וויעניאַווסקי זאָווי אויף די אַלסאָוויעטישע קאָנקורסען.

ביים קלאַוויר: F. TOPILIN

בילעטען צום פּרייז פון 1 זל. פערקויפט די קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

אויפן דערנער-וועג

שפּאַנענדער פענסאַציאָנעל-עראָטישער ראָמאַן

3)

— ענטדעקט יאָ, אָבער נישט דערשאָסען, — האָט די דאַמע געענטפערט מיט אַ שמייכעל און געוואָרפען אַ זייטיגען בליק אויף מיאַסניקאָוו: — דערשאָסען האָט מען אַ צווייטע און דעריבער האָט מען געמיינט, אַז דאָס בין איך געווען. און ווייסט איהר, ווער עס האָט מיך ענטדעקט? טאַקע דער הונט רעדל אַליין. איך האָב זיך אַריינגעקריגען צו איהם אין דער וואוינונג. איך האָב געשפּילט מיין ראָלע אַזוי מייסטערהאַפט, אַז איך אַליין האָב פערגעסען ווער איך בין; איך האָב אפילו פערגעסען מיין נאָמען. כ'פלעג טאָג־טעגליך קומען צום פּאָלקאָווניק רעדל אויפראַמען די וואוינונג. ער איז נישט קיין פערהייראַטער און וואוינט נישט ווייט פון גענעראַל־שטאַב. אייטמאָל קום איך און בעמערק אונטערן צודעק פון זיין שרייב־טיש אַ פּאַפּירעל. איך לעג עס, פערשטעהט זיך, שנעל אַריין אין בוזים און אַרבייט ווייטער ביים צוקלויבען דאָס הויז, כ'האָב אפילו נישט געקענט טראַכטען דערפון, אַז רעדל האָט באַלד דעם ערשטען טאָג, ווען ער האָט מיך צוגענומען צו ראַמען זיין וואוינונג, שוין געוואוסט ווער איך בין.

— וואָס רעדט איהר? — האָט יאַבלאָנאָווסקי זיך געוואונדערט.

— יאָ, איך בין דערין איבערצייגט. איך האָב געראַמט די וואוינונג און זיך שוין געקליבען צום אוועקגעהען. איך געה צו צו דער טיר — די טיר איז פערמאַכט. איך רוף רעדלס בעדינער, אַ סאָלדאַט, ער זאָל עפענען די טיר. יענער ענטפערט נישט און שמייכעלט. „עפען די טיר!" — שריי איך — „וואָס זענען דאָס פאַר שפּאַסען?" — „דער ה' פּאָלקאָווניק האָט בעפוילען איך נישט אַרויסצולאָזען ביז ער וועט קומען". — ערקלערט מיר דער בעדינער. אַ קאַלטער שווייס בעדעקט מיך. איך זעה, אַז עס האַלט שלעכט און שטעל איין אין קאָן מיין לעבען. איך כאַפּ אַרויס מיין רעוואָלווער, מיט וועלכען כ'האָב מיך קיינמאָל נישט צושיידט בעת דער „אַרבייט" און רוף אויס: „לאָז מיך אַרויס, דו הונט איינער, אַז נישט דערשיס איך דיך." „כאַ־מאַ" — צעלאַכט זיך דער אָרדינאַנס. — „נו, שיס!"....

....איך גיב אַ קוועטש ביים צינגעל — דער רעוואָלווער שיסט נישט. איך גיב אַ קוק — די קוילען זענען אַרויסגענומען. ווי אַזוי דאָס איז געשעהן — קען איך נישט פערשטעהן. אָבער אַ פאַקט איז, אַז רעדל האָט די גאַנצע צייט געוואוסט ווער איך בין און האָט פערלעגט אויף מיר אַ נעץ. און ענדליך האָט ער מיך געכאַפּט. איך האָב גענומען מיט גוטען בעטען דעם בעדינער ער זאָל מיך אַרויסלאָזען, צוזאָגענדיג איהם אַ גרויסע סומע געלט, אָבער אין דער זעלבער רגע האָט זיך געעפענט די טיר און רעדל איז אַריינגעקומען מיט צוויי זשאַנדאַרמען.

איך בין געוואָרען אַרעסטירט. דאָס פּאַפּירעל, וואָס איך האָב גענומען פון אונטערן צודעק, האָט רעדל אַליין אומישנע אונטערגעלייגט. כ'בין דורכגעפאַלען מיט אַ קנאַק. אין תפיסה האָב איך אויסגעאַרבייט אַ פּלאַן צו אַנטלויפען, אָבער דער דאָזיגער פּלאַן האָט געקאָסט דאָס לעבען פון אַ צווייטען מענש. איך בין געזעסען מיט נאָך אַ פרוי, אַ גנב'טע. איך האָב גענוי געוואוסט ווי זי הייסט, ווי איהרע עלטערען הייסען און אַלע אַנדערע איינצעלהייטען פון איהר לעבען. איך האָב זיך ספּעציעל אויסגעפרעגט וועגן דעם, צו וועלכען צוועק, וועט איהר באַלד ווייסען.

....און אָט איז געקומען דער טאָג, ווען מ'האָט זי געדאַרפט בעפרייען. איך האָב געקריגען אַ פלעש בראָנפען און עס איהר געגעבען אויסצוטרינקען, מכלומרשט, צוליב איהר בעפרייאונג. איך האָב אויך אַביסעל געטרונקען, אָבער דעם גרעסטען טייל האָט זי אויסגעטרונקען. זי איז באַלד אָנגעגאָסען געוואָרען אויף דער פּריטשע און איז אַנטשלאָפען געוואָרען.

...מ'איז אַריינגעקומען און אָנגערופען איהר נאָמען. „איך בין עס" האָב איך ערקלערט. ס'איז געווען גראָד אַ נייער וועכטער. ער האָט אונז ווייניג געקאָנט. ער האָט מיך אַראָפּגעפיהרט אין דער תפיסה־קאַנצעלאַריע. איך האָב אָנגעגעבען ווי איהרע עלטערען הייסען, ווי אַלט זי איז. ס'האָט געשטימט גענוי! „פריי!" — האָט מען מיר געזאָגט. איך בין אַרויס פון דער תפיסה און פרייער אָפּגעאָטעמט.

— און די גנב'טע? וואָס איז מיט איהר געוואָרען? — האָט יאַבלאָנאָווסקי נייגעריג געפרעגט.

— זי האָט מען דערשאָסען. עס האָבען נישט געהאָלפען קיין שום טענות, כאָטש רעדל אַליין האָט ערקלערט, אַז זי איז נישט איך.

— און אַליין רעדל! — האָט יאַבלאָנאָווסקי געשאָקעלט מיטן קאָפּ — אָט דאָס הייסט אַ טייוולאָנער מענש! און זאָגט מיר, פאַר וואָס האָט איהר די גאַנצע צייט נישט געלאָזט פון זיך הערען? עס זענען דאָך שוין באַלד אַוועק צוויי יאָהר.

— נישט קוקענדיג דערויף, וואָס מ'האָט יענע אומשולדיגע פרוי דערשאָסען, האָבען רעדלס אַגענטען מיך בסדר אַרומגעזוכט. איך האָב זיך שטענדיג געמוזט אויסבעהאַלטען, איך בין געלאָפען פון איין שטאָט אין דער אַנדערער און קוים מיט צרות זיך אַריבערגעכאַפּט איבער דער גרעניץ. אָבער ה' פּאָלקאָווניק, איהר וועט זיין צופרידען פון מיר, — האָט נאַדיעזשדאַ איוואַנאָוונאַ זיך אָנגערופען און מיט אַ געהיימניספולען שמייכעל אַרויסגענומען פון בוזים עטליכע פאָטאָגראַפיעס און פּאַפּירלעך.

— 5 —

יאַבלאָנאָווסקי און מיאַסניקאָוו האָבען גענומען בעטראַכטען די פאָטאָגראַפיעס און די צייכנונגען אויף די פּאַפּירלעך. ביי מיאַסניקאָוו'ן האָבען דערביי זעהר ליכט געציטערט די הענט און ער האָט פון דער זייט געוואָרפען אַ בליק אויף דער דאַמע.

— פון וועלכער פעסטונג? — האָט ער געפרעגט.

— פון דער פּשעמישלער פעסטונג. דאָס איז דער גענויער פּלאַן, הער פּאָלקאָווניק.

— גלענצענד! אויסגעצייכענט! — האָט דער פּאָלקאָווניק אויסגערופען אַ צופרידענער, נישט אויפהערענדיג צו בעטראַכטען די צייכנונגען. — ווי איך זעה, זענט איהר דאָרט נישט געזעסען מיט פערלעגטע הענט.

— אָ, זיכער נישט, הער פּאָלקאָווניק! איך האָב שווער געאַרבייט, אָבער דערפאַר האָב איך אויסגעפונען נאָך אַ זעהר וויכטיגע זאַך.

זי האָט ווידער געוואָרפען אַ בליק אויף מיאַסניקאָוו'ן און איהם באַלד צוריקגעכאַפּט, ווי נאָר ער האָט אויף איהר אַ קוק געטאָן.

— וואָס פאַר אַ וויכטיגע זאַך איז דאָס? — האָט געפרעגט יאַבלאָנאָווסקי.

— איך האָב אויסגעפונען, הער פּאָלקאָווניק, — האָט די דאַמע אָפּזיפצענדיג געזאָגט, אַז אין אונזער גענעראַל־שטאַב אַרבייטען עסטרייכישע שפּיאָנען.

— איך פערשטעה נישט גענוי, וואָס איהר מיינט — האָט מיאַסניקאָוו זיך פליגעלנג אַריינגעמישט אין געשפּרעך, הגם ער איז די גאַנצע צייט, וואָס די דאַמע האָט דערצעהלט, געזעסען אַ שווייגענדיגער.

— עס איז מיר אויך נישט קלאָר, וואָס איהר מיינט דערמיט צו זאָגען, נאַדיעזשדאַ איוואַנאָוונאַ, — האָט צוגעגעבען יאַבלאָנאָווסקי.

— איך האָב דאָך אייך שוין ערקלערט גאַנץ פּשוט, הער פּאָלקאָווניק — האָט די דאַמע געזאָגט מיט אַ פעסטער שטימע, — אַז ביי אונז דאָ, אין גענעראַל־שטאַב געפינען זיך מענשען, וועלכע אַרבייטען פאַר דעם עסטרייכישען גענעראַל־שטאַב.

— פון וואַנען זענט איהר עס זיכער, אַז אין גענעראַל־שטאַב אַרבייטער שפּיאָנען? — האָט מיאַסניקאָוו זיך אָנגערופען מיט אַנ'אויפגערעגטען טאָן. — דאָס איז אַ בעליידיגונג פאַר אונז! איך בעט דעם הער פּאָלקאָווניק אויפמערקזאַם מאַכען דער געעהרטער דאַמע, אַז זי זאָל נישט וואַרפען קיין שמוץ אויף אַזאַ הייליגער אינסטיטוציע ווי דער גענעראַל־שטאַב.

— זענט איהר זיכער, אַז אין גענעראַל־שטאַב אַרבייטען שפּיאָנען? — האָט יאַבלאָנאָווסקי געפרעגט און שאַרף אָנגעקוקט די דאַמע.

די דאַמע האָט אַ ווייל געשוויגען און אָפּגעמאָסטען מיאַסניקאָוו'ן מיט אַ פעראַכטונגסדיגען בליק. דערנאָך האָט זי איהם אַ פרעג געטאָן, בעטאָנענדיג פעסט יעדעס וואָרט:

— הער מיאַסניקאָוו, צי קאָנט איהר מיר ערקלערען, וואָס איהר האָט געטאָן מיט צוויי יאָהר צוריק, דעם דריטען מאַי, פינף אַ זייגער נאָכמיטאָג, אין דער וואוינונג פון דעם שעף פון די עסטרייכישע שפּיאָנען, דעם פּאָלקאָווניק רעדל?

— דאָס איז אַ פּראָוואָקאַציע, הער פּאָלקאָווניק! די דאָזיגע פרוי איז רעדל'ס אַגענט!

— ענטפערט, זענט איהר דאָרטען געווען, אָדער נישט?! — האָט די דאַמע אויסגערופען, דורכשטעכענדיג מיאַסניקאָוו'ן מיט איהרע שאַרפע בליקען.

— דאָס איז אַ פּראָוואָקאַציע, הער פּאָלקאָווניק! — האָט מיאַסניקאָוו נישט אויפגעהערט צו שרייען און גענומען אַרומלויפען ווי אַ ווילדער איבער'ן צימער. — מען דאַרף די דאָזיגע דאַמע אַרעסטירען! זי איז געשיקט געוואָרען אַהער פון רעדל'ען, כדי אַרויסצורופען ביי אונז אַ צושטימונג. אַרעסטירט זי! אַרעסטירט זי!

— פערהאַלט אייך אַביסעל רוהיגער, הער מאַיאָר! — האָט יאַבלאָנאָווסקי בעפוילען אין אַ שאַרפען טאָן. — דאָ האָט איך אַ פערזאָן, צו וועלכער איך האָב דערווייל פולשטענדיגען צוטרוי, געשטעלט אַ פראַגע, פאַר וואָס ענטפערט איהר נישט אויף דער דאָזיגער פראַגע?

(ווייטער מאָרגען)

מוזיקאַלישע נאָטיצן

יוזעף שמידט

איין אונגעהויערער ערוואַרטונג פון דעם עולם, וואָס מען זעהט זעהר זעלטען אויף קאָנצערטען, די אויפמערקזאַמקייט געלענקט אויף דעם שמאָלען דורכגאַנג צום קינסטלער־צימער, דורך דעם דורכגאַנג האָפט מען יעדען אויגענבליק צו זעהען, דעם גליקליכען וואָס איז איינגעהילט אין אַ שלייער פון יואוב דער „מזל", און צופאַל — יוזעף שמידט.

פלוצלונג שלייכט זיך דורך אַ קליינע געשטאַלט וואָס איז שווער צו דערקענען, דאָס איז „ער".

אָבער נישט איין אָנגעשטרענגט אויג, האָט דורכגעלאָזען זיין ערשיינונג, מיט איין מאָל, האָט מען אָנגעהויבען צו אַפּלאָדירען — מען האָט „איהם" דערקענט און די שפּאַנונג איז געוואָרען נאָך שטאַרקער ביז דער קליינער „העלד" פונים אָוועגד, האָט נישט אָנגעהויבען צו זינגען....

ווי זינגט ער? דאָס ווייסט איהר מסתמא נאָך געדענקען פון דער רעצענזיע, נאָך זיין ערשטען קאָנצערט ביי אונז, דעריבער ווילען מיר לאָזען הערען די „קריטיק" פונים עולם.

דער עולם מיט זיין מיינונג, דאַרף מען זיך רעכענען. מען מוז אָבער קלאַסיפיצירען, און אַריינברענגען קלאָרקייט אין כאַאָטיש אַרויסגעזאָגטע מיינונגען, וואָס נישט אַלע קען מען נעהמען אין אַכט, ווי מען וועט דאָס באַלד זעהען.

איינער זאָגט אונז: „איך וועל מוזען הערען יוזעף שמידט אין ראַדיאָ, כדי נישט אָפּצושוואַכען דעם איינדרוק, וואָס עס האָט געמאַכט אויף מיר זיין קאָנצערט".

אַ אַנדערער ווידער: „די שטימע איז דאָך גאָר הייזעריק".

אַ דריטער: „איז דאָס — יוזעף שמידט?"

ווי מען זעהט האָבען אַלע, נאָר טענות צו דער שטימע, מיט זיין אַרט זינגען זענען אַלע צופרידען.

אָט דאָ זעהט איהר, ליגט שמידט'ס קראַפט: ער זינגט. ער זינגט ווי דער עולם זאָגט: — זיס.

אַזוי צו זינגען, מיט אַזאַ ספּעציפישן כאַראַקטער, זינגט נאָר שמידט אַליין, און אין דעם איז זיין גאַנצער כח און ערפאָלג. מיר הערען גרויסע שטימען, אָבער זעלטען הערען מיר אַזאַ „זיס"־געזאַנג, ווי דאָס איז די אַריע ליבעס־עליקסיר פון דאָניצעטי. און מיינט נישט, ליבער עולם, אַז מיט יוזעף שמידט'ס שטימע קען מען זיך נאָר „איבערווערטלען", אויף דער גאַלעריע.

יוזעף שמידט'ס שטימע, איז טאַקי אַביסעלע מאַט און קלינגט נישט אַזוי פנים לפנים ווי זען

זי ווערט געלייטערט דורך די מעמבראַנע פון ראַדיאָ.

אָבער זי איז זעהר ווייט־טראָגענדיג און ביז אין די טיפענישען דורכדרינגענדיג.

אַזאַ שטימע הערט זיך אין די לעצטע וויב־קעלער פון זאַל, און מאַכט נאָך אַ גרעסערען איינדרוק ווי אין די ערשטע רייהען.

אין די ווייטסטע ווינקעלעך, הערט מען ערשט דעם ריכטיגען קלאַנג פון ספּעציפיש שמידט'ס שטימע, אַזוי ווי מען זעהט דעם עכטען „גינגאַלד" נאָכדעם ווי ער ווערט געלייטערט אין טיגעל פון די פסולה. דעם „גינגאַלד" געזאַנג האָט מען געהערט אין „זשידובקא" פון הלוי געזונגען מיט פראַכטפולע דיקציע די אַזוי פּאַסענדע וואָקאַליזם צו זיין שטימע פערגלייכענדיג אונזער מיינונג מיט'ן עולם'ס מיינונג, בעקומען מיר אין רעזולטאַט, אַז יוזעף שמידט, איז אַ „זיסער" זינגער, וואָס פערשפּרייט זיסע געזאַנג אויף דער גאַנצער וועלט און דער געזאַנג איז אפשר דורך דעם „זיס" וואָס עס זינגט אַרויס אַ זינגער מיט אַ יודיש האַרץ.

D—ski.

קלאַג-ליד פון סנדעקישען אָרגאַן אויף „חורבן ירושלים"

(ענדע פון דער 4־טער זייט)

פוילישען געדאַנק, יעדער פּאַלאַץ, וואָס טראַכט עהרליך אויף פויליש.

דאָס דאָזיגע בעהערשען דורך זיי אונזער שעפערישען געדאַנק, דאָס נעהמען אין אַרענדע די פוילישע קולטור, איז נאָך אַ געפעהרליכערע ערשיינונג ווי דאָס בעהערשען אונזער ווירטשאַפטליך לעבען. אויב מיר וועלען נישט בעווייזען אָפּצוהאַלטען דעם דאָזיגען זיגרייכען מאַרש, אויב מיר וועלען נישט בעווייזען אַרויסצושטויסען די יודען פון זייערע פערנומענע פּאָזיציעס, וועלען מיר פערלירען אונזער ציוויליזאַציאָנעלע אונאָפּהענגיגקייט. מיר וועלען גייסטיג און אינטעלעקטועל פעריודישט ווערען.

און מיר זענען שוין מסתמא זעהר נאָהענט צו דעם, אויב עס פּאַסירען אַזעלכע פּאַקטען, ווי די ענדערונג פון רעפּערטואַר פון דער הויפּטשטאָט פון אַ האַלב־מלוכה'שען טעאַטער אונטער דער דיקטאַט פון די חשאַרהנאַגובקעס און דאָס צוריקציהען אַ שטיק פון אַ פּוילישען אויטאָר, נאָר דערפאַר, וואָס עס ענטשפּרעכט נישט די פלענער פון אָרטיגען יודענטום. און וויפיל עהנליכע ווירקזאַמע פּרעסיעס קומען פאָר אין הונדערטער אינסטיטוציעס, וואָס בעריגען אונזער עפענטליך לעבען?

מיר געפינען זיך אויף אַ משופע'דיגען באַרג־אַראָפּ און עס איז שוין די העכסטע צייט זיך אָפּצוגעבען אַ דין וחשבון פון דער מסוכנ'דיגקייט פון אונזער לאַגע. עס איז שוין די העכסטע צייט פעסט־ פוילען און די יודען, אויסצושיידען די יודישע גע־ צושטעלען אַ רייטליכע און פעסטע גרעניץ צווישען זעלשאַפט פון אונזער לעבען און איינשליסען זי אין דעם קרייז פון אייגענע ענינים נישט ערלויבענדיג זיי זיך צו מישען אין אונזערע.

אזוי לאַנג ווי די יודען וועלען נישט פערלאָזען פוילען זאָלען זיי זיך פערגלען אין דעם אייגענעם סאָס. פון אונזער עפענטליך לעבען פון אונזער קולטורעל שאַפען און פון אונזער ווירטשאַפטליך און פּאָליטיש - לעבען מוזען זיי האָבען שום אָפּעלאַציעס און ענטגילטיג אָפּטרעטען".

צי גלויבט טאַקע דער ענדעקישער אָרגאַן אַזוי וויניג אין דער לעבענס־קראַפט און כוח פון דער פוילישער קולטור, אַז עס זאָל איהר חלילה דראָהען אַ סכנה מצד אַ פּאָר יודישע איבערלויפער, וואָס פערלייקענען זייער שטאַם און קלאַמערען זיך קראַמפּהאַפט אין פרעמדע קולטורען?

KINO TEATR MIRAŻ 11 LISTOPADA 16
אָנהויב 12 אַ זייגער בייטאָג.
היינט און פאָלג. טעג!
דאָס לאַנגערוואַרטעטע מייסטערווערק פון
Cecil B. de Mill
אונזער'ן נאָמען:
קרייץ צוג

ווערבירונגס-אַקציע אין „בר-כוכבא"

די נאָהענטסטע טעג הויבט זיך אָן אַ גרויסע ווערבירונגס־קאַמפּאַניע, וועלכע האָט בדעה אַריינצוציהען די ברייטע שיכטען פון דער יודישער יוגענד און די אַקטיווע ספּאָרט־פעראיינען.

די אַקציע נעמט אַרום מעדלעך, יונגלעך, אין עלטער פון 10 ביז 18 יאָהר, וועלכע ווערען איינגעטיילט לויט די יאָהרען.

די אַקציע האָט בדעה צו קאָמפּלעטירען פון די שוין לאַנג עקזיסטירענדע גרופּען פון גימנאַסטיק, ספּאָרט־שפּילען און פוס־באַל ווי אויך צו אָרגאַניזירען גרופּען פון לייכט־אַטלעטיק. ציקליסטען און באָקס.

די טרעניגנגען קומען פאָר צוויי מאָל וועכענטליך אין פרעכטיג־איינגעאָרדענטען, מיט די נייעסטע מכשירים, לאָקאַל פון „בר־כוכבא פּעטריקאָווער 111. דער אינסטרוקטאָרען־קרייז פון בר־כוכבא, וועלכע לייגט גרויס אַכט אויף די יונגאָרען־גרופּען, האָט ספּעציעל דעלעגירט די בעסטע אינסטרוקטאָרען־כוחות אין דער אויפזיכט פון די פּראָפעסאָרען: סערטאַל און זיידע.

* * *

די ציקליסטען - סעקציע ביי בר־כוכבא פיהרט דורך אַ אינטענסיווע פּאָרבערייטונג אויף צוויי האַרמאָ־אַפּאַראַטען. די טרעניגנגען קומען פאָר צוויי מאָל וועכענטליך, פאַר אוואַנסירטע און נישט אוואַנסירטע אין דעם אייגענעם לאָקאַל. פאַר די טרעניזונגען אויף די האַרמאָ־אַפּאַראַטען קומען פאָר גימנאַסטישע לעקציעס פאַר ציקליסט'ען וועלכע האָבען דעם ציל אויפצוהאַלטען די פיזישע קאָנדיציע אום ווינטער. איינשרייבונגען נעמט אָן דער סעקרעטאַריאַט פון בר־כוכבא פּעטריקאָווער 111 אין די שעה'ן פון 7 ביז 10 אין אָוונט.

טעאַטער. מוזיק און פערוויילונג

(קאָמוניקאַטען)

היינט צוויי פאָרשטעלונגען אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי"

היינט מאָנטאָג קומט פאָר 2 פאָרשטעלונגען, 4 בייטאָג (צו בילינע פּרייזען) און 9 אָוונט. עס ווערט געשפּילט יצחק נאָזשיק'ס פרעכטיגע סאַטירע „תל־אביב".

דוד אויסטראַך אין פילהאַרמאָניע

נאָך אַ רייה סוקצעסען אין אַלע הויפּט־שטעט אין דער וועלט, קומט צו פאָהרען קיין לאָדז דער בעקאַנטער פידעל־ווירטואָז, לאָוראַט אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען פידעל־קאָנקורס א. נ. ה. וויעניאַווסקי אין וואַרשע. דער דערמאָנטער קינסטלער טרעט אויף אין לאָדז אויף אַ איינאיונציגען קאָנצערט, וועלכער קומט פאָר מיטוואָך דעם 8-טען יאַנואַר ד. י. אין פילהאַרמאָניע.

„Anna Karenina"
מעכטיג מייסטערווערק פון לעוו טאָלסטאָי
GRETA GARBO i FREDERIK MARCH
אין די הויפּט-ראָלען: | אין אַ מאָדערנער אויפפאַסונג דראַמע פון מענשליכע ליידענשאַפטען און טעותים.
אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבע און אַקטואַליטעטע.
אָנהויב 4.30 נאָכמיטאָג. שבת און זונטאָג—12 בייטאָג.
קלאַנג-קינאָ
CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

פערשידענעס

אַ שטריקער=אַרבייטער, קוואַליפיצירט, קען זיך מעלדען צמענטאַרנאַ 3, וו. 11. נישט קוואַליפיצירטע דאַרפען זיך נישט מעלדען. 3107

איבערצוגעבען אַן אייגנגעפיהרטע זאָקען=פאַרמירייי אין בעסטען פונקט. ערקונדיגען זיך בזשעזשינער 4, וואהנ. 6 פרענקעל.

געלעגענהייטליך זוך איך צו קויפען אַ גענוצטע גאַרדעראָבע=שאַנק אין גוטען צושטאַנד. אָפערטען אָפּצוגעבען אין אַדמ. אונטער „L. W." 3103

אַ יונגערמאַן מיט גוטע רעפערענצען זוכט אַ פּאָסטען פאַר 15 זל. אַ וואָך. צו מעלדען זיך שרודמיעסקאַ 19, ביי ווייננטרויב.

Zgubiony został kwit zaliczeniowy Nr. 4438, wydany przez ekspedytora Cytnera, Nowomiejska 19, dla firmy D. Kufeld, Północna Nr. 1 na zł. 143.— Kwit ten unieważnia się. 3099

BUCHALTER, rutynowany bilansista na stanowisku ma jeszcze kilka wolnych godzin. Za uznanie ksiąg gwarantuje kaucją. Opłata przystępna. — Leon KRELL, Piotrkowska 79, m. 40, tel. 145-64.

צו פערמיטען אַ לאָקאַל געאייגנעט אויף שטרימף-פאַבריק אָדער אַ טריקאָטאַזש - פאַבריק, דאָפּעל-ליכט אין צענטרום שטאָט צו ערפאָהרען אין אַדמ. פון דער צייטונג.

לעטשניצע
פאַר ווענעריש-קראַנקע
מענער - שוועכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט. פרויען און קינדער נעמט אָן אַ פרוי־דאָקטאָר פון 11-1 און פון 5-7 אָוונט.
אַ בעראַטונג 3 זל.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין־קראַנק.
ZACHODNIA 59a. tel. 148-95
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוונט.

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 4-8 אין אָוונט זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל. אונבעמיטעלטע — לעטשניצע פּרייזען.

Dr. med M. TAUBENHAUS
ספּעציאַליסט
פאַר אקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעלעפאָן 246-09.
נעהמט אָן פון 4—8 אָוונט.

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספּעציאַליסט פאַר אויגען קראַנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175-10
נעהמט אָן פון 11-2 און פון 5 ביז 8.30 אָוו.

וואָס יעדער סוחר און האַנדווערקער דאַרף וויסן!
אַז שעהנע דרוק - אַרבייט הייבט דעם איספולס פון געשעפט, און דעריבער איילט צו בעשטעלען אייערע דרוק-אַרבייט אין דער בעוואוסטער שנעל-דרוקעריי
בראַמבערג
צעגעלניאַנאַ 8 פראָנט
טעל. 255-09
בריפבויגען, קאָנווערטען, רעכנונגען, צירקולאַרען, עטיקעטען, חתונה-קאַרטען, קאָנפעקציע-טיטי.
בילינג — רעיעל — פּעסטעטיש
אכטונג. שניידער-מייסטער!
בעזויך אויף לאַגער מאָס-ביכער!

שוין דערשינען דאָס בוך
„אַנדערש"
פון ב. שעפנער.

דער שרייבער פון טאָג, דרויסען, אַנדערש, חוה איז געווען נאַאיוו, די קונסט פון אַריבערקוקען, ציוויליזאַציע, פּאָליטיק, נייטראַלע, מויז, עס איז פאַרהאַן אַ באַציל, שטילע טרים, אַ פּשוטער בירגער, דער קוילען-אידעאַל, די מכה: פינסטערניש, אָהן פענסטער, די אידיליע ביים אַוועקגיין, צאַר פּיאָטר קלינגט, שוויג, דער טייוועל האָט מיטגעהאָלפען, רבותי, מיר ווילען שעלטען! זיי ווילען איינשלאָפען, היגיענע ביז'ן שפּיי-קעסטל, אַ מענש, וואָס איז אַ מיטוואָך, עקספּערימענט פון אַ שאָפער, אַ בילד פון אַן'אויטאָ-קאַטאַסטראָפע, אַלע מעגען שעכטען, דער מאָדערנער שונד-ראָמאַן, ריינע ליבע, מען שלאָגט „די וועלט", גרויסע ציפערן, דאָרט איז געווען אַ מייזעל, אַ הייל-מיטעל געגען ליבע, מענשען האָבען אַמביציע, הער גנב, אַ גוטער סוף, דער העלד ביים דאַמען-שפּיגעל, דער היינטיגער דור, באַנאַלע זאַכען, ביי אונז, יודען, ביים געטאָ-פענסטער, די צרה איינשטיין, יודיש און נאָך עפּעס „פּאָלקסטימליכקייט", דריי געטער, אַ נס מיט צופאַלען, קאָנגרעס-דייטש, אַ פערפלאָנטערטע פראַזע, אפרים-יאָסעל, דאָס רעכט צו לאַכען, דיאַלאָגען, סצענעס, הומאָרעסקעס, איך וויל... אַ שמועס מיט אַ קולטורלער דאַמע, אַרעסטירט מיך! ער דאַרף טעלעפאָנירען צום גראַף, משוגעים, ווער, איך?.. הערבסט, שמועסען צווישען אַ שניידער און אַ האָן, קינדער אויף אַ פאָרלעזונג, וויצען, אַ ליגענדעל

דאָס בוך „אַנדערש" איז פּראַכטפול אַרויסגעגעבען געוואָרען און איז צו בעקומען אין לאָדז ביי ווינאַגראַד'ן, פּעטריקאָווער 60 און ביי אַלע צייטונגס־פערקויפער

אַרויס פון דרוק:
רמב"ם אין יודיש
געקליבענע שריפטען — איבערגעזעצט פון פסח קאַפּלאַן.
אינהאַלט: 1) הקדמה פונ'ם איבערזעצער, 2) רמב"ם הקדמה צום „יד החזקה", 3) רמב"ם הקדמה צום פרק „חלק", 4) דער פערטער פרק פון די „שמונה פרקים", 5) דער אכטער פרק פון די „שמונה פרקים", 6) „הלכות דעות" (עטיק און היגיענע), 7) מאמר „קידוש השם", 8) רמב"ם „בריף צו ר' חסדאי", 9) רמב"ם בריף צו זיין זון אברהם, 10) רמב"ם בריף צו די חכמי מרשיליא, 11) רמב"ם בריף צו ר' פנחס בן משולם, 12) רמב"ם בריף צו זיין תלמיד ר' יוסף עקנין, 13) צו שמואל איבן תיבון, 14) רמב"ם פיר בריף, 15) רמב"ם אויף דער עלטער, 16) די פּאָלעמיק וועגען רמב"ם, 17) ביאָגראַפישע נאָטיץ.
פרייז בראָשירט: 2.50 זל.
ביאַליסטאָק, „אונזער לעבען", קילינסקי-גאַס 23.
מ'קען אויך אויסשרייבען דורך דער פּאָסט: קאָנטאָ פ.ק.אָ. 140.010

וויכטיג פאַר דאַמען!
נאָר 2 זל. ווערען פאַר איבערגעמאַכט די עלטעסטע
היטען!
אויף גאַנץ ניי ווי אויך נייע היטען צו
3.50
„TOLA"
23 Zawadzka 23

וויכטיג פאַר פאַבריקאַנטען און האַנדווערקער!
שוויי-מאַשינען,
מאַשינען-טיילען
און רעפּאַראַטורען
פיהרט אויס ביליג
די מעכאַנישע שלאָסעריי
י. רעדער
לאָדז, 11 ליסטאָפּאַדאַ 11/13
(רוג זאַכאַדניאַ)

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 26.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman